

CAÇA I PROTECCIÓ D'ESPÈCIES PROTEGIDES A ESPANYA

Treball presentat per:

Blasi Brugué, Carles
Planas Padrós, Carles
Reina Castelló, Anna

Curs 2012-13

Universitat Autònoma de Barcelona (Bellaterra), 18 de gener de
2013

ÍNDEX GENERAL

1.	Introducció.....	5
1.1.	La caça: abans i ara.....	5
1.2.	Caça d'espècies amenaçades.....	6
2.	Normativa de protecció.....	6
2.1.	A nivell internacional.....	6
2.1.1.	UICN.....	6
2.1.2.	Xarxa natura 2000.....	8
2.2.	A nivell espanyol.....	10
2.2.1.	Catàleg Espanyol d'Espècies Amenaçades.....	11
2.2.2.	Espais Naturals Protegits.....	13
2.3.	A nivell autonòmic (Catalunya).....	14
2.4.	Legislació penal.....	16
2.4.1.	Introducció.....	16
2.4.2.	Penalitzacions.....	17
3.	Estat actual de les espècies amenaçades a Espanya.....	19
4.	El Linx Ibèric.....	20
4.1.	Estratègia per a la Conservació del Linx Ibèric.....	20
4.1.1.	Àmbit d'aplicació.....	21
4.1.2.	Visió general del procés.....	21
4.1.3.	Amenaces i causes de la disminució poblacional.....	22
4.1.4.	Evolució històrica de la població.....	23
4.1.5.	Plans d'actuació.....	24
4.1.6.	Objectius i línees bàsiques d'actuació.....	26
5.	Estratègia per a la Conservació de l'Ós Bru.....	28
5.1.	Introducció.....	28
5.2.	Diagnòstic de la situació.....	30
5.3.	Objectius.....	32
5.4.	Àmbit d'aplicació.....	32
5.5.	Línies bàsiques d'actuació.....	32
5.5.1.	Conservació de l'espècie.....	33
5.5.2.	Maneig dels hàbitats.....	34
5.5.3.	Investigació.....	36
5.5.4.	Educació i consciència pública.....	36
5.5.5.	Participació pública.....	37
5.5.6.	Desenvolupament rural.....	37
5.6.	Desenvolupament de l'estratègia.....	38
5.6.1.	Plans de recuperació.....	38
5.6.2.	Coordinació.....	39
5.6.3.	Actuacions d'ordre legal.....	40
5.6.4.	Vigència i revisió.....	41
6.	Llop.....	41
6.1.	El llop a Catalunya.....	41

6.1.1. Resum de la situació històrica.....	41
6.1.2. Situació actual.....	41
6.1.3. Problemàtica actual.....	43
6.2. Marc legal de la situació del llop.....	45
6.2.1. Anàlisi de la legislació.....	47
7. Enquestes i entrevistes.....	49
7.1. Entrevistes.....	49
7.2. Enquestes.....	54
8. Conclusions.....	55
9. Bibliografia.....	56

Annex I. Llistat d'espècies incloses dins el Catàleg Espanyol d'Espècies Amenaçades.

Annex II. Catàleg de la Fauna Amenaçada de Catalunya.

Annex III. Resultats de la temporada 2011 del Programa de Cria del Linx Ibèric.

Annex IV. Dades de l'enquesta.

ÍNDIX D'ABREVIATURES

BOE: Bolletí Oficial de l'Estat

CC.AA: Comunitats Autònomes

CB: Comissió Bilateral

CCCLI: Comitè de Cria en Captivitat del Linx Ibèric

CEEA: Catàleg Espanyol d'Espècies Amenaçades

CEPNB: Comissió Estatal per al Patrimoni Nacional i la Biodiversitat

CMCLI: Comissió Multilateral per a la Conservació del Linx Ibèric

CNPN: Comissió Nacional per a la Protecció de la Naturalesa

DGB: Direcció General per a la Biodiversitat

ECLI: Estratègia per a la Conservació del Linx Ibèric

ECOBC: Estratègia per a la Conservació de l'Ós Bru Cantàbric

EEP: Programes Europeus d'Espècies (en les seves sigles en anglès)

EOMF: Estatut Orgànic del Ministeri Fiscal

GTLI: Grup de Treball del Linx Ibèric

MF: Ministeri Fiscal

MMA: Ministeri de Medi Ambient

ONG: Organització no Governamental

PACCLI: Pla d'Acció per a la Cria en Captivitat del Linx Ibèric

PCESLI: Programa de Conservació Ex-Situ del Linx Ibèric

RD: Reial Decret

SSP: Programes Americans d'Espècies (en les seves sigles en anglès)

UE: Unió Europea

UICN/IUCN: Unió Mundial per a la Conservació de la Natura

1. Introducció

Una **espècie amenaçada**, ja sigui vegetal o animal, és aquella que abunda al seu medi natural però és probable que arribi a estar en perill de desaparèixer. Això pot ser degut tant a la depredació directa sobre l'espècie com a la desaparició d'un recurs del qual en depèn aquesta, tant per l'acció de l'home o a causa de canvis en el seu hàbitat.

1.1. La caça: abans i ara

La caça, al igual que la pesca i la recol·lecció, va representar una activitat fonamental per la supervivència de l'ésser humà al llarg de la seva història evolutiva, ja que subministrava, principalment, aliment, pells per abric i eines als ancestrals pobladors del planeta. En definitiva, l'home va començar a caçar per subsistir. Amb el pas del temps, i amb l'arribada de la domesticació dels animals silvestres, l'ésser humà va avançar cap a un autoabastiment dels recursos, sorgint així l'agricultura i la ramaderia. D'aquesta manera, la espècie humana es va començar a independitzar de l'activitat cinegètica.

Tot i així, durant molts segles la caça ha estat lligada als sectors més influents de la societat: reis, nobles, aristòcrates i governants han estat practicant la caça com a esport i activitat d'oci.

Actualment, en les societats desenvolupades, les persones no depenen directament de la caça per cobrir els seus requeriments alimentaris, i aquesta només es practica com a esport, encara que també és considerada per molts com una eina eficaç en la gestió sostenible del medi ambient i, també, per altres, una important font d'ingressos.

Aquesta tradició històrica que es podria classificar com a favorable per a la caça, en els últims anys ha xocat amb la creixent preocupació de certs grups de persones pel que respecta a la protecció dels àmbits naturals, que classifiquen a la caça com a acte criminal (excepte en determinades situacions de clara necessitat per a la supervivència), de forma que la gent cada cop està més en contra de la caça d'espècies animals com a hobby.

Amb l'augment de la preocupació per al manteniment de la biodiversitat i la disminució de la necessitat de la caça com a eina de subsistència, diversos governs i institucions mundials van començar a desenvolupar lleis i programes per tal de controlar la caça i l'explotació dels recursos animals. Aquestes primeres directives anaven encaminades a evitar la desaparició de espècies senceres per culpa d'una caça excessiva (com el cas del Búfal Americà o *Bison bison*), per posteriorment avançar cap a la redacció de llistes amb els animals considerats en perill d'extinció, juntament amb modificacions dels codis penals i judicials per a castigar les infraccions.

Posteriorment, la idea de la protecció de les espècies es va ampliar també a realitzar mesures i programes en captivitat o ex-situ per tal de mantenir un nombre estable dins les espècies amenaçades, i evitar la tendència que s'estava adoptant de només criar animals en centres zoològics i similars.

Per tant, al llarg de la història es pot observar un canvi progressiu de la mentalitat envers la vida animal, en la qual s'ha passat de la caça per a subsistir a la protecció actual d'un gran nombre d'espècies.

La caça a Espanya

Espanya és un dels països europeus amb més afició per la caça. Les seves competències sobre caça sobretot les ha cedit l'Estat a les Comunitats Autònomes, per lo qual, aquestes són les encarregades de regular les activitats cinegètiques i piscícoles en el seu àmbit territorial.

1.2. Caça d'espècies amenaçades

Com ja s'ha esmentat, la caça és una de les causes que han provocat el descens de població en moltes espècies, posant en perill a algunes i fins i tot arribant a extingir unes altres. La pèrdua d'una sola espècie comprometrà l'equilibri de tot un ecosistema, i dita espècie no es podrà recuperar mai un cop extingida.

Però, desgraciadament, hi ha qui estaria disposat a continuar caçant espècies considerades amenaçades per diversos motius, ja siguin econòmics (caça d'elefants pels alts preus del marfil al mercat), de seguretat (caça de depredadors que puguin amenaçar els ramats per part de ramaders), etc; i és per això que ha d'haver un control de caça i una legislació que protegeixi aquestes espècies, de la qual parlarem en aquest treball. Actualment, la caça d'espècies amenaçades es considera il·legal a nivell internacional.

2. Normativa de protecció

Arrel de la creixent preocupació pel control de la caça i la vigilància de les espècies amenaçades, al llarg del temps s'han anat redactant tota una sèrie de normatives (tant a nivell nacional com internacional) que resumirem seguidament.

2.1. A nivell internacional

En termes generals, les zones geogràfiques més preocupades per la protecció de les espècies animals són els continents europeu i americà. Cadascun d'ells es regeix per les seves normes i pactes, tot i que es realitzen reunions per tal de consensuar les decisions preses i ajuntar esforços per al control i protecció. A més, també hi ha plans i normatives que han estat aprovats a varis llocs del món, i que tenen caràcter jurisdiccional i s'apliquen de forma mundial (com es el cas de la UICN).

2.1.1. UICN

La Unió Mundial per a la Conservació de la Natura o **Unió Internacional per a la Conservació de la Natura i els Recursos Naturals (UICN)** és un organisme internacional dedicat a la conservació dels recursos naturals, fundada l'any 1948 a França. Actualment té la seva seu a Suïssa, i agrupa a 89 Estats, 124 agències governamentals, 1018 organitzacions no governamentals, 34 agències afiliades i a més de 1000 científics i experts de 160 països.

El seu objectiu és influir, estimular i recolzar a les societats de tot el planeta, amb la finalitat de mantenir la integritat de la natura i assegurar l'ús equitatiu i ecològicament sostenible de tots els recursos naturals.

Llista vermella

Des del 1963, la UICN publica periòdicament (les actualitzacions acostumen a ser cada 4 o 5 anys) les anomenades Llistes Vermelles, que és on es reuneix tota la informació sobre la taxonomia i distribució d'espècies amenaçades i n'avaluen el seu estatus de conservació.

Es tracta d'una publicació realitzada amb la col·laboració de més de 7000 especialistes inclosos a la Comissió per a la Conservació d'Espècies (SSC en anglès), utilitza una sèrie de criteris per a avaluar el risc per a més de 38000 espècies, aplicant una categoria d'amenaça per a cadascuna d'elles.

Classificació d'espècies amenaçades segons la UICN

La UICN publica periòdicament l'inventari més complert sobre l'estat d'amenaça de les espècies, anomenat "Llista vermella". La versió 3.1 de la Llista Vermella publicada al 2001, classifica les espècies en 9 categories, de major a menor risc:

- Extint (EX): Un taxó està extint quan l'últim individu existent ha mort.
- Extint en estat silvestre (EW): Un taxó està extint en estat silvestre quan només sobreviu en cultiu, en captivitat o com població naturalitzada completament fora de la seva distribució original.
- En perill crític (CR): Un taxó està en perill crític quan la millor evidència disponible indica que s'està enfrontant a un risc extremadament alt d'extinció en estat silvestre.
- En perill (EN): Un taxó està en perill quan no està en perill crític però la millor evidència disponible indica que s'enfronta a un risc molt alt d'extinció en estat silvestre en un futur proper.
- Vulnerable (VU): Es considera un taxó vulnerable quan aquest no es troba críticament amenaçat, o amenaçat, però si que s'està enfrontant a un alt risc d'extinció en el seu hàbitat natural a mitjà termini.
- Gairebé amenaçada (NT): Un taxó està gairebé amenaçat quan, havent estat avaluat segons els criteris, no es troba a les classificacions anteriors però està pròxim a satisfer els criteris o possiblement els satisfaci en un futur pròxim.
- Preocupació menor (LC): Un taxó es considera de preocupació menor quan no compleix cap dels criteris anteriors. Queden exclosos els taxons abundants i d'àmplia distribució.
- Dades insuficients (DD): Aquí es classifiquen aquells taxons dels quals no hi ha informació adequada per a fer una avaluació.
- No avaluat (NE): Aquí es troben aquells taxons que encara no han estat avaluats en relació amb els criteris.

Existeixen 5 grups de criteris o regles de (Avaluat) decisió per a la determinació d'espècies catalogades amb major risc d'extinció (CR, EN i VU):

1. Criteris basats en la reducció de la grandària poblacional.
2. Criteris basats en la grandària de la distribució del taxó en les formes d'Extensió de Presència i/o Àrea d'Ocupació.
3. Criteris basats en tendències decreixents o fluctuacions extremes en la grandària de la població del taxó.
4. Criteris en funció de la valoració de grandàries en poblacions extremadament petites.
5. Criteris basats en anàlisis quantitatives sobre la probabilitat d'extinció del taxó.

Aplicació a nivell Regional

L'aplicació de Categories i Criteris UICN per a l'elaboració de Llistes Vermelles s'ha confirmat, a pesar de les crítiques, com una eina de notable utilitat a una escala global. En l'última dècada, la seva aplicació s'ha ampliat notablement en contextos o nivells nacionals i/o regionals. Els Atlas i Llibres Vermells d'Espanya publicats recentment pel ministeri de Medi ambient, utilitzen aquesta eina per a quantificar el risc d'extinció de les espècies incloses. La pròpia UICN, amb la finalitat d'augmentar la consistència d'aquesta eina, ha recomanat la seva aplicació en aquestes escales mitjançant la publicació de les Directrius per a Emprar els Criteris de la Llista Vermella de la UICN a Nivell Nacional i Regional (IUCN/SSC Regional Applications Working Group; UICN 2003).

El concepte Regional és utilitzat per a indicar zones geogràfiques definides a un nivell subglobal, és a dir, permet realitzar avaluacions sobre subpoblacions que poden estar restringides a aquesta zona geogràfica. En conseqüència, l'aplicació de Criteris UICN a escala regional implica els problemes derivats de realitzar una avaluació sobre únicament part de la distribució d'una espècie.

També pot resultar controvertida la selecció dels taxons avaluables, per exemple, és important conèixer amb certesa la història regional dels mateixos. Finalment, s'ha de reconèixer que el procés per a establir prioritats regionals en les accions de conservació pot requerir d'altres consideracions.

2.1.2. Xarxa natura 2000

Es tracta d'una xarxa ecològica europea d'àrees de conservació de la biodiversitat. Consta de diferents Zones Especials de Conservació designades d'acord amb la Directiva Hàbitat, així com Zones d'Especial Protecció per a les Aus establertes en virtut de la Directiva Aus.

Aquesta xarxa d'espais es fonamenta en una política comú per a tota la Unió Europea al adoptar-se la Directiva 92/43/CEE del 21 de Maig de 1992 relativa a la Conservació dels Hàbitats Naturals i de la Fauna i la Flora Silvestres (també coneguda com a Directiva Hàbitat). La seva finalitat és assegurar la supervivència a llarg plaç de les espècies (mitjançant el manteniment o el restabliment) i els hàbitats més amenaçats d'Europa, contribuint a aturar la pèrdua de biodiversitat

ocasionada per l'impacte advers de les activitats humanes. És per aquests motius que també hi influiran les polítiques de foment de l'ús sostenible del medi i els recursos.

Directiva Hàbitat

La Directiva 92/43/CEE del Consell, de 21 de maig de 1992 té com a finalitat la protecció de les espècies silvestres i els seus hàbitats. El seu objectiu és contribuir a conservar la biodiversitat europea mitjançant l'establiment d'una xarxa ecològica i un règim jurídic de protecció d'aquestes espècies. Actualment inclou més de 200 hàbitats, 300 espècies animals i 600 vegetals, establint la necessitat de protegir-los. Aquest estat de protecció obliga a que s'adoptin mesures per a mantenir-los o restaurar-los en un estat favorable de conservació.

La normativa estableix que, un cop escollit un lloc d'importància comunitària, l'Estat membre haurà de donar a aquest lloc (el més aviat possible i amb un plaç màxim de 6 anys) la designació de zona especial de conservació, amb les quals haurà d'adoptar les mesures de conservació necessàries per tal d'evitar el deteriorament dels hàbitats naturals i d'espècies, així com qualsevol alteració que pugui repercutir en les espècies que hagin motivat la designació d'aquestes zones.

- A nivell de l'Estat Espanyol, la Llei 42/2007, article 45, estableix que les diferents CC.AA seran les encarregades de fer complir les directives de la Xarxa Natura, mentre que a l'article 41 s'estableix que el Ministeri de Medi Ambient (juntament amb les comunitats autònomes) haurà d'elaborar unes Directrius de conservació de la Xarxa Natura 2000.

La Directiva crea una xarxa ecològica coherent de zones especials de conservació amb el nom de Natura 2000, que també inclou les zones de protecció especial designades d'acord amb la Directiva Aus. La xarxa estarà formada per zones que alberguin tipus d'hàbitats naturals relacionats en l'annex I i espècies de plantes i d'animals incloses en l'annex II de la Directiva. Els criteris científics per a determinar les zones que s'inclouran en la xarxa figuren en l'annex III. La Directiva insta a designar àrees de conservació, establir vincles funcionals amb la matriu territorial que les envolta i mantenir la coherència ecològica de la Xarxa.

A més, estableix un sistema de protecció global de les espècies silvestres. En l'annex IV de la Directiva es relacionen les espècies d'animals i plantes d'interès comunitari que requereixen una protecció estricta fins i tot fora de la xarxa Natura 2000. Igual que la Directiva Aus, la Directiva Hàbitat regula l'explotació de les espècies: en l'annex V figuren les espècies d'interès comunitari la captura del qual en la naturalesa i explotació poden veure's sotmeses a mesures de gestió. En l'annex VI figura una llista dels mètodes i mitjos de captura i sacrifici i les maneres de transport prohibits per a la caça.

El valor d'aquesta Directiva per a la conservació de la biodiversitat estriba bàsicament en dos aspectes. D'una banda, considera als ecosistemes i als hàbitats de determinades espècies com elements clau per al manteniment de la diversitat biològica de la UE, i els converteix en l'objecte central de la política comunitària de conservació de la naturalesa, superant l'estratègia tradicional d'actuació sobre espècies aïllades. I, per un altre, introdueix un concepte nou de

gran importància: els valors ecològics del territori comunitari constitueixen un factor primordial que cal tenir en compte en la planificació i la instrumentació d'altres polítiques sectorials.

2.2. A nivell Espanyol

A nivell d'Espanya, un punt important a tenir a compte a l'hora de la protecció de les diverses espècies de flora i fauna és el canvi que es va produir amb la redacció i entrada en vigor de la Llei 4/1989 de Conservació dels Espais Naturals i de la Flora i fauna Silvestres (actualment derogada a favor de noves actualitzacions, la principal de les quals és la Llei 42/2007), a partir de la qual es presenta un important canvi en la concepció de les espècies de flora i fauna: fins al moment es considerava que "tota espècie es pot explotar excepte les que estan protegides", i a partir de la mencionada llei es passa a considerar que "totes les espècies estan protegides encara que algunes es poden explotar". Aquesta mateixa llei també és la primera en mencionar, al seu article 30.1, la creació d'un "Catàleg Nacional d'Espècies Amenaçades".

A partir de llavors s'han anat publicant diverses actualitzacions i modificacions, fins arribar a la Llei 42/2007, de 13 de Desembre, del Patrimoni Natural i la Biodiversitat. Aquesta llei estableix la garantia de conservació d'espècies autòctones silvestres (tant les protegides com les que no ho estan). De forma general aquesta llei prohibeix el matar, danyar, molestar, inquietar intencionadament, retenir, capturar en viu, recol·lecció i retenció de les cries, possessió, transport, tràfic i comerç d'animals silvestres (sempre i quan no hi hagi cap regulació específica de caça, pesca o agricultura sobre aquestes espècies). L'article 58 de la Llei 42/2007 estableix les excepcions a aquestes prohibicions i els supòsits que les fonamenten. Tot i així, **de manera excepcional**, en supòsits restringits i condicions controlades i amb **l'autorització prèvia de l'òrgan competent en matèria de medi natural**, la llei permet la captura, tinença, exhibició, fotografia, filmació i observació d'espècies protegides.

En el seu article 52 indica que les diferents comunitats autònomes adoptaran les mesures que siguin necessàries per tal de garantir la conservació de la biodiversitat, donant especial atenció a la preservació dels hàbitats naturals i establint règims específics de protecció per aquelles espècies silvestres que ho requereixin (espècies que hauran de ser incloses dins el Llistat d'Espècies Silvestres en Règim de Protecció Especial i en el Catàleg Espanyol d'Espècies Amenaçades).

Aquest Llistat d'Espècies Silvestres en Règim de Protecció Especial es tracta d'un recull on s'agrupen totes les espècies que puguin estar amenaçades en un futur proper, per a les quals hi haurà la obligatorietat d'avaluar-ne periòdicament el seu estat de conservació i la prohibició d'afectar negativament la seva situació. Dins aquest llistat hi trobem el Catàleg Espanyol d'Espècies Amenaçades, que recull les espècies amenaçades en dos grans grups:

- En perill d'extinció: aquelles espècies, subespècies o població d'una espècie la supervivència dels quals és poc probable si els factors causals de la seva actual situació segueixen actuant.

- Vulnerables: aquelles espècies, subespècies o població d'una espècie que corren el risc de passar a la categoria anterior en un futur immediat si no es corregeixen els factors adversos que actuen sobre ella.

Aquest llistat serà una base important per a establir quines espècies són susceptibles de ser protegides pel Codi Penal.

Posteriorment a la redacció de la Llei 42/2007 es crea el RD 1274/2011, de 16 de setembre, pel qual s'aprova el Pla estratègic del patrimoni natural i de la biodiversitat 2011-2017, establint les mesures d'aplicació de la Llei 42/2007.

2.2.1. Catàleg Espanyol d'Espècies Amenaçades o Catàleg Nacional d'Espècies Amenaçades

El RD 139/2001, de 4 de febrer, desenvolupa el Llistat d'Espècies silvestres en règim de protecció Especial i el Catàleg Espanyol d'Espècies Amenaçades on s'especificaran les espècies, subespècies o poblacions que integraran aquestes llistes, el procediment d'inclusió, exclusió o canvi de categoria i la creació d'un comitè científic assessor. Un cop creades les llistes seran les diferents comunitats autònomes les encarregades d'elaborar i aprovar plans de recuperació i conservació per a les espècies considerades "en perill d'extinció" i plans de conservació per a les "vulnerables".

A més, el RD determina la formació d'un comitè científic encarregat d'ajudar en la supervisió de la creació i possibles modificacions del llistat.

La inclusió final de noves espècies dins el llistat sempre serà duta a terme pel Ministeri de Medi Ambient, tot i que la proposta d'inclusió podrà venir de diversos llocs:

- A partir de la UE: inclourà els taxons protegits per la normativa europea.
- A partir de les CC.AA o la Comissió Estatal per al Patrimoni Nacional i la Biodiversitat.
- A partir de qualsevol ciutadà o organització (iniciativa que sempre haurà d'anar acompanyada d'informació científica justificativa).

Un cop un taxó o població hagi estat inclòs dins el llistat, les CC.AA hauran de dur a terme avaluacions periòdiques del seu estat de conservació. Aquestes avaluacions seran, com a mínim, cada 6 anys en les espècies "vulnerables" i cada 3 anys en les "en perill d'extinció", de forma que qualsevol canvi important observat haurà de ser comunicat al Ministeri de Medi Ambient. A més, les CC.AA hauran de complir una sèrie de condicions:

- La inclusió d'un taxó o població dins la categoria "en perill d'extinció" comportarà (dins un plaç màxim de tres anys) la adopció d'un pla de recuperació, que inclogui les mesures pertinents per a complir els objectius de protecció. A les zones crítiques i a les de potencial reintroducció o expansió dels taxons inclosos al llistat, es fixaran mesures de conservació i instruments de gestió que evitin les afeccions negatives per a les espècies que hagin motivat la designació d'aquestes àrees.

Caça i protecció d'espècies protegides a Espanya

- En el cas de les espècies "vulnerables", s'adoptarà un pla de conservació en un plaç màxim de cinc anys.
- En cas de que diversos taxons o poblacions comparteixin iguals problemes de conservació o àmbits geogràfics similars, es podran elaborar plans que abarquin a aquests taxons de forma simultània.
- Per a les espècies o poblacions que visquin exclusivament (o en altra proporció) en espais naturals protegits, Xarxa Natura 2000 o àrees protegides per instruments internacionals, els plans es podran articular a través de les corresponents figures de planificació i gestió d'aquets espais.

En cas de que un taxó o població amenaçat estigui present en més d'una comunitat autònoma, les estratègies de conservació i recuperació hauran de ser aprovades per la Conferència Sectorial de Medi Ambient (previ informe del CEPNB), donant prioritat als taxons més amenaçats.

Excepcions

Les mesures de protecció mencionades a aquest capítol podran no tenir efecte (sempre mitjançant prèvia autorització administrativa de la Comunitat autònoma), si no hi hagués cap altra solució satisfactòria i perjudicant el mínim possible la conservació de les espècies, en alguna de les circumstàncies següents:

- Si de la seva aplicació en derivaran efectes perjudicials per la salut i seguretat de les persones.
- Per a evitar perjudicis importants als cultius, la ramaderia, els boscos, la pesca i la qualitat de les aigües.
- Quan sigui necessari per raons d'investigació, educació, repoblació o reintroducció, o quan es necessiti per a la cria en captivitat orientada a tals finalitats.
- En el cas de les aus, per a prevenir accidents en relació a la seguretat aèria.
- Per permetre, en condicions estrictament controlades i mitjançant mètodes selectius de captura, retenció o qualsevol altra explotació prudent de determinades espècies no incloses en el Llistat d'Espècies en Règim de Protecció Especial, en petites quantitats i amb les limitacions necessàries per a garantir-ne la conservació.
- Per protegir la flora i la fauna silvestres.

En el cas de les autoritzacions especials mencionades als punts anteriors per a la captura d'espècies protegides, la CEPNB serà l'encarregada d'establir els mecanismes necessaris per garantir que el nivell màxim de captures s'ajusta al concepte de "petites quantitats" (bastant-se sempre en dades científiques rigoroses per a cada espècie). Igualment, s'establiran els nivells màxims de captura que es podran concedir per a cada espècie, així com els sistemes de control del compliment d'aquestes mesures que hauran de ser exercides abans i durant el període autoritzat per a realitzar la captura, retenció o explotació prudent.

Les autoritzacions administratives mencionades anteriorment hauran de ser públiques, motivades i especificar:

- L'objectiu i la justificació de la acció.
- Les espècies a les que es refereixi.

- Els mitjans, les instal·lacions, els sistemes o mètodes a fer servir i els seus límits, així com les raons i el personal qualificat per al seu ús.
- La naturalesa i condicions de risc, les circumstàncies de temps i lloc i si és necessari, les solucions alternatives no adoptades i les dades científiques fetes servir.
- Les mesures de control que s'aplicaran.

Qualsevol autorització aprovada per una Comunitat autònoma haurà de ser comunicada al Ministeri de Medi Ambient, que al seu temps haurà d'informar a la Comissió Europea i als Organismes internacionals pertinents.

Conservació ex situ

Com a complement per als mètodes de conservació in situ (i sempre que les condicions silvestres ho permetin), la CEPNB promourà la realització de programes de cria en captivitat, conservació ex situ o de propagació fora del seu hàbitat natural per a les espècies incloses dins el CEEA, donant prioritat a les espècies "en perill d'extinció". L'objectiu d'aquests programes serà el de constituir reserves genètiques i/o la obtenció d'animals aptes per a la seva reintroducció al medi natural. Tot i així, aquests programes sempre hauran d'anar acompanyats d'estudis o anàlisis que en demostrin la viabilitat poblacional.

En cas de que s'hagi de reintroduir una espècie extingida dins un àmbit on hi hagi altres espècies silvestres o en captivitat (amb possibilitat de que s'escampi per altres zones), haurà d'existir sempre un pla de reintroducció que es presentarà a la CEPNB, previ informe del Comitè de Flora i Fauna Silvestres, que haurà de ser aprovat pel Ministeri de Medi Ambient. En cas de que no hi hagi risc d'expansió cap a altres zones que les tingudes en compte al fer l'estudi, el pla de reintroducció només serà necessari comunicar-lo a la CEPNB.

2.2.2. Espais Naturals Protegits

La Llei 42/2007, en el seu Capítol II, inclou la definició dels diversos espais naturals protegits, igual que els requisits i normatives de protecció que adquiriran aquests un cop classificats. La definició segons és:

Tindran la consideració d'espais naturals protegits aquells espais del territori nacional, incloses les aigües continentals i les aigües marítimes sota jurisdicció nacional, que compleixin almenys un dels requisits següents:

- Contenir sistemes o elements naturals representatius, singulars, fràgils, amenaçats o d'especial interès ecològic, científic, paisatgístic, geològic o educatiu.
- Estar dedicats especialment a la protecció i el manteniment de la diversitat biològica, de la geodiversitat i dels recursos naturals i culturals associats.

Caça i protecció d'espècies protegides a Espanya

En funció dels bens a protegir i dels objectius de gestió a complir, es classifiquen els ENP en 5 categories:

- Parcs
- Reserves Naturals
- Àrees Marines Protegides
- Monuments Naturals
- Paisatges Protegits

En termes generals, en qualsevol ENP estarà prohibida la utilització dels seus recursos biològics i geològics, excepte prèvia autorització de les autoritats competents.

A més, i per tal de repoblar zones àmpliament afectades per l'explotació de l'home o per catàstrofes naturals, també existeixen una sèrie de programes de repoblacions d'espais naturals, centrats tant en la repoblació vegetal com l'animal.

CCAA	ENP	RN 2000	Total (Ha) (Terrestre)	Porcentaje (%) de superficie protegida respecto de la superficie de la CC.AA.
Andalucía	1.626.276	2.588.066	2.697.436	30,79%
Aragón	157.906	1.354.523	1.370.126	28,71%
Canarias	302.113	348.172	555.276	74,58%
Cantabria	152.161	144.895	152.780	28,78%
Castilla - La Mancha	580.189	1.838.157	2.523.339	31,78%
Castilla y León	717.628	2.461.322	2.688.716	28,53%
Cataluña	990.007	979.295	1.019.958	31,67%
Ceuta		630	630	31,82%
Comunidad de Madrid	110.150	319.854	327.885	40,85%
Comunidad Foral de Navarra	84.942	256.814	264.340	25,45%
Comunidad Valenciana	241.593	877.532	919.524	39,53%
Extremadura	313.560	1.257.575	1.276.049	30,62%
Galicia	357.698	352.680	860.536	29,00%
Islas Baleares	71.596	112.378	175.456	34,96%
La Rioja	166.418	167.615	258.300	51,23%
Melilla		99	99	7,10%
País Vasco	99.055	145.303	164.462	22,75%
Principado de Asturias	235.392	283.156	352.397	33,21%
Región de Murcia	77.292	264.209	273.067	24,14%
Total	6.283.976	13.752.275	15.880.375	31,37%

Taula 1. Superfície total protegida per Comunitat Autònoma (2011)

2.3. A nivell autonòmic (Catalunya)

Normativa bàsica de protecció

El capítol II del Decret legislatiu 2/2008, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de protecció dels animals, regula específicament la fauna salvatge autòctona protegida. En l'article 33.1 indica: "Respecte de les espècies de fauna salvatge autòctona protegides, es prohibeix la caça, la captura, la tinença, el tràfic o el comerç, la importació i l'exhibició pública, tant dels exemplars adults com dels ous o les cries, i també de les parts o restes, llevat dels supòsits especificats per

reglament. Aquesta prohibició afecta tant les espècies vives com les dissecades i tant l'espècie com els tàxons inferiors.”

Classificació legal de la fauna salvatge autòctona segons la Generalitat de Catalunya

A efectes legals la classificació es basa en:

- Espècies protegides nominalment
 - o Espècies en perill d'extinció.
 - o Espècies vulnerables.
- Espècies cinegètiques o espècies piscícoles.

Tot i aquesta classificació, la fauna autòctona salvatge que no s'hi troba classificada també gaudeix d'un cert grau de protecció, ja que es prohibeix la seva captura (article 52.3 de la Llei 42/2007).

Espècies protegides nominalment

Són aquelles espècies que no poden ser capturades, retingudes en captivitat o molestades, amb l'excepció de casos concrets i amb autorització específica.

Hi ha diversos motius que permeten considerar una espècie com a protegida:

- Quan la seva supervivència es troba compromesa (ós bru).
- Quan es tracta d'una espècie beneficiosa per als interessos humans (amfibis, rèptils i ocells que mengen insectes).
- Quan té un paper important dins l'ecosistema.

En l'annex del Decret legislatiu 2/2008 s'hi indiquen les espècies protegides de la fauna salvatge autòctona de Catalunya.

Espècies amenaçades

Són aquelles espècies protegides amb una població que s'ha anat reduint amb el temps fins al punt de perillar la seva supervivència a Catalunya. Segons el grau d'amenaça es classifiquen les espècies en “en perill d'extinció” (grau més crític, amb risc d'extinció a curt termini) o “vulnerables” (grau menys crític, amb risc d'extinció a mitjà termini). Des del punt de vista científic, es prenen els requisits establerts per la UICIN per a determinar si una espècie està amenaçada, i són aquelles que figuren en els llibres vermells. Des del punt de vista legal, però, es prenen els criteris orientadors per a la catalogació de taxons de la *Comisión Nacional de Protección para la Naturaleza*.

Les llistes es publiquen en els diaris oficials de les administracions públiques.

El Catàleg de la fauna salvatge amenaçada de Catalunya, i altres aspectes relatius a la fauna protegida (pendent d'aprovació), llista les espècies amenaçades “En perill” i “Vulnerables”. Així mateix, ja s'ha publicat el nou catàleg estatal: Reial Decret 139/2011, de 4 de febrer, per al desenvolupament del Llistat d'Espècies Silvestres en Règim de Protecció Especial i del Catàleg Espanyol d'Espècies Amenaçades (BOE núm. 46 de 23/02/11).

Espècies cinegètiques o espècies piscícoles

Són aquelles espècies que, sota uns condicionants, poden ser objecte de caça o pesca. La llista d'espècies cinegètiques es troba en l'annex 1 de l'Ordre de 17 de juny de 1999, (DOGC núm. 2922 de 2.7.1999). La llista d'espècies piscícoles es troba en l'annex 1 de l'Ordre MAB/91/2003, de 4 de març (DOGC nº 3838 de 7.3.2003).

2.4. Legislació penal

2.4.1. Introducció

Delicte ambiental

Dins el RD 1274/2011, pel que s'aprova el Pla estratègic del patrimoni natural i la biodiversitat (pla aprovat en l'aplicació de la Llei 42/2007), s'estableix que la lluita contra el delicte ambiental es tracta d'un element molt rellevant per a la conservació, us sostenible i restauració del patrimoni natural i la biodiversitat. Més enllà de l'acció administrativa, és necessari incloure al Ministeri Fiscal dins qualsevol acció que pugui tenir un significat penal en aquest àmbit. Amb la finalitat d'assegurar la obligació legal de col·laboració entre Administracions i en compliment de la Llei Orgànica 10/1995 del Codi Penal, es considera necessari incrementar els esforços per tal que les Administracions transmetin les dades o sospites d'accions tipificades dins el Codi Penal de les que tingui coneixement. Com a estri per a realitzar la vigilància i control, es tindran en compte els Cossos de Seguretat de l'Estat, així com els agents forestals o mediambientals. És important remarcar que la omisió d'aquesta informació pot suposar en una responsabilitat penal derivada de l'article 408 del Codi Penal.

Des del 2006 existeix la Fiscalia de Medi Ambient i Urbanisme, les funcions de la qual es recullen dins l'article 20.2 de l'Estatut Orgànic del Ministeri Fiscal (Llei 24/2007), i són:

- Practicar les diligències a les que es refereix l'article 5 del EOMF, i intervenir directament o a través d'instruccions als delegats, en aquells processos penals d'especial transcendència apreciada pel Fiscal General de l'Estat, referents als delictes relatius a la ordenació del territori, la protecció del patrimoni històric, els recursos naturals i el medi ambient, la protecció de la flora, fauna i animals domèstics, i els incendis forestals.
- Exercir l'acció pública en qualsevol tipus de procediment, directament o a través de delegats, quan aquella vingui prevista en les diferents lleis i normatives de caràcter mediambiental, exigint les responsabilitats necessàries.
- Supervisar i coordinar l'actuació de les Seccions especialitzades de medi ambient i reunir els informes oportuns, dirigint les accions per delegació del Fiscal General de l'Estat la Reixa de Fiscals de Medi Ambient.
- Coordinar les diverses Fiscalies en matèries de medi ambient i urbanisme, unificant els criteris d'actuació.

- Elaborar anualment, i presentar al Fiscal General, un informe sobre els procediments seguits i les actuacions practicades pel MF en matèria de medi ambient i urbanisme.

Per a la seva adequada actuació se li adscriurà una Unitat del Servei de Protecció de la Guàrdia Civil, així com altres efectius de la resta de Forces de Seguretat sempre que sigui necessari, conforme la Llei Orgànica 2/1986, de 13 de març, de les Forces i Cossos de Seguretat. Igualment s'hi podran adscriure (de forma permanent o ocasional) els professionals i experts tècnics necessaris per a un correcte desenvolupament de la tasca. A més, la Fiscalia podrà reclamar l'ajuda dels agents forestals o mediambientals de les administracions públiques, sempre i quan aquests estiguin dins la legislació vigent.

L'adequada coordinació entre les diferents institucions i la Fiscalia és essencial per a un desenvolupament eficaç de les activitats de lluita contra els delictes ambientals. A més, periòdicament es celebren Seminaris Formatius per a Fiscals de Medi Ambient, coordinats per diverses institucions (ministeris, cossos de seguretat, associacions d'experts, etc) per a ampliar i debatre el nivell de coneixement sobre diversos aspectes ambientals del Codi Penal.

2.4.2. Penalitzacions

Al dur a terme algun delicte contra la seguretat medioambiental, l'Administració pertinent obrirà un expedient sancionador al culpable, aplicant-se una sanció econòmica segons prèvia classificació de la sanció comesa:

- Infraccions molt greus: inclouen la destrucció, mort, deteriorament, comerç o intercanvi, captura i oferta amb fins lucratiu o intercanvi o naturalització no autoritzades de espècies de flora i fauna (o dels seus hàbitats) catalogades "en perill d'extinció" en cas de que els danys causats siguin superiors als 100.000 euros. Aquest tipus d'infracció prescriurà als 5 anys.
- Infraccions greus: igual definició que les molt greus, però aplicat a espècies classificades com a "vulnerables" o bé en les espècies incloses a l'apartat anterior amb danys inferiors als 100.000 euros. En cas que els danys causats a espècies "vulnerables" superin els 200.000 euros, la infracció es classificarà automàticament en l'apartat anterior. Aquest tipus d'infracció prescriurà als 3 anys.
- Infraccions lleus.

Un cop classificada la infracció es passarà a aplicar la pena econòmica, que variarà en funció de la gravetat del delicte comès:

- Infraccions lleus: multes d'entre 500 i 5.000 euros.
- Infraccions greus: multes d'entre 5.001 i 200.000 euros.
- Infraccions molt greus: multes d'entre 200.001 i 2.000.000 euros. En aquest cas, les Comunitats autònomes poden augmentar l'import màxim de la pena.

En el cas de la caça d'espècies protegides o amenaçades, la infracció passa a considerar-se com a delicte o falta, de forma que l'administració instructora (en aquest cas, regida per les lleis autonòmiques), derivarà el cas a la entitat jurídica pertinent (que estarà regida pel Codi Penal Espanyol), abstenint-se de la investigació fins que l'òrgan jurídic no emeti sentència o posi fi al procediment. En cas de que aquest òrgan judicial emeti una sentència, no es podrà aplicar cap altra pena a l'autor de la infracció; tot i així, en cas que no s'emeti cap sentència, les administracions podran reprendre el cas i aplicar les sancions o multes que creguin convenients.

Un cop el cas hagi sigut derivat a l'òrgan jurisdiccional competent, tenim que, segons el capítol IV del títol XVI del Codi Penal espanyol, qualsevol persona que caci o pesqui espècies amenaçades (o bé en dificulti la vida en el seu entorn natural) serà castigat amb pena de presó d'entre 4 mesos i 2 anys, o bé amb una multa de 8 a 24 mesos. En cas de que l'espècie afectada estigui catalogada com en perill d'extinció, automàticament s'aplicarà el càstig en la seva meitat superior. A més, qualsevol persona que caci o pesqui animals (de qualsevol tipus) sense tenir el permís de les autoritats serà castigat amb una multa de 8 a 12 mesos. A aquests càstigs, sempre se li sumarà la inhabilitació del dret a caçar/pescar durant un període de 2 a 5 anys.

3. Estat actual de les espècies amenaçades a Espanya

A Espanya hi ha un gran nombre d'espècies que estan en una dinàmica poblacional negativa (és a dir, el seu nombre està decaient): el 30% dels amfibis, 23% dels rèptils, 49% dels peixos continentals, 19% dels mamífers, 33% de les aus reproductores i més de 1000 taxons de plantes vasculares es troben amenaçats.

Veient aquesta situació, i com ja s'ha mencionat, es va crear el CEEA, on hi ha inscrits 904 taxons, dels quals 120 estan classificats com a "vulnerables" i 176 com a "en perill d'extinció".

	Listado de Especies Silvestres en Régimen de Protección Especial	Catálogo Español de Especies Amenazadas		TOTAL
		Vulnerable	En Peligro de Extinción	
FLORA	171	34	112	317
INVERTEBRADOS	57	14	17	88
PECES	19	3	10	32
ANFIBIOS	20	6	2	28
REPTILES	53	6	7	66
AVES	245	31	21	297
MAMÍFEROS	43	26	7	76
Total	608	120	176	904

Taula 2. Classificació general del CEEA.

Dins les espècies de mamífers "en perill d'extinció" s'hi troben només 7 espècies, dos de les quals són algunes de les més atractives i conegudes a nivell internacional: el Linx Ibèric (*Lynx pardinus*) i l'Ós bru (*Ursus arctos*). Pel que fa al Llop, segons la UE només està considerat com a amenaçat en certes zones de la Península Ibèrica (entre elles, a Catalunya). Un altre mamífer que es troba en un perill important és el Visó europeu (*Mustela lutreola*), del qual només en queden uns 500 exemplars adults a la Península (tot i així, la desaparició d'aquesta espècie no ha sigut deguda principalment al seu desplaçament per part del Visó americà, i no degut a una caça exhaustiva).

Plans de conservació

A l'any 1999, la Comissió Nacional de Protecció de la Naturalesa (substituïda per la CEPNB arran del RD 1424/2008) va aprovar el fet de dur a terme una sèrie d'estratègies de conservació en les quals es recollissin els criteris orientadors dels diferents Plans de Recuperació per dur a terme una sèrie d'accions coordinades entre les diverses Comunitats Autònomes, amb la finalitat de protegir a les espècies més amenaçades. Actualment hi ha 16 estratègies vigents, alguns d'aquests plans són:

- Estratègia per a la conservació del Linx Ibèric (25 de febrer de 1999). Es tracta d'un dels felins més amenaçats del món (al voltant de 300 exemplars a l'any 2012), endèmic de la Península Ibèrica.
- Estratègia per a la conservació de l'Ós bru Cantàbric (19 d'octubre de 1999).
- Estratègia per a la conservació de l'Àguila Imperial Ibèrica (9 de juliol de 2001). A finals dels anys 90 estava considerada com a "en perill d'extinció", tot i que actualment el perill ja no és tant important (classificada com a "vulnerable" segons la UICN).
- Estratègia per a la conservació del Llop Ibèric (desembre de 2004).

En termes generals, per a realitzar aquests Plans de Conservació, la CNPN crea diferents grups de treball (en general, un per cada espècie) i emet uns criteris orientadors, que seran ampliat per part dels grups de treball per elaborar l'esborrany del Pla, que finalment haurà de ser aprovat per la CNPN i pel Ministeri de Medi Ambient.

Els grups de treball acostumen a estar formats per tècnics de les Administracions de l'Estat i de les CC.AA amb competències en medi ambient, i per un nombre variable d'assessors i experts convidats.

A continuació parlarem de tres de les espècies amenaçades a Espanya amb més renom, bé per lo particular de la seva situació (Llop), bé per la seva crítica situació (Linx i Ós).

4. Linx Ibèric

El Linx Ibèric ha arribat a ser una de les espècies més amenaçades del planeta (el seu mínim poblacional va arribar a estar entre els 90 i els 100 individus), i com a tal ha estat inclosa en nombroses associacions nacionals i internacionals per assegurar-ne la protecció. A més, al ser una espècie autòctona de la Península Ibèrica, a l'Estat Espanyol ha adquirit un cert status mediàtic, que ha ajudat a conscienciar a la població per ajudar en la mesura del possible a la seva recuperació (juntament amb el Llop i l'Ós Bru, són les tres espècies protegides més conegudes a l'Estat). A continuació s'exposa el pla bàsic de recuperació i protecció del Linx, que es fa servir com a base per les diferents organitzacions i administracions.

4.1. Estratègia per a la Conservació del Linx Ibèric (*Lynx pardinus*)

A partir de la classificació del Linx com a espècie en perill d'extinció a l'any 1990, es va començar a plantejar la redacció i aprovació d'un Pla de Recuperació per a l'espècie, ja que la llei vigent al moment (Llei 4/1989) obligava a les autoritats a realitzar aquests plans per a totes les espècies amenaçades amb l'extinció (amb la derogació d'aquesta llei i l'aparició del RD 139/2001 i la Llei 42/2007, l'obligació de la realització d'aquests plans segueix vigent). Finalment, al febrer de 1999 es va aprovar la Estratègia per a la Conservació del Linx Ibèric a Espanya amb una

vigència indefinida, però amb revisions anuals i actualitzacions cada 4 anys. Aquestes revisions i actualitzacions es realitzen per part del Grup de Treball del Linx Ibèric, que es tracta del grup creat per al control de l'estratègia per aquesta espècie.

La finalitat primera d'aquesta estratègia és la de reunir els esforços de les diferents Administracions per tal de facilitar al màxim el correcte desenvolupament del Pla, ja que el Linx és una espècie amb presència a varies CC.AA (que segons la Llei 42/2007 han de ser les encarregades de dur a terme els plans de recuperació).

A part de les entitats internacionals, estatals i autonòmiques també hi ha tota una sèrie de ONG que col·laboren en la redacció i revisió de la ECLI, aportant documentació, voluntariat, etc.

4.1.1. Àmbit d'aplicació

En el cas del Linx Ibèric l'Estratègia de conservació inclou actuacions a diverses CC.AA i també a diversos nivells. Això és degut a que inicialment, el Linx tenia el seu hàbitat al territori de cinc CC.AA diferents: Andalusia, Castella La Manxa, Castella i Lleó, Extremadura i Madrid. Tot i així, i degut a la crítica situació de l'espècie, va arribar a casi desaparèixer d'alguna d'aquestes zones (de les 60 zones habitades al 1960, actualment en queden 8), de forma que l'actuació no seria només a nivell de repoblar altra cop el territori, sinó també a "crear" noves zones on el Linx es pugui establir amb facilitat (per tant, qualsevol Comunitat amb interès en participar en el programa pot fer-ho, sempre i quan assumeixi els criteris de l'Estratègia).

A més, també s'ha de tenir en compte que l'Estratègia també ha estat consensuada per Portugal a través dels seus representants al GTLI, i que existeixen diversos pactes entre ministeris dels dos Estats, de forma que estariem davant un Pla de recuperació a nivell de tota la Península Ibèrica.

4.1.2. Visió general del procés

Quan es redacta l'Estratègia, s'observa que si es manté la caiguda de l'espècie al ritme dels anys 70-80 aquesta no trigarà a desaparèixer en el seu estat silvestre. Per tal d'evitar això es considera urgent el fet d'estabilitzar les poblacions silvestres que queden, principalment a través de l'eliminació de les diverses amenaces que l'afecten. Aquesta desaparició dels factors de risc es considera el punt clau d'actuació, ja que un simple augment de la població en una zona no suposa la sostenibilitat de l'espècie si aquesta segueix desapareixent a marxes forçades.

Tot i així, tampoc es deixa de tenir en compte el fet de fer augmentar la població d'animals, ja que per més que s'eliminin les amenaces, si les poblacions són massa petites aquestes poden desaparèixer per estocasticitat demogràfica, per catàstrofes ambientals o per problemes derivats de la poca diversitat genètica.

Per tant es va considerar necessari augmentar el nombre de linxs silvestres i afavorir l'intercanvi genètic entre les diverses subpoblacions.

També es té en compte (en cas de la desaparició completa de l'espècie en l'àmbit silvestre) el fet de mantenir una població captiva estable que asseguri que l'espècie no desaparegui per complet en cas de que els esforços destinats a mantenir-la en estat silvestre fracassin. A l'any 2011, aquesta població en captivitat era de 96 individus.

Per tal d'estructurar l'EXLI, es proposa la realització d'aquesta en dues grans etapes:

- Pas de "en perill crític (CR)" a "en perill (EN)". Aquest primer pas consisteix en que almenys una de les subpoblacions presents contingui més de 50 individus madurs, que cap de les subpoblacions tingui més del 90% de tots els individus madurs i que en cap cas hi hagin fluctuacions numèriques extremes. A la reunió del GTLI del 2007 es posa com a data límit per a aquesta etapa l'any 2011.
- Pas de EN a "vulnerable (VU)". Per aquesta etapa el nombre d'individus madurs ha de ser superior als 250 individus i no mostrar signes de caiguda. A la reunió del 2007 es considera l'any 2020 com a data límit.

4.1.3. Amenaces i causes de la disminució poblacional

Des de l'any 1960, en el que la població estimada de linxs era d'uns 5000 individus, la població d'aquesta espècie no va deixar de disminuir de forma dràstica, fins arribar als 160 individus al 2002.

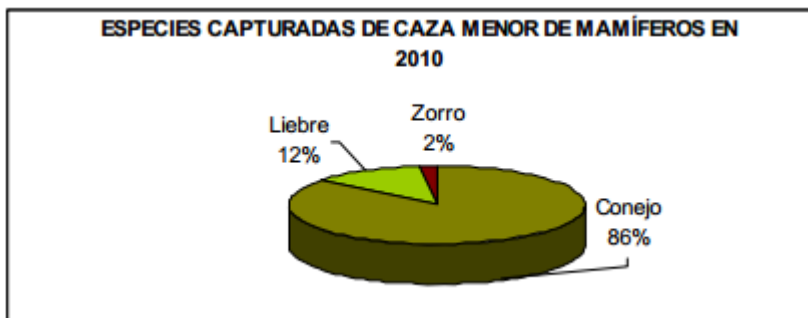
L'Estratègia proposa tres grans causes per a la ràpida desaparició del Linx a la Península Ibèrica:

- La destrucció del seu hàbitat natural
- La disminució del nombre de conills
- Acció directa de l'home (caça, atropellaments, etc)

Una de les principals és la primera, és a dir, la destrucció, alteració i fragmentació de la muntanya mediterrània, ja que aquesta està desapareixent a marxes forçades en benefici de l'agricultura, la ramaderia, l'explotació minera, el creixement urbanístic, o causes naturals com incendis. A causa de tot això, l'hàbitat natural del Linx ha quedat fragmentat, evitant així la presència de grans grups d'animals i dificultant el contacte entre els grups existents. A més, aquesta fragmentació provoca que els pocs espais que quedin "inalterats" presentin una sèrie de perturbacions causades per l'activitat de l'home (cúmulo de brutícia, sorolls, augment del trànsit, la pròpia presència de persones i animals de companyia, etc).

La disminució del nombre de conills també és una important causa de la desaparició del Linx, ja que aquests lagomorfs són el 85-100% de la dieta dels Linx; per tant es podria dir que les poblacions de conills i Linx estan directament relacionades. Les principals raons de la desaparició dels conills són els canvis d'hàbitat (igual que els mencionats anteriorment) i l'aparició de noves malalties

com la mixomatosis (vista per primer cop a finals dels anys 1950) o la malaltia hemorràgic-vírica, que quan apareixen causen importants mortalitats entre els conills. Altres causes de la disminució del nombre de conills són les pràctiques agrícoles/ramaderes abusives, atropellaments, caça, etc. Per tant, és important remarcar que per més que es protegeixin i conservin espais naturals propis per a la vida del Linc, aquests no constituiran un hàbitat adequat fins que hi hagi una població estable de conills (el mínim considerat imprescindible és una densitat de un conill per hectàrea durant la tardor, que és l'època de l'any amb menor densitat). Com es pot observar a la taula següent, la pràctica totalitat de espècies capturades (de caça menor) corresponen a conills (més de 6 milions de peces), seguits de les llebres (altra possible font d'aliment del Linc).

Taula 3. Espècies capturades de caça menor (2010).

La tercera causa és l'acció directa de l'ésser humà. Per exemple, durant la dècada dels 80 el 49% de les morts no naturals es van produir per trampes de caçadors, el 30% per caça il·legal i el 5% per accidents de tràfic. Per tant, tindriem que durant un període important de temps, fins que no es va regularitzar legalment la protecció del Linc ibèric, la caça va causar importants reduccions en el nombre de lincs a la Península. Actualment, tot i que la caça furtiva segueix sent un tema a tenir en compte, s'ha observat un increment en el nombre d'atropellaments (per exemple, des de l'any 2000 han mort 57 lincs al Parc Natural de Doñana, 24 dels quals han sigut degut a atropellaments; o de les 18 morts no naturals registrades en el període 2000-2003, 13 van ser atropellaments). Aquest augment de les morts causades pel trànsit es deuria sobretot al desenvolupament de la xarxa viària, sumat al fet que els lincs són animals que poden arribar a dominar un territori de 20 km².

Per últim, el fet que l'espècie es trobi en poques subpoblacions (entre els anys 2000-2010 es considerava que només n'hi havia 3 de viables) suposa un risc enorme de desaparició degut a episodis catastròfics no previsibles (incendis, epidèmies, inundacions, etc).

4.1.4. Evolució històrica de la població

Històricament es considera que l'espècie es distribuïa per gran part de la Península Ibèrica, però a mitjans del segle XX ja ocupava menys de 60.000 km² al sud-oest peninsular. Com s'ha mencionat anteriorment, la població estimada al 1960 era d'uns 5000 individus, mentre que als anys 80 (moment en el qual es fa el primer cens oficial) quedaven menys de 1200 espècimens distribuïts en 9 subpoblacions molt fragmentades, ocupant una àrea menor als 15.000 km². Als

anys 80 també es va fer un cens a Portugal, on es va veure que l'espècie ocupava uns 2400 km², distribuïda en quatre subpoblacions (tres de les quals eren compartides amb Espanya) amb un total de entre 45 i 50 individus. Per tant, als anys 80 hi havia un total de 10 subpoblacions amb uns 1200 individus en total.

A l'any 2002 es va fer un segon cens, avaluant les mateixes zones que al 1980, observant-se a la zona d'Espanya una disminució dràstica de la població: a tota la Península hi havia un total de 160 linxs, distribuïts en una àrea de 2200 km², dels quals només se'n va observar reproducció en un petit percentatge. En canvi, a Portugal no es va detectar cap evidència de l'espècie en tot el territori.

Per tant, en menys de 20 anys l'àrea ocupada pel Linx Ibèric havia disminuït en un 87%, i el nombre d'animals en més d'un 90%.

Al 2004, la Direcció General per a la Biodiversitat va emetre un nou diagnòstic de la situació de l'espècie, en el qual es va confirmar l'existència de únicament dues poblacions reproductores: una a Sierra Morena (amb una població estimada de 60-70 individus) i una a Doñana (amb una població estimada de 20-25 individus). Per tant, el nombre total a la Península no arribaria als 100 espècimens (en aquest període es van emetre diferents censos per part de diferents administracions de les diverses CC.AA, però el nombre d'individus sempre era similar en tots ells).

Des de llavors, i gràcies a les estratègies establertes per a la protecció i promoció de la cria del Linx Ibèric, la població ha adquirit una dinàmica creixent, fins arribar als 312 individus en llibertat del 2011, als quals se'ls hi ha de sumar els 96 individus del programa de cria (dades de l'any 2011) (Veure annex II).

4.1.5. Plans d'actuació

Des de la catalogació del Linx ibèric com a espècie en perill crític s'han redactat una sèrie de plans i mesures per a protegir-lo. Els tres amb més renom són:

- El "Survey and Conservation Action Plan", publicat al 1996 pel IUCN/SSC, Cat Specialist Group.
- La ja mencionada Estratègia per a la Conservació del Linx ibèric a Espanya, aprovada al 1999 per la CNPN.
- El "Action Plan for the Iberian Lynx in Europe", adoptat a l'any 2000 pel Consell d'Europa.

A més hi ha dos Plans de Recuperació aprovats (els de Castella La Manxa i Extremadura, aprovats respectivament pel Decret 276/2003 de 9 de setembre i la Ordre de 27 de maig de 2004), apart de molts altres Plans d'Actuació redactats per altres administracions autonòmiques i administracions gestores de Espais Naturals Protegits amb linx. El més veterà d'aquests plans regionals és el Pla de Maneig del Linx Ibèric del Parc Nacional de Doñana, aprovat l'any 1988 i encara vigent.

Per tant, es pot veure com s'han adoptat plans a nivells molt variables (des de Plans a nivell de tota la Comunitat Europea com a simples protocols d'actuació a

nivell regional) per tal de conservar i recuperar les poblacions de linx a la Península.

Pla d'Acció per a la Crià en Captivitat del Linx Ibèric i Programa de Conservació Ex-Situ del Linx Ibèric

Al febrer de 2001 la CNPN va aprovar el PACCLI, l'impuls del qual va córrer a càrrec del CCCLI on participaven representants de diverses institucions nacionals i internacionals, sota una direcció científico-tècnica única adscrita a la DGB.

A partir d'aquest Pla inicial en va sorgir un de més ampli, el PCESLI, integrat dins l'Estratègia Nacional i que corre a càrrec de la DGB del MMA en col·laboració amb la Junta d'Andalusia. Aquests organismes es coordinen en la Comissió Bilateral MMA – Junta d'Andalusia. Per acord de la CB, posteriorment avalat pel GTLI, la gestió del Programa es du a terme seguint el model dels EEP i SSP.

Segons lo aprovat pel GTLI i la CB, la coordinació i gestió de tots els Centres de Crià del Linx Ibèric es realitzen de forma unificada sota la direcció del Programa de Conservació Ex-situ. Qualsevol moviment entre centres o pla per a la utilització d'algun linx haurà de ser analitzat i aprovat per un comitè d'experts, de forma que es puguin preparar i adequar linxs nascuts en captivitat per a la seva posterior utilització en programes de reintroducció de poblacions silvestres a partir del 2010.

Al novembre del 2006, la CB es converteix en la Comissió Multilateral per a la Conservació del Linx Ibèric, constituint-la representants polítics dels governs Espanyol i Portuguès, de les CC.AA d'Andalusia, Castella La Manxa i Extremadura, incloent posteriorment a membres de Castella i Lleó i Madrid.

Acords amb propietaris de finques, Societats de Caça i gestors de zones de caça i educació ambiental

Aquest es tracta d'un punt important en la redacció de l'estratègia, ja que a través d'aquests pactes s'espera una correcta utilització i gestió dels recursos cinegètics, encaminat en part (i com és lògic donat el cas) a evitar la caça de linxs, però sobretot a evitar la mort excessiva de conills degut a factors humans per tal de mantenir-ne una població estable, i aconseguir així que els linxs puguin seguir amb les seves pautes alimentàries fisiològiques (recordem que el conill és la principal o única font d'aliment del Linx Ibèric).

Aquests pactes també van encaminats a fer una correcta gestió dels espais naturals per tal de no només afavorir la instal·lació de linxs, sinó també la cria, refugi i manteniment del conill i alguna altra espècie de caça menor. A més, també es dona permís a les entitats (administracions, ONG, fundacions, etc) per a accedir als terrenys i poder realitzar les mesures necessàries per a fer el seguiment de les poblacions de linxs i la millora del seu hàbitat.

Com a punt de gran importància, la ECLI també estableix la necessitat de prendre una sèrie de mesures per tal de conscienciar a la majoria de la població sobre la necessitat de realitzar els programes de protecció, al igual que també van destinats a ensenyar a la gent les mesures bàsiques sobre com s'ha de comportar als espais naturals, a respectar la naturalesa, com relacionar-se amb aquesta o de la necessitat de mantenir espais naturals per al correcte desenvolupament de

les espècies autòctones. La realització d'aquesta educació es tracta d'un punt crític, ja que en plans anteriors no s'havia inclòs el factor humà, derivant en conseqüències nefastes per al Programa.

4.1.6.Objectius i línees bàsiques d'actuació

Com a punt inicial es diu que seria interessant que es redactin i aprovin el més aviat possible els Plans de Recuperació a les CC.CC que encara no els tenen, i en cas que si hi siguin, que aquests s'actualitzin periòdicament.

Seguiment de la població silvestre

Al moment de la redacció de la ECLI també es destaca la importància de la realització d'una sèrie de mesures immediates prèvies a la aprovació del Pla degut a la crítica situació del Linx, mesures que actualment ja no són tant importants degut a la correcta implantació i realització del Pla. Les mesures que es prenen actualment són:

- Monitorització de totes les poblacions conegudes de Linx, per tal de conèixer la distribució, mida de la població, èxits reproductors, dinàmica poblacional, etc. Aquestes mesures es realitzen per redactar l'Informe Anual de l'Estat de Conservació del Linx Ibèric.
- Determinar la presència de l'espècie en altres àrees.
- Monitorització de les amenaces. En el passat no era un punt molt tingut en compte, de forma que s'estableixen una sèrie de pautes per tal de controlar qualsevol factor que amenaci la vida dels linxs o el seu hàbitat.

Eliminació de les amenaces

Un dels punts més importants és frenar la destrucció de la muntanya mediterrània, ja que com s'ha mencionat abans és una de les principals causes de la desaparició del Linx. Una de les formes de fer-ho és la inclusió de la zona on viu l'espècimen dins la normativa dels Espais Naturals Protegits. En cas que no sigui possible, s'ha d'intentar dotar-los d'alguna figura de protecció ambiental, urbanística i/o territorial per tal de mantenir l'hàbitat el més estable possible. En aquest sentit, alguna CC.AA disposa de legislació pròpia que els permet designar figures regionals d'ordenació del territori (com la Llei 9/1999 de Conservació de la Naturalesa de la Junta de Castilla La Manxa). Un altre sistema és incloure l'espai dins la Xarxa Natura 2000. Tot i així, sempre és important pactar amb els propietaris/gestors del terreny per tal d'evitar pràctiques negatives per a l'espècie.

Tot i així, no tot és actuar contra els canvis causats per l'home, ja que com s'ha mencionat les catàstrofes naturals també poden ser causa d'importants davallades en la població. Per tant, s'hauran d'establir plans eficaços de control i extinció d'incendis.

També s'ha de evitar la excessiva densitat de grans herbívors, regular l'existència de deixalleries i en general evitar les pràctiques que puguin generar competència alimentària tant pel conill (recordem l'estreta relació entre presa i caçador) com pel linx.

També es regularà l'ús públic de les zones habitades pel linx, igual que s'ha de regular el trànsit que pugui afectar la vida animal i vegetal de la zona (vehicles 4x4, etc).

Fomentar les poblacions de conills

Com ja s'ha mencionat, la relació entre conill i linx és evident, i actualment la població de conills ha desaparegut o s'ha reduït àmpliament a les zones habitades o potencialment habitades pel linx.

Degut a que el conill mai s'ha considerat com a espècie amenaçada, mai s'ha donat massa importància a la seva conservació ni regulació dels seus hàbitats, sense tenir en compte que això podia afectar àmpliament a altres espècies (com en aquest cas).

Per tant, part de l'objectiu de la recuperació del Linx Ibèric és el control i la recuperació de les poblacions de conills (com ja s'ha mencionat anteriorment).

Actuar contra la caça il·legal i els atropellaments

S'ha de crear i mantenir una correcta campanya de conscienciació social, i també mantenir una correcta vigilància de les poblacions de linxs i que permeti denunciar qualsevol infracció. En aquest cas ja no només es tracta de vigilar la caça directa de l'espècie, si no també de mètodes no selectius (prohibits a la UE). En cas que en alguna zona es localitzi a un linx mort per causes no naturals, s'aplicaran mesures cautelars a la zona per tal de determinar-ne el culpable (tot i que moltes vegades serà impossible).

S'ha de tenir en compte que en certes ocasions les Administracions concedeixen permisos especials per l'ús de certs mètodes de caça per tal de controlar les poblacions de certs animals, cosa que pot dificultar el control de les infraccions.

En aquest punt també s'inclou el fet de tenir en compte l'augment del nombre d'atropellaments degut a la proliferació de les autopistes i al fet que els hàbitats del linx estan molt fragmentats, cosa que sumada als seus desplaçaments augmenta de forma molt important les possibilitats de que es vegin involucrats en accidents de trànsit. Per tal de controlar aquest punt, el més important seria controlar la construcció de noves vies i realitzar campanyes socials per tal de conscienciar a la població de la necessitat d'una conducció prudent a les zones senyalitzades amb perill d'animals salvatges.

Creació d'un programa de cria ex-situ

Es proposa la creació d'un programa controlat de cria per tal de tenir una reserva poblacional en cas de catàstrofe i per, posteriorment, iniciar programes de reforç de les poblacions ja existents o per crear noves poblacions (programes de reintroducció). Aquest programa s'inicia l'any 2004 amb la incorporació de 4 cadells, i l'objectiu d'introduir 4 cadells per any fins l'any 2008.

Per tal de mantenir una bona diversitat genètica, els animals seleccionats per al programa de cria s'agafen aleatòriament de les poblacions existents, tenint sempre en compte que la seva "marxa" no suposi un risc per a la supervivència d'aquesta població (és a dir, s'han d'agafar animals de poblacions nombroses i

ben adaptades). A més, s'afegiran al programa tots els espècimen ferits que es trobin, almenys fins que es puguin reintroduir a la natura.

Per assegurar el manteniment del 85% de la diversitat genètica en un període de 30 anys, es va estimar que es necessita un grup mínim i estable de 60 reproductors.

Per atendre degudament a les necessitats del programa de cria són necessaris un nombre adequat de centres per a la reproducció i manteniment dels exemplars de Linx Ibèric. Els requisits que han de complir els centres per formar part del PCECLI queden recollits al document "Organització dels Centres de Cria", aprovats per la CB (2004) i pel GTLI (2005), i incorporats al Pla d'Acció per la Cria en Captivitat del Linx Ibèric (2005). En termes generals es contempen dos tipus de centres: exclusius (dedicats únicament a la cria del Linx) i associats (centres zoològics i similars que tinguin les degudes autoritzacions).

L'objectiu final d'aquest programa és el de obtenir linxs criats en captivitat que siguin capaços de sobreviure en el medi natural (és a dir, iniciar un programa de reintroducció del Linx). El primer Linx d'aquest programa es va alliberar l'any 2010, i des de llavors s'han alliberat entre 10 i 12 linxs als anys 2011 i 2012.

5. Estratègia per a la Conservació de l'Ós Bru Cantàbric (*Ursus arctos*)

5.1. Introducció

La llei 4/1989, de 27 de març, de Conservació dels Espais Naturals i de la Flora i Fauna Silvestres, exigeix la redacció de Plans de Recuperació per espècies catalogades com "en perill d'extinció", categoria en la que el Decret Reial 439/1990, de 30 de març, pel qual es regula el Catàleg Nacional d'Espècies Amenaçades, inclou l'Ós bru. La elaboració i aprovació d'aquests plans correspon a les Comunitats Autònomes. De la mateixa manera, aquest Decret Reial estableix la necessitat d'una coordinació tècnica intercomunitària pel desenvolupament i aplicació de plans d'actuació. Així, en l'art. 8 del Decret Reial es llegeix textualment: "Quan per raons de l'àrea de distribució d'una espècie, subespècie o població catalogada, els corresponents Plans deguin aplicar-se en més d'una Comunitat Autònoma, la Comissió Nacional de Protecció de la Naturalesa elaborará, per a cada espècie o grup d'espècies catalogades, criteris orientadors sobre el contingut de dits Plans". Mandat legal de plena aplicació en el cas de l'ós bru cantàbric, ja que la seva distribució actual afecta a quatre Comunitats Autònomes.

En el cas de l'Ós cantàbric no es parteix de zero, ja que compta amb Plans de Recuperació vigents en les quatre Autonomies osseres, aprovades al llarg del període de 1989 a 1992. El fet que existeixin Plans en actiu no exclueix la el-laboració d'uns criteris orientatius. Per contra, el moment és oportú ja que és convenient dur a terme una revisió dels actuals Plans en profunditat, incorporant els nous coneixements sobre la biologia i ecologia de l'espècie i aprofitant les aportacions d'una dècada d'experiència de l'aplicació dels mateixos. Per altra banda, la CNPN, en la reunió del 25 de febrer de 1999, va

acordar que aquests criteris hauran d'estar recollits en un document més ampli denominat "Estratègia de Conservació".

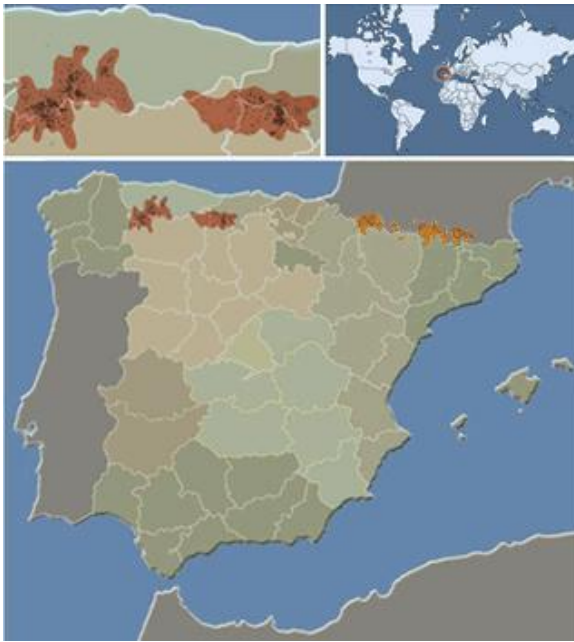
El MMA, a través de la Direcció General de Conservació de la Naturalesa, en el marc de les seves competències, ha pres al seu càrrec la coordinació d'aquesta Estratègia, redactant-ne el document tècnic de base en el si del Grup de Treball de l'ós bru cantàbric, del Comitè de Flora i Fauna Silvestres, que aglutina experts, representants de les Comunitats Autònomes concernides i tècnics i assessors de la citada Direcció General. Per la el-laboració del document s'ha revisat abundant bibliografia científica sobre l'espècie i s'han tingut en compte escrits, informes i documents, públics i inèdits, entre els quals destaquen:

- Pla coordinat d'actuacions per a la conservació de l'ós bru, de la Direcció general de Conservació de la Naturalesa, del Ministeri de Medi ambient. (Memòries anuals des de 1986 a 1998).
- Ponències i conclusions del Taller sobre la situació i la protecció de l'ós brú a Europa. Covadonga, Astúries. (Consell d'Europa, 1988).
- Recomanacions n° 10 (1988) sobre la protecció de l'ós brú i n° 37 (1992) sobre la protecció de l'ós cantàbric, del Comitè Permanent del Conveni relatiu a la Conservació de la Vida Salvatge i el Mitjà Natural d'Europa. Conveni de Berna. (Consell d'Europa).
- Plans de Recuperació de l'ós brú a Cantàbria (1989), Castella-Lleó (1990), Astúries (1991) i Galícia (1992).
- La conservation d'l'ours brun dans l'Union Européenne. Actions cofinancées parell LIFE-Nature (CE/DG XI, 1997).
- Ponències i conclusions de la Conferència Internacional sobre la conservació de l'ós brú a Europa -un repte de cara al segle XXI-. Cervera de Pisuerga, Palencia. (Ministeri de Medi ambient, 1998).
- Final Draft Action Pla for Conservation of the Brown Bear in Europe. (Council of Europe, 1999).
- Bears. Status Survey and Conservation Action Pla. (IUCN, 1999).
- Estratègia Espanyola per a la Conservació i l'Us Sostenible de la Diversitat Biològica. (Ministeri de Medi ambient, 1999).
- Propostes del Grup de Treball de l'ós bru cantàbric, del Comitè de Flora i Fauna Silvestres.

A l'Estratègia s'indiquen directrius i mesures per complir amb la finalitat proposada d'assegurar la conservació de l'ós bru cantàbric i orientar les revisions d'uns Plans de Recuperació coordinats, que constitueixin una eina útil per la conservació i recuperació de la espècie.

5.2. Diagnòstic de la situació

A Espanya, entre altres països com França, Itàlia i alguns països asiàtics, viuen les poblacions d'òssos bruns més amenaçades del món. Des del principi d'aquest segle els óssos bruns es distribueixen en la Serralada Cantàbrica en dues poblacions possiblement comunicades: població occidental i població oriental. La població oriental, junt amb les poblacions autòctones d'òssos dels Pirineus i del Trentino, es troba entre les poblacions d'òssos amb el grau més baix de variabilitat genètica registrat. Això és resultat d'una regressió demogràfica i arial produïda pel creixement de la densitat humana, el naixement de l'agricultura i la ramaderia, i, en general, l'elevat grau de desenvolupament econòmic, que ha fet que la persecució de l'espècie i la destrucció del seu hàbitat hagi sigut constant des de fa segles, éssent la infrautilització i la pèrdua del seu hàbitat factors d'amenaça de primer ordre.

Taula 4. Mapa de distribució de l'Ós Bru a Espanya (zones vermelles i taronges).

Les poblacions cantàbriques d'òssos ocupen una àrea d' aproximadament 5.000km², tot i que la localització d'exemplars erràtics ampliarien l'àrea fins aproximadament 7.000km². Estan separats per 30-50km de distància, on s'acumulen importants infraestructures i activitats humanes (mineria, autopistes, carreteres, ferrocarril, pistes d'esquí...). L'àrea de distribució de l'espècie es reparteix en quatre Comunitats Autònomes: Astúries, Cantàbria, Castella i Lleó i Galícia. La població occidental s'estén des dels Ancares de Lugo fins el Puerto de Pajares, a l'est, abarcant zones d'Asturies, Castella i Lleó i Galícia (uns 2.600km²), sobretot a Astúries on s'estén aproximadament el 70% de la superfície ocupada. La població oriental s'estén per uns 2.480km², des de Camp de Suso (Cantàbria) a l'est, fins el Port de Vegarada (Astúries) a l'oest, afectant Castella i Lleó, Cantàbria i Astúries (ocupant predominantment Castella i lleó, essent allà el 85% de la seva superfície ocupada).

A més de les alteracions referides en el corredor interpoblacionals, s'estan produint alteracions de l'hàbitat en altres corredors de comunicació entre nuclis de reproducció que podrien fragmentar les poblacions existents avui en dia, contribuint en la extinció dels nuclis de població.

La població occidental manté un cens estimat en 50-65 óssos, que aporten una mitja anual de cinc noves ventrades, amb un tamany mig de ventrada pròxim a dos cries. La tendència poblacional és regressiva i s'estima en un 4-5% anual. La població oriental té un cens estimat de 20 exemplars, una relació de sexes desequilibrada (més del doble de mascles que de femelles) i una tendència poblacional que sembla estacionària. El nombre de ventrades, que té un tamany mig de 1,5 cries, és baixíssim en els últims anys, fent que la extinció pugui succeir com resultat de l'atzar. Els anàlisis sobre la evolució i dinàmica d'aquestes poblacions semblen indicar que els riscos d'extinció són elevats. A nivell mundial s'associa la viabilitat d'una població d'óssos a xifres de centenars d'exemplars i a superfícies de varis milers de kilòmetres quadrats.

Els coneixements sobre la demografia d'aquestes poblacions semblen indicar que les elevades taxes de mortalitat (especialment femelles) són les responsables de l'actual situació de perill. Tot i així, les causes de mortalitat dels óssos cantàbrics no són adequadament conegudes. De totes maneres, des d'una perspectiva de conservació i tenint en compte els casos de morts determinats i l'elevat grau d'humanització de l'hàbitat cantàbric, la mort d'óssos ha d'entendre's com associada directa o indirectament amb l'home. Essent la mortalitat provocada per l'home el principal factor limitant per la recuperació de l'ós, ha de ser objectiu prioritari abordar les causes ja conegudes de mortalitat: trets (tant en caceres legals com il·legals), verins i atropellaments.

A la Serralada Cantàbrica, les accions per a la conservació dels óssos s'emmarquen en els Plans de Recuperació. Disposant d'informació bàsica sobre l'ecologia i la problemàtica de l'ós, i amb la base legal que proporciona la Llei 4/1989, es va iniciar el procés d'elaboració dels Plans de Recuperació per part de les Comunitats Autònomes cantàbriques. Actualment les quatre comunitats osseres tenen Plans vigents. El seu ordre d'aprovació va ser: a Cantàbria, per Decret 34/1989, de 18 de maig; a Castella-Lleó, Decret 108/1990, de 21 de juny; a Astúries, Decret 13/91, de 24 de gener; i a Galícia, Decret 149/1992, de 5 de juny.

Sembla clar que en el cas de l'ós existeix consens sobre la idoneïtat dels Plans com instrument per a la seva recuperació. No obstant, després d'una dècada d'aplicació dels Plans, els objectius estratègics com eliminar la mort d'óssos causada per persones, garantir la connectivitat entre els nuclis reproductors o evitar la pèrdua d'hàbitat de qualitat, no han estat resolts satisfactòriament. Així mateix, la tendència poblacional regressiva no ha sigut invertida, encara que s'hagi suavitzat la velocitat de regressió.

Veient els resultats dels Plans, seria convenient revisar global i col·lectivament el nivell de la seva aplicació, així com els seus objectius principals i secundaris. Els nous Plans haurien d'organitzar-se identificant clarament els factors d'amenaça i establint les prioritats per a abordar-los, ja que els esforços reeixits de conservació són aquells que maximitzen l'eficàcia, emprant els recursos humans i el finançament a resoldre els problemes prioritaris.

5.3. Objectius

La finalitat d'aquesta Estratègia és assegurar la viabilitat a llarg plaç de les poblacions cantàbriques de l'ós, incrementant el seu nombre poblacional i la seva distribució, amb les limitacions inherents a la coexistència amb les comunitats rurals i el seu desenvolupament socioeconòmic. Per assolir aquesta finalitat, s'han de complir els següents objectius:

- Reduir el nombre d'ossos morts a causa de persones.
- Conservar i millorar l'hàbitat.
- Assegurar la connectivitat entre poblacions i nuclis de població.
- Garantitzar el suport públic a la conservació de l'ós.

A més, tenint en compte que l'àrea de distribució de l'ós bru cantàbric afecta a quatre CC.AA, l'Estratègia orienta i és la base per l'actualització dels Plans de Recuperació i es constitueix en el marc de referència per la coordinació de les accions de conservació.

5.4. Àmbit d'aplicació

S'aplicarà en les àrees de distribució actual i potencial descrites en els Plans de Recuperació de l'ós bru cantàbric. Així mateix, l'Estratègia serà d'aplicació en el corredor entre les dues poblacions d'ossos, en les seves vessants asturiana i lleonesa, que serà incorporat per les Comunitats Autònomes concernides a l'àmbit geogràfic afectat pels seus respectius Plans de Recuperació.

5.5. Línies bàsiques d'actuació

Per l'elaboració d'aquestes línies d'actuació es parteix d'experiències prèvies de diferent signe emmarcades en els Plans de Recuperació autonòmics, en el Pla coordinat d'actuacions per la conservació de l'ós bru del Ministeri de Medi Ambient i en els projectes LIFE-Naturaleza. A més, es disposa d'una informació científica bàsica sobre l'espècie, i d'un bon nombre d'informes tècnics, escrits, borradors i propostes definitives d'actuacions, elaborades per científics, gestors i ONG's.

El diagnòstic precedent destaca l'elevat risc d'extinció de les poblacions cantàbriques, i identifica la mort d'ossos causada per persones i pèrdua i fragmentació de l'hàbitat com els factors d'amenaça més importants. Per eliminar o reduir els problemes principals es plantegen actuacions de conservació per evitar la mort d'ossos i resoldre els conflictes entre ossos i persones. Es recull la necessitat d'un pla de mesures especials per la població oriental, ja que el seu futur està especialment qüestionat per greus problemes demogràfics i genètics, i es proposa un estudi de viabilitat per conèixer els pros i contres de la cria en captivitat, recolzada en els exemplars cantàbrics que existeixen en aquest règim.

L'Estratègia atén la necessitat d'actualitzar els coneixements sobre la biologia i l'ecologia de la espècie i redefinir les prioritats d'investigació, com garantia de

les pautes de conservació escollides. A més, es necessiten dades creïbles per convèncer al públic de l'oportunitat de les mesures de conservació, ja que la seva aplicació s'acompanya de regulacions significatives en l'ús humà de l'hàbitat de l'ós.

Un dels objectius bàsics de l'Estratègia Espanyola per a la Conservació i l'Ús Sostenible de la Diversitat Biològica és fomentar l'educació, divulgació i informació dirigides a augmentar la consciència ciutadana i a arribar a la implicació social en les tasques de conservació. Tal com demostren les experiències de gestió d'altres petites poblacions d'os bru, el suport públic és imprescindible per a arribar a l'èxit en els programes de recuperació. La presència d'óssos ha d'entendre's com positiva i dinamitzadora de les àrees rurals.

5.5.1. Conservació de la espècie

Eliminació de la mort d'óssos causada per persones

- Extrepar la vigilància i reforçar els mecanismes per a evitar les morts directa o indirectament causades per l'home, amb especial atenció a les ósses amb criatures i a les zones amb furtivisme afavorint la creació de patrulles especialitzades en la vigilància de l'espècie i recolzant en aquest sentit totes les iniciatives.
- Investigar i denunciar els casos de mortalitat no natural coneguts.
- Eliminar el trampeig il·legal amb llaços i l'ús de verins.
- Compatibilitzar la pràctica de la caça amb la - conservació de l'ós, adoptant les següents mesures:
 - o Tendència a supervisar totes les batudes de caça major que es portin a terme en zones osseres.
 - o Regulació de les activitats cinegètiques en les Àrees Crítiques limitant la pràctica de la caça a dates en les quals no interfereixi amb els parts i la hibernació dels óssos.
 - o Incorporació en els plans d'aprofitament cinegètic d'un mecanisme àgil que faculti els responsables de la gestió canviar el lloc o data d'una cacera davant la presència d'ósses amb cries o en casos de concentració d'exemplars per alimentació de tardor.
 - o Elaboració d'un protocol per a caçadors en zona ossera, que contingui informació general sobre els hàbits i el comportament de l'espècie i recomanacions sobre l'actitud a adoptar davant trobades o presència d'óssos, amb la finalitat d'evitar morts d'óssos.
- Identificar trams de vies de comunicació especialment perillosos pels óssos i proposar mesures correctores.

- Elaborar un protocol de captura d'exemplars amb fins de conservació, científics o de gestió, que redueixi el risc de mortalitat a nivells suportables per a una petita població d'óssos i l'operatiu necessari per a intervenir en situacions d'óssos ferits o atrapats en paranys de furtius.

Reducció dels conflictes entre óssos i humans

- Mantenir una política àgil i suficient d'indemnitzacions pels atacs d'óssos a les explotacions agropecuàries, associada a mesures de protecció a ruscs i ramats. Així mateix, tendir a homogeneïtzar les compensacions per danys i els mecanismes de pagament en les quatre Comunitats Autònomes.
- Elaborar un protocol per a visitants de zones osseres, amb recomanacions del comportament a seguir davant trobades o presència d'óssos.
- Elaborar un protocol per al maneig d'ossos problemàtics.

Conservació de la població oriental

- Elaborar un pla de mesures especials que contribueixin a restablir les condicions demogràfiques i genètiques i garanteixin la viabilitat de la població oriental.
- Garantitzar el flux d'informació i la participació pública per aconseguir el suport social necessari.

Estudi de la viabilitat d'un programa de conservació ex-situ

- Valorar la viabilitat i els beneficis d'una experiència de cria en captiveri recolzada en els exemplars cantàbrics que existeixen en captivitat.
- Elaborar en el seu cas un protocol de cria en captivitat a través del que es coordinen les actuacions necessàries i els investigadors, gestors i centres implicats.

5.5.2. Maneig dels hàbitats

Conservació i restauració dels hàbitats

- Tendir a incloure l'àrea de distribució actual delimitada en els Plans de Recuperació de l'ós bru en la Llista Nacional de Llocs d'Interès Comunitari.
- Elaborar un catàleg de les Àrees Crítiques per la espècie amb caràcter d'inventari obert.
- Dirigir actuacions de maneig de l'hàbitat mitjançant l'elaboració d'uns criteris tècnics de gestió, conservació i restauració, que garanteixin la millora i l'accés dels exemplars a les fonts d'aliment, el refugi i la comunicació entre zones osseres, organitzant l'àrea de distribució actual i potencial en Unitats de Gestió Ossera (UGO).
- Actualitzar els procediments d'avaluació d'impacte ambiental per tal d'assegurar el correcte compliment del pla de seguiment, per a tots aquells programes, projectes i activitats que puguin tenir efectes adversos per a la conservació de les poblacions cantàbriques. Per això

es tindrà en compte el següent: A més d'aquelles actuacions recollides en l'Annex I del Reial decret 1302/1986, de 28 de juny d'Avaluació d'Impacte Ambiental hauran de ser sotmeses a una adequada avaluació de les seves repercussions d'acord amb l'establert en la legislació estatal i en les normes de protecció o de procediment d'avaluació dictades per les Comunitats Autònomes, les següents actuacions:

- Nou traçat o modificacions substancials de pistes i carreteres.
- Línies de transport d'energia elèctrica.
- Instal·lacions d'esquí i les seves ampliacions.
- Rutes turístiques de tot terrè i altres activitats turístiques organitzades.
- Construcció d'embassaments i minicentrals.
- Activitats mineres.
- Parcs eòlics.
- Instal·lacions fixes de comunicació.
- Qualsevol altra que, segons el parer de l'Administració mediambiental competent, modifiqui o impliqui un risc per a l'espècie o el seu hàbitat.

*En el cas que el projecte afecti a Àrees Críiques catalogades en els Plans de Recuperació Autonòmics, se sotmetrà, almenys, a un informe previ vinculant de l'Administració mediambiental competent.

- Elaborar una metodologia rigorosa d'avaluació d'impacte ambiental específica per l'ós bru.
- Elaborar o actualitzar els inventaris de les xarxes de pistes en zona d'óssos.
- Incloure els criteris de sostenibilitat en la planificació de les activitats sectorials que incideixen en les zones osseres, amb especial atenció a les Àrees Críiques, de forma que no contribueixin a la pèrdua o infrautilització d'hàbitats de qualitat.

Comunicació entre poblacions i nuclis reproductors

- Delimitar amb precisió el corredor entre les dues poblacions d'óssos cantàbrics, en els seves vessants asturiana i lleonesa i identificar els elements que puguin actuar com barrera.
- Identificar els elements que puguin actuar com a barrera o dificultar la dispersió dels exemplars en el corredor interpoblacional.
- Garantir la connectivitat entre zones osseres a través de plans especials de conservació o restauració de corredors, que incloguin mesures que potenciïn la regeneració boscosa natural, la reforestació i altres mesures correctores de les barreres identificades.

5.5.3. Investigació

Foment de la investigació aplicada a la gestió

- Impulsar la investigació aplicada a la conservació de l'ós bru i els seus hàbitats. Es considera prioritari:
 - o Conèixer detalladament la viabilitat de les dues poblacions cantàbriques.
 - o Realitzar estudis genètics sobre les dues poblacions per estimar nivells de deriva genètica, flux genètic i endogàmia.
 - o Investigar la incidència dels diferents sectors d'activitat econòmica i social sobre les poblacions d'óssos.
- Promoure la investigació de caràcter social que aprofundeixi en la percepció de l'espècie pels diferents grups socials i avalui la eficàcia de les campanyes de sensibilització.

Establiment de mètodes estandaritzats de seguiment de la població

- Seleccionar mètodes estandaritzats de seguiment que proporcionin la millor informació sobre cens i distribució de les dues poblacions cantàbriques.
- Seleccionar mètodes estandaritzats de seguiment per avaluar anualment la distribució i causes de mortalitat segura i probable.

Foment de les actuacions d'interès per la investigació

- Crear registre de material biològic de l'espècie i establir protocols de recollida de cadàvers, restes i diferents mostres, així com d'ús i accés al material amb fins científics.
- Promoure la coordinació entre els grups de científics que investiguen en petites poblacions europees, elaborant protocols i afavorint projectes comuns.
- Elaborar en el si del Grup de Treball de l'ós bru cantàbric les bases d'un programa d'investigació sobre l'espècie.

5.5.4. Educació i consciència pública

- Impulsar, amb caràcter general, la informació abundant i les activitats d'educació ambiental i formació.
- Fomentar la formació i les campanyes informatives entre els sectors d'activitat relacionats amb les àrees osseres, amb la finalitat d'afavorir l'acceptació de l'ós i reduir els conflictes entre óssos i activitats humanes.
- Fomentar la formació, en el que es refereixi a l'espècie, entre els col·lectius implicats en les tasques d'execució d'aquesta Estratègia, amb especial atenció al personal tècnic i de guarderia

5.5.5. Participació pública

- Establir mecanismes de participació dels agents locals, econòmics i socials en el desenvolupament d'aquesta estratègia.
- Impulsar especialment la participació dels habitants de les zones osseres, sobretot dels col·lectius més afectats.
- Reconèixer com bàsica la participació de les organitzacions no governamentals dedicades a temes ambientals en el desenvolupament d'aquesta Estratègia.
- Facilitar i regular la participació del voluntariat social en els programes de conservació de l'ós.

5.5.6. Desenvolupament rural

- Crear els mecanismes adequats de suport als programes i actuacions de desenvolupament rural en àrees osseres que incorporin els continguts d'aquesta Estratègia.
- Considerar les següents mesures remarcables en una estratègia de desenvolupament rural sostenible i d'interès per a la conservació i restauració de l'hàbitat de l'ós, procurant finançar la seva aplicació amb Fons Estructurals en el marc del Reglament CE n° 1257/ 1999 del Consell, de 17 de maig de 1999, sobre l'ajuda al desenvolupament rural a càrrec del Fons Europeu d'Orientació i Garantia Agrícola (FEOGA), entre altres propostes i sense perjudici d'incorporacions posteriors:
 - o Foment de la ramaderia extensiva i conservació de les pastures d'altura conforme a les bones pràctiques de pasturatge, compatibles amb la conservació de l'ós.
 - o Aplicació de tractaments que incrementin la producció de fruit de fajos i roures, i de tractaments que frenin i, si escau inverteixin, l'avanç de les fagedes a compte de les rouredes.
 - o Foment de la plantació de terrenys amb diferents espècies de fagàcies autòctones i de plantes productores de fruits carnosos.
 - o Promoció dels productes forestals obtinguts amb criteris de sostenibilitat i de mètodes alternatius per a l'extracció de fusta que no suposin la construcció de pistes, amb la finalitat de limitar la penetrabilitat dels boscos ossers.
 - o Compensació per pèrdua de renda per cessament d'aprofitaments forestals en les àrees osseres més sensibles.
- Millorar l'acceptació social de l'ós fomentant la seva imatge positiva com a element dinamitzador de les àrees rurals.

5.6. Desenvolupament de l'Estratègia

Les accions que han d'aplicar-se per a intentar la recuperació de l'ós bru en la Serralada Cantàbrica revesteixen diversos graus d'urgència, afecten al conjunt de la societat, tant als sectors públics com privats, i han de posar-se en pràctica fent ús de diferents instruments. Un d'ells són els Plans de Recuperació. Constituïxen l'eix de l'entramat legal que ha de suportar la conservació de l'ós cantàbric i la guia de les accions que han de ser executades.

Als òrgans generals de coordinació interadministrativa (Conferència Sectorial, Comissió Nacional de Protecció de la Naturalesa, etc.) s'uneix en el cas de l'ós cantàbric un Grup de Treball específic, depenent del Comitè de Flora i Fauna Silvestres, constituït a l'ampar de les disposicions de la Llei 4/1989. Correspon a aquest Grup de Treball, amb les atribucions i en el context que la vigent legislació estableix, fomentar i afavorir la coordinació tècnica interadministrativa en els assumptes relacionats amb la conservació de l'ós, així com impulsar i coordinar el procés d'implantació d'aquesta Estratègia, encarregant-se també de tasques específiques referides especialment a aspectes comuns a més d'una Comunitat Autònoma.

Per a desenvolupar amb eficàcia la funció prioritària de coordinació es precisen recursos humans suficients. En aquest sentit es recomana la designació d'un assessor tècnic adscrit a la Direcció general de Conservació de la Naturalesa, amb la finalitat de facilitar l'acció coordinadora del Ministeri de Medi ambient, i així mateix, la designació de coordinadors en l'aplicació dels Plans de Recuperació en les diferents Comunitats Autònomes. Els costos de aplicació de l'Estratègia han de ser assumits pels propis sectors implicats en major mesura en la seva execució, Comunitats Autònomes i Administració de l'Estat.

5.6.1. Plans de Recuperació

- Reconèixer els Plans de Recuperació com l'instrument tècnic-jurídic adequat per abordar les tasques de conservació de l'ós bru.
- Revisar els Plans de Recuperació actualment vigents prenent com marc la present Estratègia i atenent als seus criteris orientadors. Aquestes revisions seran aprovades pels Governos Autònoms en un plaç màxim de sis mesos a partir de l'aprovació de l'Estratègia.
- Incorporar als Plans els mecanismes de participació pública i de coordinació necessaris per assolir amb èxit els objectius de conservació.
- Incorporar als Plans un sistema de prioritats que garanteixi que la financiació i recursos humans destinats a la conservació de l'ós i el seu hàbitat abordin en primer lloc les amenaces principals.
- Establir la obligatorietat de revisar en profunditat els Plans cada quatre anys.

5.6.2.Coordinació

Grup de Treball

Fomentar i potenciar la coordinació tècnica entre l'Administració Estatal i les Administracions Autonòmiques amb competències en la gestió directa de l'ós bru, i amb els sectors socials implicats o relacionats amb l'espècie, a través del Grup de Treball de l'ós bru cantàbric, creat en el seny del Comitè de Flora i Fauna Silvestres. A més d'aquesta tasca prioritària, correspon al Grup de Treball:

- Identificar problemes de conservació i establir les prioritats de conservació, maneig i investigació.
- Avaluar els resultats de les accions de conservació empreses i el nivell de compliment de l'Estratègia.
- Informar al Comitè de Flora i Fauna Silvestres de totes aquelles iniciatives de conservació que puguin afectar a l'espècie, en particular les quals suposin manipulació d'exemplars, o al seu hàbitat.
- Informar i col·laborar en l'elaboració dels protocols inclosos en la present Estratègia.
- Promoure la recerca de fonts de financiació conjunta per accions globals i d'interès general de conservació de l'espècie.
- Informar les revisions dels Plans de Recuperació i, en el seu cas, els plans anuals d'actuacions associats.
- Definir amb claredat el concepte de Area Crítica per l'ós, considerant en tot cas com a tals, els llocs de hibernació, els corredors de comunicació entre nuclis reproductors i els llocs de millor qualitat tròfica.
- Fer assequible la informació científica a tots els sectors implicats.
- Elaborar un resum anual per a la seva distribució pública que reflecteixi l'èxit reproductor i la mortalitat anual, i recordi el cens i la distribució de les poblacions cantàbriques.
- Portar a terme un seguiment de caràcter informatiu dels expedients sancionadors que directa o indirectament puguin afectar a la conservació de l'ós.

Establiment de mètodes estandaritzats de seguiment de la població

- Fomentar la cooperació entre els diferents departaments de l'Administració General de l'Estat per afavorir l'aplicació de la present Estratègia. El Ministeri de Medi Ambient es l'òrgan idoni per promoure les accions de coordinació necessàries amb altres departaments ministerials les quals puguin actuar en la conservació de l'ós o el seu hàbitat. Són prioritàries les següents mesures de coordinació:
 - o Establir mecanismes de comunicació amb els Ministeris de Foment, Indústria i Energia i Agricultura, Pesca i Alimentació, per conèixer i informar les actuacions i inversions que els Ministeris citats realitzin i vagin a realitzar en l'àmbit d'aplicació d'aquesta Estratègia i que puguin afectar els seus objectius, creant una Comissió Mixta Interministerial.
 - o Impulsar la coordinació amb els diferents departaments de l'Administració General de l'Estat amb competències en l'aplicació

de les ajudes comunitàries al desenvolupament rural, a càrrec del Fons Europeu d'Orientació i Garantia Agrícola (FEOGA), amb el fi de garantir que les actuacions que se'n derivin siguin favorables a la conservació de l'ós.

- Establir un mecanisme de coordinació amb el SEPRONA de la Guàrdia Civil i el Ministeri Fiscal, a efectes d'investigar els casos segurs i probables de mortalitat no natural d'òssos i del exercici d'accions penals contra actuacions que puguin ser constitutives d'infracció.
- Fomentar la coordinació entre els diferents departaments de les Administracions Autonòmiques i amb l'Administració Local, per evitar actuacions perjudicials per l'espècie.

Recursos humans

- Facilitar l'acció coordinadora del Ministeri de Medi ambient, assignant un assessor tècnic, amb dependència de la Direcció general de Conservació de la Naturalesa, i les diferents administracions involucrades.
- Facilitar l'aplicació dels Plans de Recuperació designant coordinadors o responsables en les diferents Comunitats Autònomes, amb funcions definides en els propis Plans.

5.6.3. Actuacions d'ordre legal

- Considerar, amb caràcter general, en la normativa estatal i autonòmica els continguts d'aquesta Estratègia.
- Elevar a la Conferència Sectorial de Medi Ambient la proposta de declaració de l'ós bru com d'interès general pel Govern o les Corts, amb el fi de dotar-se de mesures especials que potenciïn les contingudes en els Plans de Recuperació autonòmics i afavoreixin l'Estratègia.
- Integrar els continguts d'aquesta Estratègia en la normativa estatal i autonòmica que desenvolupi el Reglament CE nº1257/1999 del Consell, de 17 de maig de 1999, sobre l'ajuda al desenvolupament rural a càrrec del FEOGA.
- Incorporar la figura de l'Estratègia de Conservació a la futura Llei que modifiqui la Llei 4/1989, de Conservació dels Espais Naturals i de la Flora i Fauna Silvestres, com marc de referència per a la coordinació de les accions de conservació i orientació dels Plans de Recuperació d'espècies amb presència interautonòmica, definint amb detall el tipus de mesures que l'Estratègia pogués contenir.
- Considerar en la futura Llei d'Impacte Ambiental les propostes contingudes en l'apartat de conservació i restauració d'hàbitats.

5.6.4. Vigència i revisió

La vigència d'aquesta Estratègia és indefinida i serà revisada en profunditat cada 4 anys. L'òrgan encarregat de supervisar el grau de compliment de l'Estratègia serà la Comissió Nacional de Protecció de la Naturalesa.

6. Llop (*Canis Lupus*)

6.1. El llop a Catalunya

6.1.1. Resum de la situació històrica

Al llarg de la història el llop ha competit amb els humans per l'estadi ecològic degut a la mútua condició de depredador, amb el temps, la disponibilitat de recursos alimentaris del llop ha anat disminuint, obligant a aquest a alimentar-se d'animals domèstics, entrant així en conflicte directe amb l'activitat ramadera. El 1788 es publica una Reial Cèdula de Carles III sobre l'extermini dels llops, guilles, genetes, gats fers i linxs entre altres.

D'aquesta manera, entre el segle XVIII i el XIX, s'estima que la població de llops es va reduir a menys de la meitat, i durant la segona meitat del segle XIX a Catalunya el llop fou perseguit fins a la seva pràctica extinció.

L'any 1997 es documenten les primeres queixes per part de ramaders després de la desaparició dels llops a Catalunya, però no és fins l'any 2003 que es corrobora la seva presència a partir de l'anàlisi d'ADN d'un excrement recollit l'any 2000 (Lampreave, 2008). I es descobreix que les femtes pertanyen a la subespècie italiana (*Canis lupus signatus*) (Sastre et al., 2007). Entre l'any 2000-2008 la presència del llop es detecta en 5 comarques catalanes (Alt Urgell, Bergadà, Solsonès, Cerdanya i Ripollès) sent els voltants del Parc Natural Del Cadí-Moixeró l'àrea de distribució bàsica. Durant aquest període, i gràcies a l'anàlisi genètic de diferents mostres recollides, es coneix la presència d'un mínim d'11 individus diferents a Catalunya (Lampreave, 2008).

6.1.2. Situació actual

Després d'aproximadament 65 anys de la seva extinció a Catalunya, el llop torna a formar part de la fauna del Pirineu degut a l'expansió natural de la població de la serralada italiana dels Apenins. La gestió d'una espècie com el llop és complexa, i s'ha de fer de la millor manera possible per a reduir la incidència de danys contra la ramaderia i altres problemes associats.

Així doncs, el departament de Medi Ambient des del moment en que es va fer oficial el retorn del llop a Catalunya (2004), i conscient de la repercussió d'aquest fet sobre el sector ramader (important recurs econòmic a algunes zones i element indispensable per la conservació de determinats hàbits, espècies i paisatges, alguns protegits per la Comunitat Europea i inclosos dins

la xarxa Natura 2000), va posar en marxa una sèrie d'actuacions de suport per a l'activitat ramadera. Les mesures aplicades es divideixen en dos classes:

- Mesures de seguiment: conjunt d'accions destinades a mantenir un seguiment de l'espècie als diferents llocs on es descobreixen indicis de la seva presència. (comprovació de danys, seguiment d'itineraris, punts per la realització d'esperes, etc.).
- Mesures de conservació: conjunt de tasques de suport al sector ramader i projectes d'educació ambiental vers el llop (projecte d'educació ambiental "l'Udol del Llop" a les escoles del Parc Natural del Cadí-Moixeró).

Aquestes tasques de suport es van orientar en 3 línies d'actuació diferenciades: La millora d'infraestructures ramaderes, la cessió de gossos de protecció de ramats i l'atenció i indemnitzacions pels atacs al bestiar.

Tasques de suport

Primerament es van fer inversions per a la millora d'infraestructures com:

- Instal·lació i millora d'abeuradors.
- Instal·lació de passos canadencs.
- Construcció de mànegues per al bestiar i tancats (elèctrics) de protecció per als ramats.
- Conservació de murs de pedra que aguanten antigues feixes de conreu i pastura.
- Arranjament de noves barraques de pastor per dormir més còmodament i poder controlar el ramat durant la nit.
- Recuperació d'antics prats.

En segon lloc, amb col·laboració de l'associació del gos de muntanya dels Pirineus, el lliurament de gossos de protecció de ramats (GPR) als ramaders que hagin patit atacs o presentin un risc potencial. Als Pirineus catalans, la raça de gos que pren la funció de GPR és el Gos de Muntanya dels Pirineus, es tracta d'una raça evolutivament encaminada a la tasca de protecció de ramats, especialment ovins. El seu patró de comportament davant la presència d'un depredador és dissuasiu, intentarà fer-lo marxar lladrant sense necessitat d'arribar al contacte físic, de manera que no donarà caça al depredador permetent així la convivència.

A més la presència del GPR provoca una disminució en les pèrdues dels naixements, ja que la seva presència dona seguretat a les ovelles disminuint el seu estrès. Així doncs, podem considerar el GRP com el mètode de protecció per als ramats, no letal, més efectiu.

En tercer lloc, es va crear un sistema d'indemnitzacions per als ramaders i un sistema d'atenció immediata als ramaders (en menys de 24 hores), per a la comprovació de danys i estudi del cas per a determinar si l'autor de l'atac és un

llop i per a determinar els danys causats i poder subministrar les compensacions econòmiques estipulades per la llei. Per a tot això es va editar una tarja amb els telèfons d'urgència, es van cedir emissores i es van instal·lar repetidors per a augmentar la cobertura i es van establir ajuts per a la tramitació, recollida del bestiar ferit i localització d'animals perduts. Tota la informació d'aquest punt es troba detallada al *Decret 176/2007*, de 31 de juliol, que regula els procediments de compensació de danys i perjudicis causats a l'agricultura i a la ramaderia per part d'espècies protegides de la fauna salvatge autòctona. Fins fa relativament poc llop no era una espècie protegida, però la quarta disposició addicional d'aquesta llei decreta: "Als danys produïts pel llop (*Canis lupus*) i el corb (*Corvus corax*) els és d'aplicació el procediment per a la compensació de danys establert en aquest Decret". Als annexes d'aquesta llei hi trobem informació com la fitxa de comprovació de danys sobre la ramaderia domèstica i apicultura deguts a ós bru o llop (Annex IIa, *Decret 176/2007*) el model de sol·licitud d'indemnitzacions per possibles danys sobre la ramaderia i l'apicultura deguts a fauna salvatge protegida (Annex IIIa, *Decret 176/2007*) i el barem de la valoració econòmica de les indemnitzacions pels danys o limitacions causats per la presència d'espècies amenaçades de la fauna salvatge envers l'agricultura i la ramaderia a Catalunya (Annex IV, *Decret 176/2007*).

6.1.3. Problemàtica actual

La principal problemàtica associada al retorn del llop a Catalunya és la associada als atacs del depredador sobre el bestiar domèstic. Així, la problemàtica actual coincideix amb la que en el passat va provocar la persecució i extermini del llop. Tot i així el context social i polític ha canviat, en l'actualitat les polítiques de gestió ambiental que defensen la recuperació i conservació del medi natural i de la biodiversitat, que es troben promogudes per l'administració i recolzades per un ampli sector de la societat, s'enfronten als interessos dels ramaders i pastors que perceben el llop com una amenaça al seu medi de subsistència. Les administracions que volen recolzar i incentivar la ramaderia extensiva es troben ara en un dilema, ja que a l'hora signen convenis de protecció d'animals que les posen en perill.

Tot i així es pot observar que els registres d'atacs tenen una tendència a baixar any rere any, i això respon a l'aplicació de mesures de protecció dels ramats ofertes per tècnics experts de l'administració. A continuació es mostra un recull de dades sobre els atacs a animals domèstics atribuïts als llops des del seu retorn oficial a la península (2004), un cop oficialitzada la comissió tècnica de seguiment del llop a Catalunya i fins al 2009. Es tracta de dades orientatives, ja que varien lleugerament depenent de la bibliografia consultada.

Segons Jordi Ruiz, cap del servei de fauna:

- 2004: el llop protagonitza 8 atacs a ramats amb balanç final de 8 ovelles i 1 cabra domèstica mortes.
- 2005: 8 atacs a ramats d'ovelles al vessant sud de la serra del Cadí i els entorns del massís del Pedraforca, amb el resultat de 6 ovelles mortes i 2 de ferides.
- 2006: 11 atacs amb balanç final de 17 caps de bestiar afectats.
- 2007: 6 atacs amb balanç final de 6 caps de bestiar afectats.
- 2008: 5 atacs amb balanç final de 15 caps de bestiar afectats (8 morts i 7 desapareguts)
- 2009: 2 atacs amb balanç final de 3 caps de bestiar morts.

També se citen ovelles desaparegudes sense indicis de la causa de la seva desaparició.

El gos

Els atacs protagonitzats pel llop perden importància si els comparem amb els danys causats pels gossos. Des del Servei de Protecció de Fauna, Flora i Animals de Companyia s'han fet estudis estadístics sobre els atacs de gossos assilvestrats a ramaderia, i aquests es compten en centenars de caps de bestiar morts en un any. Durant l'any 2005 es verifiquen danys a ramats d'ovelles en diversos municipis, com Nas, Prullans o Meranges, amb 103 ovelles mortes i 56 ferides a causa de 8 atacs comprovats de gossos domèstics o assilvestrats. Podem afirmar que els atacs de gossos a ramats són molt més freqüents que els atacs dels llops.

Els gossos assilvestrats, molt abundants al territori català, són gossos domèstics i de caçadors que s'han perdut o han estat abandonats, i que solen viure a la muntanya formant manades de 4 a 8 individus. Tot i que els atacs a ramats també poden ser produïts per gossos domèstics que no es mantenen lligats en alguns masos i cases d'alguns pobles, i que volten sovint per la muntanya. Les mesures de control per a aquests gossos són de molt difícil aplicació, ja que aquests es troben protegits pel Decret 2/2000, relatiu a la protecció animal, amb especial èmfasi en la protecció dels animals domèstics. Així doncs, aquests gossos no poden ser sacrificats lliurement com abans, ja que es troben protegits per aquest decret, per a complir amb la llei s'exigeix la seva captura en vida, la demostració de que es tracta d'un gos conflictiu que ha perpetuat atacs a ramats i una sèrie de permisos per part de l'ajuntament del municipi. En la majoria dels casos aquests gossos seran traslladats a una protectora. Si finalment se n'autoritza el sacrifici per part dels agents rurals o

particulars, moltes vegades, al haver passat tant de temps des de la denúncia, el gos responsable dels atacs s'haurà desplaçat i serà impossible la seva localització i caça.

A més, s'ha de tenir en compte que la llei identifica com a culpable final al propietari del gos, tot i així sovint és impossible demostrar la propietat de l'animal, sobretot quan aquest no es troba xipat.

Per tots aquests motius, la problemàtica dels gossos assilvestrats és de molt difícil solució, i caldria un canvi en la llei de protecció dels animals, que considerés aquests casos excepcionals.

6.2. Marc legal de la situació del llop

Coneixent el conflicte que causa la presència del llop al món rural, i basant-nos en l'experiència del passat que va acabar amb l'extermini del llop a Catalunya, és de vital importància pel seu futur el marc legal i les lleis de protecció que l'emparen.

Així doncs, per a la possible consolidació del llop a Catalunya és necessari que gaudeixi d'un cert nivell de protecció. Als anys 70 la legislació permetia la caça de tota espècie no protegida, actualment, però, ha canviat, i tan sols admet com a objecte de caça aquelles espècies considerades cinegètiques, i no la resta, encara que oficialment no estiguin considerades com a protegides.

Fins fa relativament poc l'estat legislatiu del llop a Catalunya no el considera una espècie protegida, la llei catalana de protecció d'animals (*Llei 22/2003*) del 4 de juliol, no incloïa al llop (*Canis lupus*) en l'annex d'espècies protegides de la fauna salvatge catalana. Aquesta llei pateix una modificació l'any 2006 (*Llei 12/2006*), on es modifica el llistat annex d'espècies protegides de la *Llei 22/2003*, i tampoc es contempla el llop dins d'aquest. Això s'explica ja que al 2003 no s'havia reconegut oficialment la seva presència dins el territori català, i el 2006 encara no es tenia clara la seva estabilitat com a població dins de Catalunya. També s'ha de tenir en compte que el 2008 es va crear un document únic (*Decret 2/2008*) que recull, entre d'altres, aquestes dues lleis, i que no va comportar cap canvi en la catalogació del llop. Tot i així, com que el llop no es considerava una espècie cinegètica, no era permesa la seva caça, essent motiu de sanció econòmica o penal. A partir del 2011, però, la publicació del Decret /2010 del Catàleg de la Fauna Amenaçada de Catalunya, va comportar la classificació del llop dins la secció primera que correspon a les espècies en perill d'extinció. Per tant, el llop es considerava oficialment espècie protegida, i més concretament, considerada en perill d'extinció dins de Catalunya. A efectes pràctics, com a conseqüències més importants a destacar, la consideració legal del llop com una espècie protegida en perill

d'extinció, implica i obliga a l'administració al desenvolupament d'un pla de recuperació (*Article 4*) i dictamina les penalitzacions a aplicar en cas de danys a l'espècie (*Article 5*), és a dir, les infraccions del previst en aquest Decret se sancionen d'acord amb el previst a la *Llei estatal 42/2007*, de 13 de desembre, del patrimoni natural i de la biodiversitat.

Recull de documents legals que defineixen l'estatus legal i de conservació del llop a nivell europeu, estatal i català:

Nivell europeu

- Conveni de Berna (1979) relatiu a la conservació de la vida silvestre i del medi natural a Europa.

Aquest inclou el llop en l'Annex II (espècie de fauna estrictament protegida), excepte a l'Estat espanyol, que en el moment d'adherir-s'hi l'any 1986 va fer una sèrie de reserves, de manera que es considera la població de llop al nord del riu Duero a l'Annex III (espècies de fauna protegida), permetent així en aquesta població el control planificat i regulat.

- Directiva Hàbitats 92/43/UE del Consell, relativa a la conservació dels hàbitats naturals i de la fauna silvestre.

S'estableixen dos nivells de protecció diferents. D'una banda, les poblacions situades al sud del riu Duero són incloses a l'Annex II (espècies animals i vegetals d'interès comunitari per a la conservació dels quals cal dissenyar zones especials de conservació) i a l'Annex IV (espècies de fauna i flora que requereixen protecció estricta). D'altra banda, les poblacions situades al nord del riu Duero figuren a l'annex V (espècies de fauna i flora d'interès comunitari que poden ser objecte de mesures de gestió).

Nivell estatal

- Llei 4/1989 sobre conservació dels espais naturals i de la fauna i flora silvestres.

Determina que, si no hi ha cap altra regulació, no es pugui capturar sense una autorització administrativa raonada i mitjançant mètodes selectius i no massius. També hi ha normes posteriors i transposició de la Directiva Hàbitats. Actualment derogada a favor de noves actualitzacions (veure Llei 42/2007).

- Reial Decret 1095/1989 sobre espècies cinegètiques.

Classifica el llop a l'annex II: espècies la caça de les quals ha de ser decidida per cada comunitat autònoma.

- Reial Decret 439/1990 sobre espècies amenaçades.

El llop no està catalogat com a espècie protegida al Catàleg nacional d'espècies amenaçades RD 439/1990. Actualment derogat.

- Reial Decret 1997/1995

Les espècies incloses a l'annex IV de la Directiva Hàbitats (les del sud del riu Duero) seran considerades segons el títol IV de la Llei 4/1989 i el RD 439/1990, pel qual es regula el Catàleg nacional d'espècies amenaçades. Als efectes, les poblacions al sud del Duero hauran de ser considerades catalogades: espècie estrictament protegida.

- Llei 42/2007 del Patrimoni natural i la Biodiversitat.

A nivell espanyol, la directiva europea (92/43/CEE) és recollida per aquesta llei tot mantenint els seus mateixos criteris de protecció.

L'any 2005 s'aprovà "la Estratègia Espanyola de Conservación del Lobo", la qual estableix un marc de referència de la gestió de l'espècie a l'Estat espanyol, encara que són les Comunitats Autònòmiques les que gaudeixen de la competència de la gestió de l'espècie.

Nivell català

- Decret 176/2007

Regula els procediments de compensació de danys i perjudicis causats a l'agricultura i ramaderia per espècies animals protegides de la fauna autòctona. Inclou que els danys provocats pel llop seran indemnitzats (ja comentada anteriorment).

- Decret 2/2008, del 15 d'abril

pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de protecció dels animals, quedant així derogades la llei

- Llei 22/2003 i la seva modificació (Llei 12/2006)

relatives a la protecció d'animals. No inclou el llop a l'annex d'espècies protegides de la fauna salvatge autòctona catalana en no ser present a Catalunya en els darrers 50 anys.

- **Decret /2010** del Catàleg de la Fauna Amenaçada de Catalunya.

El llop està classificat dins la secció primera que correspon a les espècies en perill d'extinció.

6.2.1. Anàlisi de la legislació

Al analitzar la legislació referent al llop a Catalunya veiem que, fins ara, aquest es trobava en terra de ningú. A nivell de la legislació comunitària el llop era considerat espècie no cinegètica, tot i que si ens basem en la divisió Nord/Sud del Duero això és ambigu, ja que no està clar si Catalunya es troba al nord o al sud i, segons aquest criteri, el llop podria ser objecte de gestió (nord) o bé espècie protegida (sud). Si ens basem en el punt de naixement del riu Duero,

Catalunya es troba al nord, on la caça està permesa sota autorització, ja que al nord del Duero hi ha poblacions estables i el llop es troba en expansió. A partir d'aquests principis entenem que no és lògic que a Catalunya s'apliquin aquesta legislació, ja que tot i estar situada al nord del Duero, la situació del llop a Catalunya és molt diferent, amb poques poblacions estables i característiques d'espècie protegida. Un altre factor que generava confusió era que fins fa poc el llop no es considerava dins la fauna salvatge de Catalunya, de manera que no s'inclouïa dins les llistes de fauna salvatge amenaçada de Catalunya. Per aquests motius la gestió del llop era molt flexible.

Un altre factor sobre el que ens porta a reflexionar la situació del llop és si té sentit desenvolupar plans de protecció i recuperació d'espècies amenaçades en el cas que aparegui en un país una espècie nova que no hi era fins al moment, la qual, a més, es troba en abundància en un país veí, amb presència de poblacions estables i en expansió. Això posa de manifest que la legislació en temes de protecció de fauna pot ser, en certes ocasions, poc lògica per culpa de conceptes administratius. Una altra incongruència és que les llistes d'espècies protegides decretades per la legislació de la Unió Europea són vinculants a tots els països membres (tret d'algunes excepcions). Per tant, si algú alliberés a un país alguns exemplars d'una espècie inclosa a la llista d'animals protegits per la Unió Europea, però que originalment no ha format mai part de la fauna natural del país, per llei comunitària, podria ser obligada la protecció d'aquesta espècie per part de l'administració del país. Aquesta imposició seria absurda, ja que es tractaria d'una espècie introduïda artificialment, i no s'hauria realitzat un estudi de l'impacte de la nova espècie en la fauna del país.

Recentment, però, a nivell autonòmic s'ha aprovat el *Projecte de Decret /2010 del Catàleg de la Fauna Amenaçada de Catalunya*, la redacció d'aquest catàleg està presa sota uns criteris purament científico-tècnics, a partir dels quals es fa evident la condició del llop com a espècie en perill d'extinció a Catalunya. El canvi substancial que suposa el reconeixement oficial del llop com a espècie protegida és que, des de l'administració, s'hauran de dur polítiques actives de protecció, desenvolupar una sèrie de programes específics per millorar les condicions actuals del llop (a la pràctica, i a causa de limitacions pressupostàries, tècniques, i per falta d'acceptació de certs sectors de la societat es condicionen molt les obligacions legals, i de tots els plans de recuperació només se'n duen a terme uns pocs), el fet de danyar al llop es esdevé delictes penal, i el sacrifici d'un exemplar es converteix en última opció com a resolució d'un conflicte.

7. Enquestes i entrevistes

7.1. Entrevistes

S'han realitzat tres entrevistes a persones amb una idea diferent sobre la caça i la protecció de les espècies animals (un caçador, un pastor i un col·laborador d'una protectora), per tal d'intentar abraçar el màxim d'opinions possibles sobre el tema.

Entrevista nº 1:

Entrevista realitzada a un pastor d'un ramat d'ovelles del Pirineu Català, que ha preferit quedar-se en l'anonimat.

- *Coneix la legislació d'espècies protegides?*

Si, sé que no esta permès caçar llops ni gossos sense permís del govern.

- *Considera la llei excessivament dura o tova pel que respecta a les espècies protegides?*

Crec que esta molt bé que es protegeixi a les espècies en perill, però si jo o el meu ramat estem en perill m'hauré de poder defensar d'alguna forma, així que s'hauria de permetre que als que ens afecten directament puguem caçar-los. Total, perquè els volem si només causen mal.

- *Ha tingut problemes amb llops o gossos salvatges?*

Des de que hi ha llops al Pirineu, més d'una vegada m'he trobat alguna ovella morta, i crec que ha estat culpa dels llops, però no n'he vist mai cap. De gossos si que me'n trobo moltes vegades, i sempre tinc problemes per espantar-los. L'any passat em van matar 4 ovelles i en van deixar 10 tocades.

- *Com ha reaccionat davant d'aquests atacs?*

Sempre que porto el ramat a pasturar surto amb l'escopeta, i si veig que s'apropa algun gos disparo per espantar-lo, però moltes vegades no s'espanten i ja n'he hagut de matar algun. A més també tinc un gos de muntanya que sempre acompanya al ramat i el protegeix.

- *Creu que s'haurien de prendre mesures per eliminar aquests gossos perillosos?*

Se'ns hauria de permetre fer batudes per matar als gossos sense que després tinguem problemes amb la llei, o que el govern mateix les organitzi.

Entrevista nº 2:

Entrevista realitzada a Ismael Calvo, estudiant de Veterinària i col·laborador a una protectora d'animals.

- *Des de quan et dediques a la protectora? Perquè?*

4 anys. perquè sempre havia volgut ajudar els animals que han sigut abandonats i quan vaig tenir els medis que m'ho permetien fer mi vaig llençar

- *Que saps sobre la caça en general ?*

Lo únic que sé és que és algo despreciable.

- *Aleshores, no et sembla bé que hi hagi gent que cací per subsistir?*

Només em semblaria correcte si el caçador no tingués cap altre manera de subsistir, però en cas que ho faci com a alimentació "extra" em sembla malament, ja que hi ha altres formes de menjar el mateix animal en les quals l'animal no patirà.

- *Que saps sobre la legislació vigent respecte la caça? Faries algun canvi?*

No conec la legislació, només alguns apartats generals. Com a canvi, proposaria un enduriment de les condemnes, ja que qualsevol dany a un animal mereix un càstig més dur que els que es fan actualment (resposta donada a partir de la informació donada per l'entrevistador sobre les condemnes actuals) i intentar que es deixi de considerar als animals com una simple propietat. De fet, em pregunto si s'arriben a complir aquestes condemnes.

- *Coneixes les espècies en perill d'extinció?*

No, no en conec cap.

- *Que en saps sobre la protecció d'aquestes espècies?*

Sé que existeixen centres de cria i reproducció d'algunes espècies protegides.

- *Que et sembla que hi hagi gent que caci espècies protegides, tot i estar perseguit per la llei?*

Em sembla una de les coses més despreciables del món, ja que aquesta gent només caça als animals per plaer i no té en compte les conseqüències del que fa. Els hi hauria de caure a sobre una condemna que tregui les ganes a qui sigui de repetir-ho.

- *Que opines de que alguns pastors matin llops o gossos salvatges per tal de protegir els seus ramats?*

Opino que tot i que es comprensible que els pagesos defensin el seu ramat, es tindria que intentat evitar que els llops tinguessin accés al ramat, posant balles o vigilància, i també evitar la destrucció de l'hàbitat natural d'aquests depredadors i controlar que no estiguin a zones on hi hagi humans per tal que no es vegin obligats a tenir que anar fins a les zones poblades per alimentar-se.

- *En cas de trobar-se el pastor amb un grup de llops/gossos, com creus que hauria de reaccionar?*

En aquest cas, crec que el pastor hauria d'intentar espantar als llops o gossos com sigui, i marxar ràpidament del seu territori.

- *Algun cop ha arribat a la protectora algun gos amb ferides causades possiblement per algun caçador?*

Si, alguna vegada ens ha arribat un gos on al fer-li radiografies hem vist perdigons al seu cos. El problema és que sempre han sigut gossos sense propietari que ens ha portat la gent al trobar-los abandonats, de manera que no hem pogut fer res per descobrir qui ho ha causat.

- *En un futur, treballant com a veterinari li arriba un gos que ha rebut un tret, que faria?*

Primer tractaria l'animal, i si tingués la sospita que ha estat intencionat o bé perquè el caçador no ha vigilat, intentaria fer el possible per treure el gos de la propietat d'aquella persona.

Entrevista nº 3

Entrevista realitzada a Félix Reina, caçador aficionat.

- *Des de quan et dediques a la caça? Per què caces?*

Des dels 12 anys o així, quan anava a caçar amb el meu pare. Ell era caçador, i em va agradar la caça quan el vaig acompanyar.

- *Quina modalitat de caça practiques? Quin mètode fas servir?*

Ara mateix practico la caça major. Sempre asseguro molt el tir; miro abans quin animal és, si és mascle o femella... i, sobretot, s'ha de vigilar que no sigui un altre caçador! (riu)

- *Coneix la legislació vigent? Faries algun canvi?*

Si, el més important si. Si que faria algun canvi: els qui compressin armes per practicar caça haurien de passar exàmens més estrictes per aconseguir llicències, ja que hi ha molts accidents. Qualsevol pot aconseguir un arma de caça.

- *Consideres que la llei es massa restrictiva amb la caça? (o al contrari)*

No és suficientment restrictiva, com he dit abans, crec que donen llicències molt a la lleugera.

- *Coneixes les espècies en perill d'extinció?*

Si, les conec.

- *Consideres que s'hauria d'exigir un curs sobre coneixements bàsics de caça i legislació per a poder accedir a la llicència de caça?*

Si. Com he esmentat abans, és massa fàcil aconseguir la llicència. S'haurien d'exigir coneixements sobre els animals, sobre les armes... més educació en general.

- *Alguna vegada t'has trobat en perill durant una cacera a causa d'un animal salvatge? (Com vas reaccionar?)*

Algun cop m'he trobat en perill durant una cacera, però mai a causa d'un animal, sinó per culpa d'algun caçador que m'ha donat un ensurt. Per sort, mai res seriós.

- *Si no, com creus que reaccionaries o s'hauria de reaccionar?*

No em fa por trobar-me amb un animal, sé que la reacció d'un animal és fugir. Reaccionaria donant-li sortida per fugir.

- *Què penses de la caça d'espècies protegides amb ànim lúdic o lucratiu?*

Doncs què podria opinar...? No ho veig correcte, no s'hauria de consentir. Però és el que hi ha, qui té diners pot fer quasi bé el que vulgui.

- *Què opines de les campanyes de control poblacional?*

Em semblen molt bé, i molt necessàries, tot i que no he participat mai. El que no em semblaria bé seria una protecció animal sense control, ja que a la llarga pot ser perjudicial tant per l'espècie en sí com per la resta de la fauna.

- *Fas servir o has fet servir gossos?*

Sí, penso que el més bonic de la caça és utilitzar gossos. Matar un animal per matar no té cap al·licient. Si no es mata, no passa res: lo millor és gaudir el moment, el treball del gos, la persecució de la presa... Un caçador de veritat, si pogués deixar anar la presa després de la cacera (en cas de no necessitar-la per menjar), ho faria. Al menys, sé que el 90% dels caçadors que conec ho farien.

- *Estan ben controlats? (malalties, etc)*

Per descomptat.

- *Coneixes la legislació d'espècies protegides? Consideres la llei restrictiva/tova?*

Sí. Crec que està bé, encara que crec que més que càstigs, s'hauria d'educar i fer més estricta la prova per aconseguir llicència de caça. S'aconseguirien més millores, segur.

- *Has tingut problemes amb la llei?*

No, mai.

- *Has tingut problemes amb llops/gossos salvatges?*

No, mai he tingut problemes amb gossos o llops.

- *Creus que s'hauria de canviar la llei que classifica els gossos classifica com a animals domèstics i per tant no es poden caçar?*

Crec que els gossos, tan bon punt es fan salvatges, poden ser perillosos, i hi hauria d'haver un control. El llop té mala fama pels ramaders, però en realitat, només ataca ramat quan no té més remei, quan no troba caça. No solen apropar-se a les persones si ho poden evitar. En canvi, els gossos salvatges son més osats, s'apropen a cases, granges... i poden arribar a atacar algú. Si no matar-los, s'haurien de controlar, fer captures, evitar que facin mal algú o altres animals.

- *Què opines de que no es permeti matar llops?*

Si hi ha una població escassa d'un animal, opino que es normal que no estigui permesa la seva matança, ja siguin llops, óssos, linx o el que sigui.

Conclusions

Arrel de les tres entrevistes realitzades es poden treure vàries conclusions:

- Si bé tots tres entrevistats estan a favor del manteniment i protecció de les espècies protegides, veiem com algú a qui aquestes espècies poden afectar directament al seu mode de vida (el pastor) té una visió menys restrictiva pel que respecta a la protecció, ja que si li amenacen el mode de vida, creu necessàries mesures més estrictes envers els animals, mentre que el punt de vista del col·laborador de la protectora està més influenciat per les idees de protecció total.
- Dos dels tres entrevistats estarien a favor de la caça, sempre i quan es realitzi de forma responsable i respectant la normativa, mentre que el col·laborador de la protectora està totalment en contra de qualsevol dany a animals.
- Tots tres coincideixen en que la normativa vigent s'hauria de canviar, tot i que amb punts de vista diferents: mentre que el protector i el caçador estarien a favor d'una major duresa per part de les autoritats, el pastor prefereix una major flexibilitat en cas de veure's en perill la subsistència d'algú.
- Pel que respecte a la reacció envers una troballa ocasional amb animals salvatges (estiguin o no protegits), tots tres entrevistats coincideixen en que lo ideal és defugir el contacte i deixar que l'animal s'escapi (a no ser, altre cop, que la subsistència, del ramat en aquest cas, perilli, de forma que el pastor considera adient matar l'animal com a últim recurs).
- També veiem que el caçador, que és el que es veu més afectat directament per la legislació referida en aquest treball, argumenta estar suficientment informat per tal de desenvolupar la seva tasca dins els límits legals.

Per tant, com a conclusió final veiem que si bé els punts de vista coincideixen en certs punts (és necessari protegir les espècies amenaçades, és necessària una bona regulació legal, en cas de conflicte millor defugir-lo, etc), sempre hi ha una divergència, deguda sobretot a les diferents educacions rebudes pels entrevistats i a les seves formes de guanyar-se la vida: el caçador ha sigut educat per respectar i gaudir de la caça sense causar danys innecessaris, i al no ser la seva font de subsistència, davant el dubte deixarà l'animal lliure; el pastor ha desenvolupat la idea de que la vida animal s'ha de permetre, sempre i quan la seva forma de vida no es vegi amenaçada; i finalment, el treballador de la protectora adopta una visió molt més protectora pel que respecta a la protecció animal, degut als seus estudis i a la seva total aversió envers la mort animal.

7.2. Enquestes

Per tal d'avaluar els coneixements bàsics i les idees generals de la població sobre la caça i protecció d'espècies amenaçades a Espanya, hem realitzat una enquesta voluntària i anònima, que han respòs un total de 58 persones. La majoria d'enquestats han sigut dones d'entre 18 i 25 anys, principalment de Catalunya. Les dades exactes de l'enquesta es poden veure a l'Annex

Pel que fa a respostes més concretes respecte el tema proposat, observant les dades es veu que bona part de la gent (un 50%) reconeix saber alguna cosa sobre la caça, tot i que només les coses que altres persones els hi hagin pogut comentar o explicar (és a dir, no tenen un coneixement directe i extens sobre la matèria); tanmateix, un percentatge força important (36%) reconeix no saber absolutament res sobre la caça.

El que sí s'observa amb claredat és el clar rebuig dels enquestats envers la caça (un 72% la consideren un passatemps cruel), mentre que la resta ho consideren o bé un hobby, o bé com a una cosa necessària per al control poblacional animal.

Al preguntar sobre espècies amenaçades a la PI, la majoria de persones han admès saber que existeixen (un 98%), dels quals la gran majoria serien capaços de dir-ne unes quantes.

Pel que fa a les causes de la desaparició d'espècies, hi ha força dispersió respecte els resultats.

La gran majoria admeten no saber res sobre la legislació penal, de forma que tampoc opinen sobre els càstigs aplicats.

Al preguntar per la necessitat de la conservació de les espècies amenaçades, la totalitat dels enquestats ha respòs que s'ha d'impedir l'extinció de les espècies, tot i que un petit percentatge creu que ha de ser així sempre i quan no provoquin problemes a les persones.

Pel que respecta a la informació sobre les espècies amenaçades i els esforços invertits en protegir-les, la majoria han cregut que no es dediquen prous recursos a informar a la població, tot i que s'està avançant positivament.

Com a conclusió, veiem que la majoria de gent jove (que ha sigut la que ha realitzat principalment l'enquesta) admet no tenir grans coneixements sobre la caça, degut sobretot a que és una pràctica força centrada en rangs majors d'edat, a que les generacions compreses dins el marge han crescut amb una educació més centrada a la protecció dels animals i a que Catalunya (de on són la majoria d'enquestats) és una comunitat poc caçadora. Aquestes idees es veuen reforçades en el fet que la gran majoria consideren la caça com a una pràctica cruel. Pel que respecta al coneixement sobre les espècies protegides es veu com la majoria saben que existeixen i que a més estan completament a favor de la seva protecció i manteniment, tot i que la informació i esforços destinats a aquestes espècies no són suficients. Per tant, tenim una població sense massa coneixement de la caça però que hi esta totalment en contra, conscient de que existeixen espècies protegides, que està a favor del seu manteniment, però que creu necessària una major informació a la població general.

8. Conclusions

Durant el desenvolupament d'aquest treball s'ha pogut veure l'evolució des del punt de vista legal de la caça i la protecció de les espècies considerades com a amenaçades. S'ha vist quines són les Lleis, Decrets, etc. que protegeixen a aquestes espècies a nivell mundial, europeu i dins l'Estat Espanyol, amb incisos dins la normativa de Catalunya.

La idea principal és que és des de fa molt de temps que existeix la voluntat de protegir les espècies amb més perill de desaparèixer en el món, creant-se diverses organitzacions per tal de recopilar informació i aplicar mesures protectores. Una de les organitzacions amb més èxit ha estat la UICN, les normes de la qual són respectades a nivell mundial, fent-se servir les seves directives a nivell de varis països per redactar les seves pròpies normes i lleis.

La funcionalitat bàsica de la majoria de lleis esmentades és similar: un gran òrgan governamental emet una sèrie de sentències, que seran recollides per altres òrgans amb menor jurisdicció (seguint una piràmide de poder) i aplicades amb les modificacions necessàries per a cada regió; és a dir, la normativa presenta una sèrie de directives que són adaptades per cada país/regió segons les seves necessitats i característiques.

Els grans plans de protecció coincideixen tots en les mesures necessàries per tal de protegir una espècie: primer s'ha de tenir el màxim d'informació possible (habitats naturals, biologia i fisiologia, etc.), per posteriorment redactar les normatives destinades a protegir l'espècie en concret (per exemple, en el cas del Linx es parla del control de la destrucció d'hàbitats, control dels conills, de la caça, etc.). Tots els grans plans (o la majoria d'ells) també coincideixen en el fet de la necessitat de realitzar programes de cria (tant in-situ com ex-situ) per tal d'ajudar a la repoblació per part d'una espècie d'una determinada zona (és a dir, no només influir de forma indirecta en l'espècie, sinó també de forma directa). Altres punts comuns són la necessitat de no només protegir les espècies, sinó també els seus hàbitats, per d'aquesta forma facilitar la vida animal dins aquestes regions, igual que la necessitat de castigar qualsevol tipus d'infracció de forma contundent, cosa que dependrà del codi penal de cada país o regió.

9. Bibliografia

- **Consell de la Comunitat Europea.** Decisión 82/72/CEE del Consejo, de 3 de diciembre de 1981, referente a la celebración del Convenio relativo a la conservación de la vida silvestre y del medio natural de Europa (Convenio de Berna).
- **Boletín Oficial del Estado. Agencia Estatal, Gobierno de España.** Ley 4/1989, de 27 de marzo, de Conservación de los Espacios Naturales y de la Flora y Fauna Silvestres.
- **Boletín Oficial del Estado. Agencia Estatal, Gobierno de España.** Real Decreto 1095/1989, de 8 de septiembre, por el que se declaran las especies objeto de caza y pesca y se establecen normas para su protección.
- **Boletín Oficial del Estado. Agencia Estatal, Gobierno de España.** Real Decreto 439/1990, de 30 de marzo, por el que se regula el Catálogo Nacional de Especies Amenazadas.
- **Consell de la Comunitat Europea.** Directiva 92/43/CEE del Consejo, de 21 de mayo de 1992, relativa a la conservación de los hábitats naturales y de la fauna y flora silvestres.
- **Boletín Oficial del Estado. Agencia Estatal, Gobierno de España.** Real Decreto 1997/1995, de 7 de diciembre, por el que se establecen medidas para contribuir a garantizar la biodiversidad mediante la conservación de los hábitats naturales y de la fauna y flora silvestres.
- **Boletín Oficial del Estado. Agencia Estatal, Gobierno de España.** Llei 22/2003, de 9 de juliol, concursal.
- **Boletín Oficial del Estado. Agencia Estatal, Gobierno de España.** Ley 31/2003, de 27 de octubre, de conservación de la fauna silvestre en los parques zoológicos.
- **Boletín Oficial del Estado. Agencia Estatal, Gobierno de España.** Ley 42/2007, de 13 de diciembre, del Patrimonio Natural y de la Biodiversidad.
- **Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, Generalitat de Catalunya.** Decret 176/2007, de 31 de juliol, regulador dels procediments de compensació de danys i perjudicis causats a l'agricultura i la ramaderia per espècies animals protegides de la fauna salvatge autòctona. Conselleria de Medi Ambient i Habitatge.
- **Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, Generalitat de Catalunya.** Decret Legislatiu 2/2008, de 15 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de protecció dels animals.
- **Boletín Oficial del Estado. Agencia Estatal, Gobierno de España.** Real Decreto 1424/2008, de 14 de agosto.
- **Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, Generalitat de Catalunya.** Projecte de Decret /2010, de xxxx, del Catàleg de la Fauna Amenaçada de Catalunya, i d'altres aspectes relatius a la fauna protegida.

- **Boletín Oficial del Estado. Agencia Estatal, Gobierno de España.** Real Decreto 139/2011, de 4 de febrero, para el desarrollo del Listado de Especies Silvestres en Régimen de Protección Especial y del Catálogo Español de Especies Amenazadas.
- **Código Penal. Gobierno de España.** Título XVI, de los delitos relativos a la ordenación del territorio y el urbanismo, la protección del patrimonio histórico y el medio ambiente.
- **Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente. Gobierno de España.** Listado y Catálogo Español de Especies Amenazadas.
- **Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente. Gobierno de España.** Estrategia para la Conservación del Oso Pardo Cantábrico.
- **Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente. Gobierno de España.** Estrategia para la Conservación del Lince Ibérico.
- **Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente. Gobierno de España.** Estrategia para la Conservación del Lobo.
- **Anàlisi de la situació actual del llop (Canis lupus) a Catalunya i valoració socioambiental de la seva presència.** David Martín, Universitat Autònoma de Barcelona.
- **El Retorn del Llop a Catalunya. Anàlisi de les Repercussions Socials i Legals.** Barba Serrahima, Albert et al. Universitat Autònoma de Barcelona, 2011.
- **Anuario de Estadística Forestal 2011.** Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente. Gobierno de España.
- **Portal web del Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente. Gobierno de España.** magrama.gob.es
- **Portal web de la Generalitat de Catalunya.** www.gencat.cat
- **Portal web Noticias Jurídicas.** Noticias.juridicas.com
- **Portal web del Programa de Conservación exsitu del Lince Ibérico.** www.lynxexsitu.es
- **Portal web de l'Associació Udols.** [Http://udols.wordpress.com/](http://udols.wordpress.com/)
- **Portal web de la UICN.** Uicn.es
- **Portal web de la Xarxa Natura 2000.** www.rednatura2000.info

ANNEX I. Llistat del CEEA

Nombre científico	Nombre común (estat d'amenaça)
<i>Asplenium hemionitis</i>	Hierba candíl
<i>Dryopteris corleyi</i>	
<i>Woodwardia radicans</i>	Píjara
<i>Culcita macrocarpa</i>	Helecho de colchonero
<i>Diplazium caudatum</i>	Helecho de sombra (VU)
<i>Diplazium caudatum</i>	Helecho de sombra (EN)
<i>Hymenophyllum wilsonii</i>	(EN)
<i>Trichomanes speciosum</i>	Helecho de cristal
<i>Isoetes boryana</i>	
<i>Marsilea batardae</i>	(EN)
<i>Marsilea quadrifolia</i>	Trébol de cuatro hojas (EN)
<i>Marsilea strigosa</i>	
<i>Pilularia minuta</i>	
<i>Ophioglossum polyphyllum</i>	Lenguaserpiente foliosa
<i>Pteris incompleta</i>	Helecha de monte (VU)
<i>Pteris incompleta</i>	Helecha de monte (EN)
<i>Psilotum nudum</i> subsp. <i>molesworthiae</i>	Helecho escoba (EN)
<i>Christella dentata</i>	Helecha (EN)
<i>Juniperus cedrus</i>	(VU)
<i>Tetraclinis articulata</i>	
<i>Luronium natans</i>	(EN)
<i>Narcissus asturiensis</i>	Narciso de Asturias
<i>Narcissus cyclamineus</i>	
<i>Narcissus fernandesii</i>	
<i>Narcissus humilis</i>	
<i>Narcissus pseudonarcissus</i> subsp. <i>nobilis</i>	
<i>Narcissus triandrus</i>	
<i>Narcissus viridiflorus</i>	(EN)
<i>Narcissus longispathus</i>	Narciso de Villafuerte (EN)
<i>Narcissus nevadensis</i>	Naranjero salvaje gomero (EN)
<i>Ilex perado</i> subsp. <i>lopezilloi</i>	Cuernúa
<i>Caralluma burchardii</i>	
<i>Ceropegia chrysantha</i>	Cardoncillo gomero
<i>Ceropegia dichotoma</i> subsp. <i>krainzii</i>	Taginaste palmero de cumbre
<i>Echium gentianoides</i>	Pininana
<i>Echium pininana</i>	Taginaste de Jandía (EN)
<i>Echium handiense</i>	(EN)
<i>Lithodora nitida</i>	(EN)
<i>Omphalodes littoralis</i> subsp. <i>gallaecica</i>	Botón azul
<i>Jasione lusitanica</i>	Saúco canario (EN)
<i>Sambucus palmensis</i>	Planta piedra
<i>Arenaria alfacarensis</i>	Arenaria (EN)
<i>Arenaria nevadensis</i>	
<i>Dianthus rupicola</i>	
<i>Moehringia fontqueri</i>	
<i>Petrocoptis grandiflora</i>	
<i>Petrocoptis montsiciana</i>	
<i>Petrocoptis pseudoviscosa</i>	(VU)
<i>Silene hifacensis</i>	Silene de Ifach (VU)
<i>Silene hifacensis</i>	Silene de Ifach (EN)
<i>Silene mariana</i>	
<i>Silene nocteolens</i>	Canutillo del Teide (VU)

Caça i protecció d'espècies protegides a Espanya

<i>Cistus chinamadensis</i>	Amagante de Chinamada
<i>Cistus heterophyllus</i> (= <i>C.h.carthaginensis</i>)	Jara de Cartagena (EN)
<i>Helianthemum alypoides</i>	
<i>Helianthemum caput-felis</i>	(VU)
<i>Helianthemum bramwelliorum</i>	Jarilla de Guinate (EN)
<i>Helianthemum bystropogophyllum</i>	Jarilla peluda (EN)
<i>Helianthemum gonzalezferreri</i>	Jarilla de Famara (EN)
<i>Helianthemum inaguae</i>	Jarilla de Inagua (EN)
<i>Helianthemum juliae</i>	Jarilla de Las Cañadas (EN)
<i>Helianthemum teneriffae</i>	Jarilla de Agache (EN)
<i>Argyranthemum lidii</i>	Margarita de Lid (EN)
<i>Argyranthemum sundingii</i>	Magarza de Sunding (EN)
<i>Argyranthemum winteri</i>	Margarita de Jandía (VU)
<i>Artemisia granatensis</i>	Manzanilla de Sierra Nevada (EN)
<i>Aster pyrenaeus</i>	Estrella de los Pirineos (EN)
<i>Atractylis arbuscula</i>	Cancelillo (EN)
<i>Atractylis preauxiana</i>	Piña de mar (EN)
<i>Carduncellus dianius</i>	Cardón
<i>Carduus myriacanthus</i>	
<i>Centaurea avilae</i>	Centaurea de Gredos
<i>Centaurea borjae</i>	(EN)
<i>Centaurea citricolor</i>	
<i>Centaurea boissieri</i> subsp. <i>spachii</i>	
<i>Centaurea gadorensis</i>	
<i>Centaurea pulvinata</i>	
<i>Cheirolophus duranii</i>	Cabezón herreño (EN)
<i>Cheirolophus falcisectus</i>	Cabezón de Güi-Güí (EN)
<i>Cheirolophus ghomerytus</i>	Cabezón gomero (VU)
<i>Cheirolophus junonianus</i>	Cabezón de Teneguía
<i>Cheirolophus metlesicsii</i>	Cabezón de Añavingo (EN)
<i>Cheirolophus santos-abreui</i>	Cabezón de las Nieves (EN)
<i>Cheirolophus satarataensis</i>	Cabezón de Sataratá
<i>Cheirolophus sventenii</i> subsp. <i>gracilis</i>	Cabezón de Tijarafe (EN)
<i>Cheirolophus tagananensis</i>	Cabezón de Taganana
<i>Crepis granatensis</i>	
<i>Crepis pusilla</i>	
<i>Erigeron frigidus</i>	
<i>Femeniasia balearica</i>	Socarrell bord (VU)
<i>Helichrysum alucense</i>	Yesquera de Aluce (EN)
<i>Helichrysum gossypinum</i>	Yesquera amarilla
<i>Helichrysum monogynum</i>	Yesquera roja
<i>Hieracium texedense</i>	(EN)
<i>Hymenostemma pseudoanthemis</i>	
<i>Hypochoeris oligocephala</i>	Lechuguilla de El Fraile (EN)
<i>Jurinea fontqueri</i>	(EN)
<i>Leontodon boryi</i>	
<i>Leontodon microcephalus</i>	
<i>Onopordum carduelinum</i>	Cardo de Tenteniguada (EN)
<i>Onopordum nogalesii</i>	Cardo de Jandía (EN)
<i>Pericallis appendiculata</i>	Alamillo de Doramas (EN)
<i>Pericallis hadrosoma</i>	Flor de mayo leñosa (EN)
<i>Picris willkommii</i>	
<i>Pulicaria burchardii</i>	Dama (EN)
<i>Santolina elegans</i>	

Caça i protecció d'espècies protegides a Espanya

<i>Santolina semidentata</i>	
<i>Senecio hermosae</i>	Turgiate gomero
<i>Senecio nevadensis</i>	
<i>Senecio elodes</i>	Cineraria (EN)
<i>Sonchus gandogeri</i>	Cerrajón de El Golfo (VU)
<i>Stemmacantha cynaroides</i>	Cardo de plata (EN)
<i>Sventenia bupleuroides</i>	Lechugón de Sventenius
<i>Tanacetum oshanahanii</i>	Margarza de Guayedra (EN)
<i>Tanacetum ptarmiciflorum</i>	Magarza plateada (VU)
<i>Tolpis glabrescens</i>	Lechuguilla de Chinobre (EN)
<i>Convolvulus caput-medusae</i>	Chaparro canario
<i>Convolvulus lopezsocasi</i>	Corregüelón de Famara (VU)
<i>Convolvulus subauriculatus</i>	Corregüelón gomero (EN)
<i>Aeonium balsamiferum</i>	Bejeque farrobo
<i>Aeonium gomerense</i>	Bejeque gomero
<i>Aeonium saundersii</i>	Bejequillo peludo de La Gomera
<i>Boleum asperum</i>	
<i>Monanthes wildpretii</i>	Pelotilla de Chinamada
<i>Alyssum fastigiatum</i>	(EN)
<i>Coincya rupestris</i> subsp. <i>rupestris</i>	(EN)
<i>Coronopus navasii</i>	(EN)
<i>Crambe arborea</i>	Colderrisco de Güimar
<i>Crambe laevigata</i>	Colderrisco de Teno
<i>Crambe scoparia</i>	Colderrisco de La Aldea
<i>Crambe sventenii</i>	Colino majorero (EN)
<i>Diplotaxis siettiana</i>	Jaramago de Alborán (EN)
<i>Diplotaxis ibicensis</i>	
<i>Jonopsidium savianum</i>	
<i>Lepidium cardamines</i>	
<i>Parolinia schizogynoides</i>	Dama de Argaga
<i>Sisymbrium cavanillesianum</i>	
<i>Borderea chouardii</i>	(EN)
<i>Dracaena draco</i>	Drago
<i>Dracaena tamaranae</i>	Drago de Gran Canaria, Drago (EN)
<i>Euphorbia bourgeauana</i>	Tabaiba amarilla de Tenerife (EN)
<i>Euphorbia handiensis</i>	Cardón de Jandía
<i>Euphorbia lambii</i>	Tabaiba amarilla de La Gomera
<i>Euphorbia margalidiana</i>	Lletrera (EN)
<i>Euphorbia mellifera</i>	Tabaiba de Monteverde (EN)
<i>Euphorbia nevadensis</i> subsp. <i>nevadensis</i>	
<i>Euphorbia transtagana</i>	
<i>Centaurium rigualii</i>	
<i>Centaurium somedanum</i>	
<i>Erodium astragaloides</i>	(EN)
<i>Erodium paularense</i>	Geranio del Paular, Erodio de Cañamares (VU)
<i>Erodium rupicola</i>	Alfirelillo de Sierra Nevada (VU)
<i>Globularia ascanii</i>	Mosquera de Tamadaba (EN)
<i>Globularia sarcophylla</i>	Mosquera de Tirajana (EN)
<i>Festuca brigantina</i>	
<i>Festuca elegans</i>	
<i>Festuca summilusitana</i>	
<i>Gaudinia hispanica</i>	
<i>Holcus setiglumis</i> subsp. <i>duriensis</i>	
<i>Micropyropsis tuberosa</i>	

Caça i protecció d'espècies protegides a Espanya

<i>Puccinellia pungens</i>	(VU)
<i>Vulpia fontquerana</i>	(VU)
<i>Iris boissieri</i>	
<i>Dracocephalum austriacum</i>	(EN)
<i>Micromeria glomerata</i>	Tomillo de Taganana (EN)
<i>Micromeria leucantha</i>	Tomillón blanco
<i>Rosmarinus tomentosus</i>	
<i>Salvia herbanica</i>	Conservilla majorera (EN)
<i>Sideritis cystosiphon</i>	Chajorra de Tamaimo (EN)
<i>Sideritis glauca</i>	
<i>Sideritis discolor</i>	Salvia blanca de Doramas (EN)
<i>Sideritis infernalis</i>	Chajorra de Adeje
<i>Sideritis javalambrensis</i>	
<i>Sideritis marmorea</i>	Chajorra de Aluce
<i>Sideritis serrata</i>	(EN)
<i>Teucrium charidemi</i>	
<i>Teucrium turredanum</i>	
<i>Teucrium lepicephalum</i>	(VU)
<i>Thymus carnosus</i>	
<i>Thymus loscosii</i>	Tomillo sanjuanero
<i>Thymus albicans</i>	Almoradux, Mejorana (EN)
<i>Adenocarpus ombriosus</i>	Codeso herreño
<i>Anagyris latifolia</i>	Oro de risco (EN)
<i>Anthyllis hystrix</i>	
<i>Astragalus nitidiflorus</i>	(EN)
<i>Astragalus tremolsianus</i>	
<i>Cicer canariensis</i>	Garbancera canaria (VU)
<i>Dorycnium spectabile</i>	Trébol de risco rosado (EN)
<i>Genista benehoavensis</i>	Retamón palmero
<i>Genista dorycnifolia</i>	
<i>Lotus berthelotii</i>	Picopaloma (EN)
<i>Lotus callis-viridis</i>	Corazoncillo del Andén Verde
<i>Lotus eremiticus</i>	Picocernícalo (EN)
<i>Lotus kunkelii</i>	Yerbamuda de Jinámar (EN)
<i>Lotus maculatus</i>	Pico de El Sauzal (EN)
<i>Lotus pyranthus</i>	Pico de Fuego (EN)
<i>Medicago citrina</i>	Mielga real (VU)
<i>Teline nervosa</i>	Gildana peluda (EN)
<i>Teline rosmarinifolia</i>	Gildana del Risco Blanco
<i>Teline rosmarinifolia</i> subsp. <i>Eurifolia</i>	Gildana de Faneque (EN)
<i>Teline salsoloides</i>	Retamón de El Fraile (EN)
<i>Vicia bifoliolata</i>	Vessa (VU)
<i>Pinguicula nevadensis</i>	
<i>Allium grosii</i>	
<i>Androcymbium europaeum</i>	
<i>Androcymbium psammophilum</i>	Cebollín estrellado de jable
<i>Androcymbium hierrense</i>	Cebollín (EN)
<i>Asparagus fallax</i>	Esparraguera de Monteverde (EN)
<i>Ornithogalum reverchonii</i>	
<i>Lythrum flexuosum</i>	Jopillo
<i>Kosteletzkya pentacarpos</i>	
<i>Myrica rivas-martinezii</i>	Faya herreña (EN)
<i>Cypripedium calceolus</i>	Zapatito de dama, Esclops (EN)
<i>Himantoglossum metlesicsianum</i>	Orquídea de Tenerife (EN)

Caça i protecció d'espècies protegides a Espanya

<i>Orchis provincialis</i>	
<i>Spiranthes aestivalis</i>	
<i>Orobanche densiflora</i>	
<i>Paeonia cambessedesii</i>	
<i>Rupicapnos africana</i> subsp. <i>Decipiens</i>	Conejitos (EN)
<i>Sarcocapnos baetica</i> subsp. <i>Baetica</i>	Zapaticos de la Virgen (VU)
<i>Sarcocapnos baetica</i> subsp. <i>Integriflora</i>	(VU)
<i>Sarcocapnos speciosa</i>	Hierba de la Lucía (EN)
<i>Plantago algarbiensis</i>	
<i>Plantago famarae</i>	Pinillo de Famara (VU)
<i>Armeria euscadiensis</i>	
<i>Armeria velutina</i>	
<i>Limonium arborescens</i>	Siempreviva arbórea
<i>Limonium dendroides</i>	Siempreviva gigante (EN)
<i>Limonium dodartii</i>	
<i>Limonium fruticans</i>	Siempreviva de El Fraile
<i>Limonium magallufianum</i>	Saladina (EN)
<i>Limonium majoricum</i>	Siempreviva
<i>Limonium malacitanum</i>	Siempreviva malagueña (EN)
<i>Limonium ovalifolium</i>	Acelga salvaje
<i>Limonium perezii</i>	Siempreviva de Masca
	Saladilla de Peñíscola, Ensopoguera
<i>Limonium perplexum</i>	d'Irta (EN)
<i>Limonium pseudodictyocladum</i>	Saladina (EN)
<i>Limonium preauxii</i>	Siempreviva lunaria
<i>Limonium spectabile</i>	Siempreviva de Guelgue (EN)
<i>Limonium sventenii</i>	Siempreviva azul (VU)
<i>Posidonia oceanica</i> [1]	Posidonia oceánica
<i>Rumex rupestris</i>	Labaça de ribeira
<i>Androsace cylindrica</i>	
<i>Androsace pyrenaica</i>	(VU)
<i>Lysimachia minoricensis</i>	Lisimaquia menorquina (EN)
<i>Soldanella villosa</i>	
<i>Aquilegia pyrenaica</i> subsp. <i>cazorlensis</i>	Aguileña de Cazorla (EN)
<i>Delphinium bolosii</i>	Esperó de Bolós (EN)
<i>Ranunculus parnassifolius</i>	
<i>Ranunculus weyerlii</i>	Botó d'or (VU)
<i>Bencomia brachystachya</i>	Bencomia de Tirajana (EN)
<i>Bencomia exstipulata</i>	Bencomia de cumbre (EN)
<i>Bencomia sphaerocarpa</i>	Bencomia herreña (EN)
<i>Dendriopoterium pulidoi</i>	Algafitón de La Aldea (EN)
<i>Galium viridiflorum</i>	
<i>Ruta microcarpa</i>	Ruda gomera (EN)
<i>Kunkeliella canariensis</i>	Escobilla de Guayadeque (EN)
<i>Kunkeliella psilotoclada</i>	Escobilla (EN)
<i>Kunkeliella subsucculenta</i>	Escobilla carnosa (EN)
<i>Saxifraga vayredana</i>	
<i>Sideroxylon marmulano</i>	Marmolán
<i>Antirrhinum charidemi</i>	
<i>Anthirrhinum lopesianum</i>	
<i>Isoplexis chalcantha</i>	Crestagallo de Doramas (EN)
<i>Isoplexis isabelliana</i>	Crestagallo de pinar (EN)
<i>Linaria tursica</i>	(VU)
<i>Lindernia procumbens</i>	
<i>Odontites granatensis</i>	

Caça i protecció d'espècies protegides a Espanya

<i>Veronica micrantha</i>	
<i>Atropa baetica</i>	Tabaco gordo (EN)
<i>Normania nava</i>	(EN)
<i>Solanum lidii</i>	Pimentero de Temisas (EN)
<i>Solanum vespertilio</i> subsp. <i>doramae</i>	Rejalgadera de Doramas (EN)
<i>Daphne rodriguezii</i>	Dafne menorquí (VU)
<i>Thymelaea broteriana</i>	Pajarera portuguesa
<i>Thymelaea lythroides</i>	(VU)
<i>Apium repens</i>	
<i>Apium bermejoi</i>	Api d'En Bermejo (EN)
<i>Bupleurum handiense</i>	Anís de Jandía
<i>Eryngium viviparum</i>	
<i>Ferula latipinna</i>	Cañaheja herreña
<i>Laserpitium longiradium</i>	(EN)
<i>Naufraga balearica</i>	Naufraga (EN)
<i>Seseli intricatum</i>	(VU)
<i>Thorella verticillatinundata</i>	
<i>Viola cazorlensis</i>	
<i>Viola jaubertiana</i>	
<i>Cymodocea nodosa</i>	Seba
<i>Zostera marina</i>	
<i>Nanozostera noltii</i>	Seba de mar estrecha, Seba fina (VU)
<i>Nanozostera noltii</i>	Seba de mar estrecha, Seba fina
<i>Bruchia vogesiaca</i>	
<i>Buxbaumia viridis</i>	(VU)
<i>Echinodium spinosum</i>	
<i>Hamatocaulis vernicosus</i>	
<i>Jungermannia handelii</i>	
<i>Marsupella profunda</i>	
<i>Orthotrichum rogeri</i>	
<i>Petalophyllum ralfsii</i>	
<i>Riella helicophylla</i>	
<i>Sphagnum pylaisii</i>	
<i>Caulerpa ollivieri</i>	
<i>Gymnogongrus crenulatus</i>	
<i>Kallymenia spathulata</i>	
<i>Lythophyllum byssoides</i>	
<i>Ptilophora mediterranea</i>	
<i>Schimmelmannia schousboei</i>	
<i>Sphaerococcus rhizophylloides</i>	
<i>Laminaria rodriguezii</i>	
<i>Sargassum acinarium</i>	
<i>Sargassum flavifolium</i>	
<i>Sargassum hornschurchii</i>	
<i>Sargassum trichocarpum</i>	
<i>Austropotamobius pallipes</i>	Cangrejo de río (VU)
<i>Munidopsis polymorpha</i>	Jameíto (EN)
<i>Panulirus echinatus</i>	Langosta herreña (EN)
<i>Candelacypris aragonica</i>	(VU)
<i>Speleonectes ondinae</i>	Remípedo de los jameos (EN)
<i>Buprestis splendens</i>	(VU)
<i>Carabus (Mesocarabus) riffensis</i>	(VU)
<i>Cerambyx cerdo</i>	
<i>Chasmatopterus zonatus</i>	(VU)

Caça i protecció d'espècies protegides a Espanya

<i>Dorysthenes (Opisognathus) forficatus</i>	
<i>Cucujus cinnaberinus</i>	(EN)
<i>Limoniscus violaceus</i>	Escarabajo resorte
<i>Lucanus cervus</i>	
<i>Osmoderma eremita</i>	(VU)
<i>Pimelia granulicollis</i>	Pimelia de las arenas (EN)
<i>Rhopalomesites euphorbiae</i>	Picudo de la tabaiba de monte (EN)
<i>Rosalia alpina</i>	
<i>Halophiloscia canariensis</i>	(EN)
<i>Eriogaster catax</i>	
<i>Euphydryas aurinia</i>	
<i>Graellsia isabelae</i>	
<i>Hyles hippophaes</i>	
<i>Lopinga achine</i>	
<i>Lycaena helle</i>	
<i>Maculinea arion</i>	
<i>Maculinea nausithous</i>	Hormiguera oscura (VU)
<i>Parnassius apollo</i>	
<i>Parnassius mnemosyne</i>	
<i>Polyommatus golgus</i>	Niña de Sierra Nevada (EN)
<i>Proserpinus proserpina</i>	
<i>Apteromantis aptera</i>	
<i>Coenagrion mercuriale</i>	
<i>Gomphus graslinii</i>	
<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	
<i>Lindenia tetraphylla</i>	(EN)
<i>Macromia splendens</i>	Libélula (EN)
<i>Ophiogomphus cecilia</i>	Libélula (EN)
<i>Oxygastra curtisii</i>	Libélula (VU)
<i>Acrostira euphorbiae</i>	Cigarrón palo palmero (EN)
<i>Baetica ustulata</i>	(VU)
<i>Saga pedo</i>	
<i>Macrothele calpeiana</i>	
<i>Maiorerus randoi</i>	Opilión cavernícola majorero (EN)
<i>Ranella olearia</i>	
<i>Charonia lampas lampas</i>	Caracola (VU)
<i>Charonia tritonis variegata</i>	Bucio
<i>Cymbula nigra</i>	
<i>Dendropoma petraeum</i>	(VU)
<i>Elona quimperiana</i>	
<i>Erosaria spurca</i>	
<i>Geomalacus maculosus</i>	
<i>Luria lurida</i>	
<i>Mitra zonata</i>	
<i>Nucella lapillus</i>	
<i>Patella candei candei</i>	Lapa majorera (EN)
<i>Patella ferruginea</i>	Lapa ferruginea (EN)
<i>Patella ulyssiponensis</i>	
<i>Schilderia achatidea</i>	
<i>Theodoxus velascoi</i>	(EN)
<i>Tonna galea</i>	Tonel
<i>Vertigo angustior</i>	
<i>Vertigo moulinsiana</i>	
<i>Zonaria pyrum</i>	

Caça i protecció d'espècies protegides a Espanya

<i>Lithophaga lithophaga</i>	
<i>Pholas dactylus</i>	
<i>Pinna nobilis</i>	Nacra, Nácar (VU)
<i>Pinna rudis</i>	
<i>Margaritifera auricularia</i>	Margaritona (EN)
<i>Margaritifera margaritifera</i>	Mejillón de río
<i>Unio tumidiformis</i> (antes <i>U. crassus</i>)	
<i>Asterina pancerii</i>	Estrella del capitán pequeña
<i>Centrostephanus longispinus</i>	
<i>Ophidiaster ophidianus</i>	Estrella púrpura
<i>Astroides calycularis</i>	Coral naranja (VU)
<i>Errina aspera</i>	
<i>Savalia savaglia</i>	
<i>Hornera lichenoides</i>	
<i>Asbestopluma hypogea</i>	
<i>Axinella cannabina</i>	
<i>Axinella polypoides</i>	
<i>Geodia cydonium</i>	
<i>Sarcophagus pipetta</i>	
<i>Lampetra planeri</i>	Lamprea de arroyo (VU)
<i>Petromyzon marinus</i>	Lamprea marina (EN)
Sphyrnidae ^[2]	
<i>Carcharodon carcharias</i>	Tiburón blanco
<i>Cetorhinus maximus</i>	Tiburón peregrino
Alopiidae ²	
<i>Mobula mobular</i>	Manta
<i>Hippocampus guttulatus</i> (= <i>H. ramulosus</i>)	Caballito de mar
<i>Hippocampus hippocampus</i>	Caballito de mar
<i>Chilomycterus atringa</i>	Tamboril espinoso (VU)
<i>Acipenser sturio</i>	Esturió (EN)
<i>Anaocypris hispanica</i>	Jarabugo (EN)
<i>Chondrostoma arcasii</i>	Bermejuela
<i>Parachondrostoma arrigonis</i> (= <i>Chondrostoma arrigonis</i>)	Loína (EN)
<i>Squalius palaciosi</i> (= <i>Iberocypris palaciosi</i>)	Bogardilla (EN)
<i>Aphanius baeticus</i>	Salinete, Fartet atlántico (EN)
<i>Aphanius iberus</i>	Fartet (EN)
<i>Valencia hispanica</i>	Samaruc (EN)
<i>Salaria fluviatilis</i> (= <i>Blennius fluviatilis</i>)	Freile (VU)
<i>Cottus aturi</i> (= <i>C. gobio</i>)	Burtaina (EN)
<i>Cottus hispaniolensis</i> (= <i>C. gobio</i>)	Cavilat (EN)
<i>Chioglossa lusitanica</i>	Salamandra rabilarga (VU)
<i>Calotriton arnoldi</i>	Tritón del Montseny (EN)
<i>Calotriton (Euproctus) asper</i>	Tritón pirenaico
<i>Lissotriton boscai</i> (antes <i>Triturus boscai</i>)	Tritón ibérico
<i>Lissotriton helveticus</i> (antes <i>Triturus helveticus</i>)	Tritón palmeado
<i>Mesotriton alpestris</i> (antes <i>Triturus alpestris</i>)	Tritón alpino (VU)
<i>Pleurodeles waltl</i>	Gallipato
<i>Salamandra algira</i>	Salamandra norteafricana (VU)
<i>Triturus marmoratus</i>	Tritón jaspeado
<i>Triturus pygmaeus</i>	Tritón pigmeo
<i>Alytes cisternasii</i>	Sapo partero ibérico

Caça i protecció d'espècies protegides a Espanya

<i>Alytes dickhilleni</i>	Sapo partero bético (VU)
<i>Alytes muletensis</i>	Ferreret (EN)
<i>Alytes obstetricans</i>	Sapo partero común
<i>Discoglossus galganoi</i>	Sapillo pintojo ibérico
<i>Discoglossus jeanneae</i>	Sapillo pintojo meridional
<i>Discoglossus pictus</i>	Sapillo pintojo mediterráneo
<i>Rana dalmatina</i>	Rana ágil (VU)
<i>Rana iberica</i>	Rana patilarga
<i>Rana pyrenaica</i>	Rana pirenaica (VU)
<i>Rana temporaria</i>	Rana bermeja
<i>Pelobates cultripipes</i>	Sapo de espuelas
<i>Pelodytes ibericus</i> (antes <i>P. punctatus</i>)	Sapillo moteado ibérico
<i>Pelodytes punctatus</i>	Sapillo moteado común
<i>Hyla arborea</i>	Ranita de San Antón
<i>Hyla meridionalis</i>	Ranita meridional
<i>Bufo calamita</i>	Sapo corredor
<i>Bufo balearicus</i> (= <i>Bufo viridis</i>)	Sapo verde balear
<i>Testudo graeca</i>	Tortuga mora (VU)
<i>Testudo hermanni</i>	Tortuga mediterránea
<i>Testudo hermanni</i>	Tortuga mediterránea (EN)
<i>Caretta caretta</i>	Tortuga boba (VU)
<i>Chelonia mydas</i>	Tortuga verde
<i>Eretmochelys imbricata</i>	Tortuga carey
<i>Lepidochelys kempii</i>	Tortuga golfina
<i>Dermochelys coriacea</i>	Tortuga laúd
<i>Emys orbicularis</i>	Galápago europeo
<i>Mauremys leprosa</i>	Galápago leproso
<i>Chamaeleo chamaeleon</i>	Camaleón común
<i>Hemidactylus turcicus</i>	Salamanquesa rosada
<i>Tarentola angustimentalis</i>	Perenquén majorero
<i>Tarentola boettgeri</i>	Perenquén de Gran Canaria
<i>Tarentola delalandii</i>	Perenquén común
<i>Tarentola gomerensis</i>	Perenquén gomero ó Pracan
<i>Tarentola mauritanica</i>	Salamanquesa común
<i>Chalcides bedriagai</i>	Eslizón ibérico
<i>Chalcides colosii</i>	Eslizón rifeño
<i>Chalcides pseudostriatum</i>	Eslizón tridáctilo del Atlas
<i>Chalcides sexlineatus</i>	Lisa grancanaria
<i>Chalcides simonyi</i>	Lisneja (VU)
<i>Chalcides striatus</i> (antes <i>Chalcides chalcides</i>)	Eslizón tridáctilo
<i>Chalcides viridanus</i>	Lisa dorada
<i>Acanthodactylus erythrurus</i>	Lagartija colirroja
<i>Algyroides marchi</i>	Lagartija de Valverde (VU)
<i>Gallotia atlantica</i>	Lagarto atlántico
<i>Gallotia gomerana</i>	Lagarto gigante de La Gomera (EN)
<i>Gallotia galloti insulanagae</i>	Lagarto tizón (VU)
<i>Gallotia intermedia</i>	Lagarto gigante de Tenerife (EN)
<i>Gallotia simonyi</i>	Lagarto gigante de El Hierro (EN)
<i>Gallotia stehlini</i>	Lagarto gigante de Gran Canaria
<i>Iberolacerta aranica</i> (antes <i>Lacerta aranica</i>)	Lagartija aranesa (EN)
<i>Iberolacerta aurelioi</i> (antes <i>Lacerta aurelioi</i>)	Lagartija pallaresa (EN)
<i>Iberolacerta bonnali</i> (antes <i>Lacerta bonnali</i>)	Lagartija pirenaica (VU)
<i>Iberolacerta cyreni</i>	Lagartija carpetana

Caça i protecció d'espècies protegides a Espanya

<i>Iberolacerta martinezricai</i>	Lagartija batueca
<i>Iberolacerta monticola</i> (antes <i>Lacerta monticola</i>)	Lagartija serrana
<i>Lacerta agilis</i>	Lagarto ágil (EN)
<i>Lacerta bilineata</i> (= <i>Lacerta viridis bilineata</i>)	Lagarto verde
<i>Lacerta schreiberi</i>	Lagarto verdinegro
<i>Podarcis vaucheri</i> (antes <i>Podarcis hispanica</i>)	Lagartija andaluza
<i>Podarcis lilfordi</i>	Lagartija balear
<i>Podarcis muralis</i>	Lagartija roquera
<i>Podarcis pityusensis</i>	Lagartija de las Pitiusas
<i>Podarcis sicula</i>	Lagartija italiana
<i>Psammodromus algirus</i>	Lagartija colilarga
<i>Psammodromus hispanicus</i>	Lagartija cenicienta
<i>Timon lepidus</i> (antes <i>Lacerta lepida</i>)	Lagarto ocelado
<i>Timon tangitanus</i> (antes <i>Lacerta tangitana</i>)	Lagarto ocelado del Atlas
<i>Zootoca vivipara</i>	Lagartija de turbera
<i>Blanus cinereus</i>	Culebrilla ciega
<i>Blanus tingitanus</i>	Culebrilla ciega de Tánger
<i>Trogonophis wiegmanni elegans</i>	Culebrilla mora
<i>Anguis fragilis</i>	Lución
<i>Coronella austriaca</i>	Culebra lisa europea
<i>Coronella girondica</i>	Culebra lisa meridional
<i>Hemorrhois hippocrepis</i> (antes <i>Coluber hippocrepis</i>)	Culebra de herradura
<i>Hierophis viridiflavus</i> (antes <i>Coluber viridiflavus</i>)	Culebra verdiamarilla
<i>Macroprotodon brevis</i> (antes <i>M. cucullatus</i>)	Culebra de cogulla occidental
<i>Macroprotodon mauritanicus</i> (antes <i>M. cucullatus</i>)	Culebra de cogulla oriental
<i>Natrix maura</i>	Culebra viperina
<i>Natrix natrix</i>	Culebra de collar
<i>Rhinechis scalaris</i> (antes <i>Elaphe scalaris</i>)	Culebra de escalera
<i>Zamenis longissimus</i> (antes <i>Elaphe longissima</i>)	Culebra de Esculapio
<i>Vipera latastei</i>	Víbora hocicuda
<i>Gavia arctica</i>	Colimbo ártico
<i>Gavia immer</i>	Colimbo grande
<i>Gavia stellata</i>	Colimbo chico
<i>Podiceps auritus</i>	Zampullín cuellirrojo
<i>Podiceps cristatus</i>	Somormujo lavanco
<i>Podiceps nigricollis</i>	Zampullín cuellinegro
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Zampullín común
<i>Bulweria bulwerii</i>	Petrel de Bulwer
<i>Calonectris diomedea borealis</i>	Pardela cenicienta
<i>Calonectris diomedea diomedea</i>	Pardela cenicienta (VU)
<i>Fulmarus glacialis</i>	Fulmar boreal
<i>Puffinus assimilis</i>	Pardela chica (VU)
<i>Puffinus gravis</i>	Pardela capirotada
<i>Puffinus griseus</i>	Pardela sombría
<i>Puffinus mauretanicus</i>	Pardela balear (EN)
<i>Puffinus puffinus</i>	Pardela pichoneta (VU)
<i>Puffinus yelkouan</i>	Pardela mediterránea
<i>Hydrobates pelagicus</i>	Paíño europeo

Caça i protecció d'espècies protegides a Espanya

<i>Oceanodroma castro</i>	Paíño de Madeira (VU)
<i>Oceanodroma leucorhoa</i>	Paíño boreal
<i>Pelagodroma marina</i>	Paíño pechialbo, Bailarín (VU)
<i>Phalacrocorax aristotelis</i>	Cormorán moñudo (VU)
<i>Morus bassanus</i>	Alcatraz atlàntico
<i>Ardea cinerea</i>	Garza real
<i>Ardea purpurea</i>	Garza imperial
<i>Ardeola ralloides</i>	Garcilla cangrejera (VU)
<i>Bubulcus ibis</i>	Garcilla bueyera
<i>Botaurus stellaris</i>	Avetoro comú (EN)
<i>Egretta alba</i>	Garceta grande
<i>Egretta garzetta</i>	Garceta comú
<i>Ixobrychus minutus</i>	Avetorillo comú
<i>Nycticorax nycticorax</i>	Martinete comú
<i>Ciconia ciconia</i>	Cigüeña blanca
<i>Ciconia nigra</i>	Cigüeña negra (VU)
<i>Platalea leucorodia</i>	Espátula comú
<i>Plegadis falcinellus</i>	Morito comú
<i>Phoenicopiterus (ruber) roseus</i>	Flamenco comú
<i>Aythya marila</i>	Porrón bastardo
<i>Aythya nyroca</i>	Porrón pardo (EN)
<i>Branta bernicla</i>	Barnacla carinegra
<i>Branta leucopsis</i>	Barnacla cariblanca
<i>Bucephala clangula</i>	Porrón osculado
<i>Marmaronetta angustirostris</i>	Cerceta pardilla (EN)
<i>Oxyura leucocephala</i>	Malvasía cabeciblanca (EN)
<i>Tadorna ferruginea</i>	Tarro canelo
<i>Tadorna tadorna</i>	Tarro blanco
<i>Pandion haliaetus</i>	Águila pescadora (VU)
<i>Accipiter gentilis</i>	Azor comú
<i>Accipiter nisus</i>	Gavilán comú
<i>Aegypius monachus</i>	Buitre negro (VU)
<i>Aquila adalberti</i>	Águila imperial ibérica (EN)
<i>Aquila chrysaetos</i>	Águila real
<i>Buteo buteo</i>	Ratonero comú
<i>Circaetus gallicus</i>	Águila culebrera
<i>Circus aeruginosus</i>	Aguilucho lagunero occidental
<i>Circus cyaneus</i>	Aguilucho pálido
<i>Circus pygargus</i>	Aguilucho cenizo (VU)
<i>Elanus caeruleus</i>	Elanio comú
<i>Gypaetus barbatus</i>	Quebrantahuesos (EN)
<i>Gyps fulvus</i>	Buitre leonado
<i>Hieraaetus fasciatus</i>	Águila perdicera (VU)
<i>Hieraaetus pennatus</i>	Águila calzada
<i>Milvus migrans</i>	Milano negro
<i>Milvus milvus</i>	Milano real (EN)
<i>Neophron percnopterus</i>	Alimoche comú (VU)
<i>Neophron percnopterus majorensis</i>	Alimoche canario (EN)
<i>Pernis apivorus</i>	Halcón abejero
<i>Falco columbarius</i>	Esmerejón
<i>Falco eleonorae</i>	Halcón de Eleonora
<i>Falco naumanni</i>	Cernícalo primilla
<i>Falco pelegrinoides</i>	Halcón tagarote (EN)
<i>Falco peregrinus</i>	Halcón peregrino

Caça i protecció d'espècies protegides a Espanya

<i>Falco subbuteo</i>	Alcotán europeo
<i>Falco tinnunculus</i>	Cernícalo común
<i>Falco vespertinus</i>	Cernícalo patirrojo
<i>Lagopus muta</i>	Lagópodo alpino (VU)
<i>Tetrao urogallus aquitanicus</i>	Urogallo pirenaico (VU)
<i>Tetrao urogallus cantabricus</i>	Urogallo cantábrico (EN)
<i>Turnix sylvatica</i>	Torillo (EN)
<i>Grus grus</i>	Grulla común
<i>Crex crex</i>	Guión de codornices
<i>Fulica cristata</i>	Focha cornuda o moruna (EN)
<i>Porphyrio porphyrio</i>	Calamón común
<i>Porzana parva</i>	Polluela bastarda
<i>Porzana porzana</i>	Polluela pintoja
<i>Porzana pusilla</i>	Polluela chica
<i>Chlamydotis undulata</i>	Avutarda hubara (EN)
<i>Otis tarda</i>	Avutarda común
<i>Tetrax tetrax</i>	Sisón común (VU)
<i>Haematopus ostralegus</i>	Ostrero euroasiático
<i>Himantopus himantopus</i>	Cigüeñuela común
<i>Recurvirostra avosetta</i>	Avoceta común
<i>Burhinus oediconemus</i>	
<i>oediconemus/insularum</i>	Alcaraván común, Alcaraván majorero
<i>Burhinus oediconemus distinctus</i>	Alcaraván común (VU)
<i>Cursorius cursor</i>	Corredor saharià
<i>Cursorius cursor</i>	Engaña (VU)
<i>Glareola pratincola</i>	Canastera común
<i>Charadrius alexandrinus</i>	Chorlito patinegro
<i>Charadrius alexandrinus</i>	Chorlito patinegro (VU)
<i>Charadrius dubius</i>	Chorlito chico
<i>Charadrius hiaticula</i>	Chorlito grande
<i>Charadrius (Eudromias) morinellus</i>	Chorlito carambolo (VU)
<i>Pluvialis apricaria</i>	Chorlito dorado europeo
<i>Pluvialis squatarola</i>	Chorlito gris
<i>Actitis hypoleucos</i>	Andarríos chico
<i>Arenaria interpres</i>	Vuelvepiedras común
<i>Calidris alba</i>	Correlimos tridáctilo
<i>Calidris alpina</i>	Correlimos común
<i>Calidris canutus</i>	Correlimos gordo
<i>Calidris ferruginea</i>	Correlimos zarapitín
<i>Calidris maritima</i>	Correlimos oscuro
<i>Calidris minuta</i>	Correlimos menudo
<i>Calidris temminckii</i>	Correlimos de Temminck
<i>Limosa lapponica</i>	Aguja colipinta
<i>Limosa limosa</i>	Aguja colinegra
<i>Numenius arquata</i>	Zarapito real
<i>Numenius arquata</i>	Zarapito real (EN)
<i>Numenius phaeopus</i>	Zarapito trinador
<i>Numenius tenuirostris</i>	Zarapito fino
<i>Phalaropus fulicarius</i>	Faloropo picogruoso
<i>Phalaropus lobatus</i>	Faloropo picofino
<i>Philomachus pugnax</i>	Combatiente
<i>Tringa erythropus</i>	Archibebe oscuro
<i>Tringa glareola</i>	Andarríos bastardo
<i>Tringa nebularia</i>	Archibebe claro
<i>Tringa ochropus</i>	Andarríos grande

Caça i protecció d'espècies protegides a Espanya

<i>Tringa stagnatilis</i>	Archibebe fino
<i>Tringa totanus</i>	Archibebe común
<i>Stercorarius parasiticus</i>	Págalo parásito
<i>Stercorarius pomarinus</i>	Págalo pomarino
<i>Stercorarius skua</i>	Págalo grande
<i>Larus audouinii</i>	Gaviota de Audouin (VU)
<i>Larus canus</i>	Gaviota cana
<i>Larus genei</i>	Gaviota picofina
<i>Larus marinus</i>	Gavión atlántico
<i>Larus melanocephalus</i>	Gaviota cabecinegra
<i>Larus minutus</i>	Gaviota enana
<i>Rissa tridactyla</i>	Gaviota tridáctila
<i>Chlidonias hybridus</i>	Fumarel cariblanco
<i>Chlidonias leucopterus</i>	Fumarel aliblanco
<i>Chlidonias niger</i>	Fumarel común (EN)
<i>Gelochelidon nilotica</i>	Pagaza piconegra
<i>Sterna (Thalasseus) sandvicensis</i>	Charrán patinegro
<i>Sterna albifrons</i>	Charrancito común
<i>Sterna caspia</i>	Pagaza piquirroja
<i>Sterna dougallii</i>	Charrán rosado
<i>Sterna hirundo</i>	Charrán común
<i>Sterna paradisaea</i>	Charrán ártico
<i>Alca torda</i>	Alca común
<i>Fratercula arctica</i>	Frailecillo atlántico
<i>Uria aalge</i>	Arao común
<i>Uria aalge</i>	Arao común (EN)
<i>Pterocles alchata</i>	Ganga común (VU)
<i>Pterocles orientalis</i>	Ortega (VU)
<i>Columba bollii</i>	Paloma turqué
<i>Columba junoniae</i>	Paloma rabiche (VU)
<i>Clamator glandarius</i>	Críalo europeo
<i>Cuculus canorus</i>	Cuco
<i>Tyto alba alba</i>	Lechuza común
<i>Tyto alba gracilirostris</i>	Lechuza majorera (VU)
<i>Aegolius funereus</i>	Mochuelo boreal (VU)
<i>Asio flammeus</i>	Búho campestre
<i>Asio otus</i>	Búho chico
<i>Athene noctua</i>	Mochuelo común
<i>Bubo bubo</i>	Búho real
<i>Otus scops</i>	Autillo europeo
<i>Strix aluco</i>	Cárabo común
<i>Caprimulgus europaeus</i>	Chotacabras europeo
<i>Caprimulgus ruficollis</i>	Chotacabras pardo
<i>Apus apus</i>	Vencejo común
<i>Apus caffer</i>	Vencejo cafre
<i>Apus melba</i>	Vencejo real
<i>Apus pallidus</i>	Vencejo pálido
<i>Apus unicolor</i>	Vencejo unicolor
<i>Alcedo atthis</i>	Martín pescador
<i>Coracias garrulus</i>	Carraca
<i>Merops apiaster</i>	Abejaruco común
<i>Upupa epops</i>	Abubilla
<i>Dendrocopos leucotos</i>	Pico dorsiblanco (EN)
<i>Dendrocopos major</i>	Pico picapinos

Caça i protecció d'espècies protegides a Espanya

<i>Dendrocopos medius</i>	Pico mediano
<i>Dendrocopos minor</i>	Pico menor
<i>Dryocopus martius</i>	Pito negro
<i>Jynx torquilla</i>	Torcecuello
<i>Picus viridis</i>	Pito real
<i>Calandrella brachydactyla</i>	Terrera común
<i>Calandrella rufescens</i>	Terrera marismeña
<i>Chersophilus duponti</i>	Alondra de Dupont o ricotí (VU)
<i>Galerida cristata</i>	Cogujada común
<i>Galerida theklae</i>	Cogujada montesina
<i>Lullula arborea</i>	Totovía
<i>Melanocorypha calandra</i>	Calandria común
<i>Delichon urbicum</i>	Avión común
<i>Hirundo daurica</i>	Golondrina daúrica
<i>Hirundo rustica</i>	Golondrina común
<i>Ptyonoprogne rupestris</i>	Avión roquero
<i>Riparia riparia</i>	Avión zapador
<i>Anthus berthelotii</i>	Bisbita caminero
<i>Anthus campestris</i>	Bisbita campestre
<i>Anthus cervinus</i>	Bisbita gorgirrojo
<i>Anthus petrosus</i>	Bisbita costero
<i>Anthus pratensis</i>	Bisbita común
<i>Anthus spinoletta</i>	Bisbita alpino
<i>Anthus trivialis</i>	Bisbita arbóreo
<i>Motacilla alba</i>	Lavandera blanca
<i>Motacilla cinerea</i>	Lavandera cascadeña
<i>Motacilla flava</i>	Lavandera boyera
<i>Cinclus cinclus</i>	Mirlo acuático
<i>Troglodytes troglodytes</i>	Chochín
<i>Prunella collaris</i>	Acentor alpino
<i>Prunella modularis</i>	Acentor común
<i>Cercotrichas galactotes</i>	Alzacola (VU)
<i>Erithacus rubecula</i>	Petirrojo
<i>Luscinia megarhynchos</i>	Ruiseñor común
<i>Luscinia svecica</i>	Pechiazul
<i>Monticola saxatilis</i>	Roquero rojo
<i>Monticola solitarius</i>	Roquero solitario
<i>Oenanthe hispanica</i>	Collalba rubia
<i>Oenanthe leucura</i>	Collalba negra
<i>Oenanthe oenanthe</i>	Collalba gris
<i>Phoenicurus ochruros</i>	Colirrojo tizón
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Colirrojo real (VU)
<i>Saxicola dacotiae</i>	Tarabilla canaria (VU)
<i>Saxicola rubetra</i>	Tarabilla norteña
<i>Saxicola torquata</i>	Tarabilla común
<i>Turdus torquatus</i>	Mirlo capiblanco
<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Carricero tordal
<i>Acrocephalus melanopogon</i>	Carricerín real
<i>Acrocephalus paludicola</i>	Carricerín cejudo
<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	Carricerín común
<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Carricero común
<i>Cettia cetti</i>	Ruiseñor bastardo
<i>Cisticola juncidis</i>	Buitrón
<i>Hippolais icterina</i>	Zarcero icterino

Caça i protecció d'espècies protegides a Espanya

<i>Hippolais pallida</i>	Zarcero pàlido
<i>Hippolais polyglotta</i>	Zarcero comú
<i>Locustella luscinioides</i>	Buscarla unicolor
<i>Locustella naevia</i>	Buscarla pintoja
<i>Phylloscopus bonelli</i>	Mosquitero papialbo
<i>Phylloscopus canariensis</i>	Mosquitero canario
<i>Phylloscopus collybita</i>	Mosquitero comú
<i>Phylloscopus ibericus</i>	Mosquitero ibérico
<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Mosquitero silbador
<i>Phylloscopus trochilus</i>	Mosquitero musical
<i>Regulus ignicapillus</i>	Reyezuelo listado
<i>Regulus regulus</i>	Reyezuelo sencillo
<i>Sylvia atricapilla</i>	Curruca capiroxada
<i>Sylvia borin</i>	Curruca mosquitera
<i>Sylvia cantillans</i>	Curruca carrasqueña
<i>Sylvia communis</i>	Curruca zarcera
<i>Sylvia conspicillata</i>	Curruca tomillera
<i>Sylvia curruca</i>	Curruca zarcerilla
<i>Sylvia hortensis</i>	Curruca mirlona
<i>Sylvia melanocephala</i>	Curruca cabecinegra
<i>Sylvia balearica</i> (= <i>S. sarda</i>)	Curruca sarda o balear
<i>Sylvia undata</i>	Curruca rabilarga
<i>Ficedula hypoleuca</i>	Papamoscas cerrojillo
<i>Muscicapa striata</i>	Papamoscas gris
<i>Panurus biarmicus</i>	Bigotudo
<i>Aegithalos caudatus</i>	Mito
<i>Periparus ater</i>	Carbonero garrapinos
<i>Cyanistes caeruleus</i>	Herrerillo comú
<i>Lophophanes cristatus</i>	Herrerillo capuchino
<i>Parus major</i>	Carbonero comú
<i>Poecile palustris</i>	Carbonero palustre
<i>Sitta europaea</i>	Trepador azul
<i>Tichodroma muraria</i>	Treparriscos
<i>Certhia brachydactyla</i>	Agateador comú
<i>Certhia familiaris</i>	Agateador norteño
<i>Remiz pendulinus</i>	Pájaro moscón
<i>Oriolus oriolus</i>	Oropéndola
<i>Lanius collurio</i>	Alcaudón dorsirrojo
<i>Lanius meridionalis</i>	Alcaudón real meridional
<i>Lanius minor</i>	Alcaudón chico (EN)
<i>Lanius senator</i>	Alcaudón comú
<i>Cyanopica cyanus</i>	Rabilargo
<i>Pyrrhocorax graculus</i>	Chova piquigualda
<i>Pyrrhocorax pyrrhocorax</i>	Chova piquirroja
<i>Montifringilla nivalis</i>	Gorrión alpino
<i>Petronia petronia</i>	Gorrión chillón
<i>Bucanetes githagineus</i>	Camachuelo trompetero
<i>Carduelis spinus</i>	Lúgano
<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Picogordo
<i>Fringilla coelebs</i>	Pinzón vulgar
<i>Fringilla montifringilla</i>	Pinzón real
<i>Fringilla teydea polatzeki</i>	Pinzón azul de Gran Canaria (EN)
<i>Fringilla teydea teydea</i>	Pinzón azul de Tenerife (VU)
<i>Loxia curvirostra</i>	Piquituerto comú

Caça i protecció d'espècies protegides a Espanya

<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	Camachuelo común
<i>Serinus citrinella</i>	Verderón serrano
<i>Emberiza cia</i>	Escribano montesino
<i>Emberiza cirrus</i>	Escribano soteño
<i>Emberiza citrinella</i>	Escribano cerillo
<i>Emberiza hortulana</i>	Escribano hortelano
<i>Emberiza schoeniclus schoeniclus</i>	Escribano palustre
<i>Emberiza schoeniclus whiterby/lusitanica</i>	Escribano palustre (EN)
<i>Plectrophenax nivalis</i>	Escribano nival
<i>Atelerix algirus</i>	Erizo moruno
<i>Crocidura canariensis</i>	Musaraña canaria (VU)
<i>Galemys pyrenaicus</i>	Desmán ibérico (VU)
<i>Galemys pyrenaicus</i>	Desmán ibérico (EN)
<i>Rhinolophus euryale</i>	Murciélago mediterráneo de herradura (VU)
<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	Murciélago grande de herradura (VU)
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	Murciélago pequeño de herradura
<i>Rhinolophus mehelyi</i>	Murciélago mediano de herradura (VU)
<i>Barbastella barbastellus</i>	Murciélago de bosque
<i>Eptesicus isabelinus</i> (antes <i>E. serotinus</i>)	Murciélago hortelano mediterráneo
<i>Eptesicus serotinus</i>	Murciélago hortelano
<i>Hypsugo savii</i>	Murciélago montañero
<i>Miniopterus schreibersii</i>	Murciélago de cueva (VU)
<i>Myotis alcaethoe</i> (= <i>M. mystacinus</i>)	Murciélago ratonero bigotudo pequeño
<i>Myotis bechsteinii</i>	Murciélago ratonero forestal (VU)
<i>Myotis blythii</i>	Murciélago ratonero mediano (VU)
<i>Myotis capaccinii</i>	Murciélago patudo (EN)
<i>Myotis daubentonii</i>	Murciélago ribereño
<i>Myotis emarginatus</i>	Murciélago de Geoffroy o de oreja partida (VU)
<i>Myotis myotis</i>	Murciélago ratonero grande (VU)
<i>Myotis mystacinus</i>	Murciélago bigotudo (VU)
<i>Myotis nattereri</i> (= <i>M. escalerae</i>)	Murciélago de Natterer
<i>Myotis punicus</i>	Murciélago ratonero moruno
<i>Nyctalus lasiopterus</i>	Nóctulo grande (VU)
<i>Nyctalus leisleri</i>	Nóctulo pequeño
<i>Nyctalus noctula</i>	Nóctulo mediano (VU)
<i>Pipistrellus kuhlii</i>	Murciélago de borde claro
<i>Pipistrellus maderensis</i>	Murciélago de Madeira
<i>Pipistrellus nathusii</i>	Murciélago de Nathusius
<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Murciélago común
<i>Pipistrellus pygmaeus</i> (antes <i>P. pipistrellus</i>)	Murciélago de Cabrera
<i>Plecotus auritus</i>	Murciélago orejudo septentrional
<i>Plecotus austriacus</i>	Murciélago orejudo meridional
<i>Plecotus macrobullaris</i>	Murciélago orejudo alpino
<i>Plecotus teneriffae</i>	Orejudo canario (VU)
<i>Tadarida teniotis</i>	Murciélago rabudo
<i>Eliomys munbyanus</i>	Lirón careto magrebí
<i>Microtus cabraerae</i>	Topillo de Cabrera
<i>Canis lupus</i>	Lobo
<i>Ursus arctos</i>	Oso pardo (EN)
<i>Lutra lutra</i>	Nutria
<i>Mustela erminea</i>	Armiño
<i>Mustela lutreola</i>	Visón europeo (EN)
<i>Felis silvestris</i>	Gato montés
<i>Lynx pardinus</i>	Lince ibérico (EN)

Caça i protecció d'espècies protegides a Espanya

<i>Monachus monachus</i>	Foca monje del Mediterráneo (EN)
<i>Balaenoptera acutorostrata</i>	Rorcual aliblanco (VU)
<i>Balaenoptera borealis</i>	Rorcual norteño (VU)
<i>Balaenoptera edeni/brydei</i>	Rorcual tropical
<i>Balaenoptera musculus</i>	Rorcual azul (VU)
<i>Balaenoptera physalus</i>	Rorcual común (VU)
<i>Megaptera novaeangliae</i>	Yubarta (VU)
<i>Kogia breviceps</i>	Cachalote pigmeo
<i>Kogia sima</i>	Cachalote enano
<i>Eubalaena glacialis</i>	Ballena vasca (EN)
<i>Physeter macrocephalus</i>	Cachalote (VU)
<i>Delphinus delphis</i>	Delfín común
<i>Delphinus delphis</i>	Delfín común (VU)
<i>Globicephala macrorhynchus</i>	Calderón tropical (VU)
<i>Globicephala melas</i>	Calderón común (VU)
<i>Globicephala melas</i>	Calderón común
<i>Grampus griseus</i>	Calderón gris
<i>Lagenodelphis hosei</i>	Delfín de Fraser
<i>Orcinus orca</i>	Orca
<i>Orcinus orca</i>	Orca (VU)
<i>Pseudorca crassidens</i>	Falsa orca
<i>Stenella coeruleoalba</i>	Delfín listado
<i>Stenella frontalis</i>	Delfín moteado del Atlántico
<i>Steno bredanensis</i>	Delfín de dientes rugosos
<i>Tursiops truncatus</i>	Delfín mular (VU)
<i>Phocoena phocoena</i>	Marsopa común (VU)
<i>Hyperoodon ampullatus</i>	Zifio calderón septentrional
<i>Mesoplodon densirostris</i>	Zifio de Blainville
<i>Mesoplodon europaeus</i>	Zifio de Gervais
<i>Mesoplodon mirus</i>	Zifio de True
<i>Ziphius cavirostris</i>	Zifio de Cuvier
<i>Cystoseira sp.[3]</i>	
<i>Tenarea tortuosa</i>	
<i>Titanoderma ramosissimum</i>	
<i>Titanoderma trochanter</i>	
<i>Aplysina sp.</i>	
<i>Petrobiona massiliana</i>	
<i>Tethya sp.</i>	
<i>Gibbula nivosa</i>	
<i>Ocyropode cursor</i>	
<i>Pachylasma giganteum</i>	
<i>Carcharias taurus</i>	Tiburón toro, Toro bacota
<i>Odontaspis ferox</i>	Solrayo
<i>Dipturus batis</i>	Noriega
<i>Rostroraja alba</i>	Raya blanca, Raya bramante
<i>Gymnura altavela</i>	Raya mariposa, Mantellina
<i>Pristis pectinata</i>	Pez sierra
<i>Pristis pristis</i>	Pez sierra, Pejesierra
<i>Oxynotus centrina</i>	Cerdo marino
<i>Squatina aculeata</i>	Angelote espinoso
<i>Squatina oculata</i>	Angelote manchado
<i>Squatina squatina</i>	Angelote

ANNEX II. Catàleg de la Fauna Amençada de Catalunya.

Secció Primera. Espècies “En perill d'extinció”

(les espècies marcades amb un asterisc, es consideren extintes com a reproductores a Catalunya).

INVERTEBRATS

Mol·luscs

Belgrandia marginata

Margaritifera auricularia Margaritifera auriculada

Melanopsis tricarinata

Vertigo angustior

Vertigo moulinsiana

Charonia lampas lampas Corn marí

Odonats

Coenagrion hastulatum

Gomphus graslinii

Leucorrhinia pectoralis

Macromia splendens

Onychogomphus costae

Orthetrum nitidinode

Somatochlora metallica

Sympetrum pedemontanum

Sympetrum vulgatum

Ortòpters

Acinipe eulaliae Llagost-pedra de romaní

Bohemanella frigida Saltiretjo alpí

Steropleurus panteli Somereta del Montsant

Prionotropis flexuosa Llagost-pedra de timoneda

Saga pedo Saga

Coleòpters

Stenostoma rostratum

Iberodorcadion suturale

Cylindera germanica ssp. catalonica

Aràcnids

Belisarius xambeui Escorpí cec

Crustacis

Austropotamobius pallipes Cranc de riu

VERTEBRATS

Peixos

*Acipenser sturio** Esturió

Petromyzon marinus Lampresa de mar

Chondrostoma arcasii (= *Rutilus arcasii*) Madrilleta

Aphanius iberus Fartet

Caça i protecció d'espècies protegides a Espanya

Valencia hispanica Samaruc
Gasterosteus gymnuris (= *G. aculeatus*) Espinós, punxoset
Cottus hispaniolensis Cavilat
Cobitis paludica Llopet de riu

Amfibis

Calotriton arnoldi (= *E. asper* pb. *Montseny*) Tritó del Montseny

Rèptils

Testudo hermanni Tortuga mediterrània
Emys orbicularis Tortuga d'estany
Caretta caretta Tortuga careta
Lacerta agilis Llangardaix pirinenc
Iberolacerta aurelioi Sargantana pallaresa
Iberolacerta aranica Sargantana aranesa

Ocells

Aythya nyroca Morell xocolater
Tetrao urogallus Gall fer
Puffinus mauretanicus Baldriga balear
Hydrobates pelagicus Ocell de tempesta
Botaurus stellaris Bitó comú
Milvus milvus Milà reial
Aegypius monachus Voltor negre
Gypaetus barbatus Trençalòs
Circus cyaneus Arpella pàl—lida
Aquila fasciata (= *Hieraaetus fasciatus*) Àguila cuabarrada
Falco naumanni Xoriguer petit
Tetrax tetrax Sisó
Pterocles orientalis Xurra
Pterocles alchata Ganga
Chersophilus duponti Alosa becuda
Calandrella brachydactyla Terrerola vulgar
Panurus biarmicus Mallerenga de bigotis
Lanius minor Trenca
Charadrius morinellus Corriol pit-roig
Emberiza schoeniclus (ssp. *witherbyi*) Repicatalons
Marmaronetta angustirostris Xarxet marbrenc
Fulica cristata Fotxa banyuda
Cercotrichas galactotes Cuaenlairat
Phoenicurus phoenicurus Cotxa cua-roja
*Chlidonias niger** Fumarell negre
*Tetrao tetrix** Gall de cua forçada
*Bonasa bonasia** Grèvol
*Alectoris graeca** Perdiu de roca
*Otis tarda** Pioc
*Passer hispaniolensis** Pardal de passa
*Aquila adalberti** Àliga imperial
*Pandion haliaetus** Àguila pescadora

Mamífers

- Myotis capaccinii* Rat-penat de peus grans
Myotis bechsteinii Rat-penat de Bechstein
Myotis alcaethoe Rat-penat de bigotis petit
Plecotus macrotus Rat-penat orellut alpi
Arvicola sapidus Rata d'aigua
Mustela putorius Turó europeu
Ursus arctos Ós bru
Canis lupus Llop
*Monachus monachus** Vedell marí, vellmarí
*Capra pyrenaica pyrenaica** Cabra salvatge dels Pirineus
*Lynx lynx** Linx nòrdic
*Lynx pardina** Linx ibèric

Secció Segona. Espècies “Vulnerables”.

INVERTEBRATS

Planàries

Phagocata ullala

Mol—luscs

- Bofillia subarcuata*
Bythinella batalleri
Chilostoma desmoulinsi bechi
Limax cinereoniger
Mastigophallus rangianus
Montserratina martorelli
Pyrenaearia molae
Suboestophora tarraconensis
Trochoidea trochoides
Unio elongatulus (= *U. mancus*, = *U. aleroni*)
Xerocrassa montserratensis
Psilunio littoralis Margaritifera rodona
Pinna nobilis Nacra

Miriàpodes

- Cranogona cornutum*
Hispaniosoma racovitzai
Lithobius allotyphlus
Lithobius ambulotentus
Paratyphloiulus bolivari
Paratyphloiulus lagari
Psychrosoma tarraconensis
Rhyparomeris lineata
Scutogona muticum
Scutogona vivesi
Tarracoblaniulus lagari

Trichoblaniulus tarraconensis

Odonats

Aeshna affinis

Aeshna isosceles

Leuchorrinia dubia

Libellula fulva

Selysiothemis nigra

Sympetrum meridionale

Ortòpters

Arcyptera brevipennis Arcíptera d'estepa

Brachycrotaphus tryxalicerus Saltamartí d'albellatge

Ctenodecticus masferrerii Saltarel—la del Montseny

Ctenodecticus thymi Saltarel—la del Montsec

Dolichopoda bolivari Saltarel—la de cova occidental

Ephippigerida asella Somereta del Miracle

Gomphoceridius brevipennis Saltamartí dels Pirineus

Heteracris littoralis Llagost de litoral

Kurtharzia nugatoria Llagost-pedra dels Ports

Metaplastes pulchripennis Barbitist d'alzinar

Mioscirtus wagneri Llagost de salicornar

Odontura aspericauda Barbitist del margalló

Omocestus navasi Saltamartí de Navàs

Heteròpters

Acalypta nigrina

Dictyla lithospermi

Dimorphocoris obachi

Empicoris xambeui

Micronecta minuscula

Orthotylus gemmae

Polytoxus siculus

Solenoxyphus minor

Vibertiola cinerea

Himenòpters

Bombus cullumanus

Bombus gerstaeckeri

Coleòpters

Acanthocinus hispanicus

Acmaeops marginatus

Aesalus scarabaeoides

Calopus serraticornis

Carabus morbillosus ssp. macilentus

Ceratophyes riberai

Chitona suturalis

Criobius espanoli

Cryptocephalus schaefferi

Dendarus schusteri
Iberacritus vivesi
Leioderes kollari
Obrium cantharinum
Otiorrhynchus zariquieyi
Pachyta quadrimaculata
Paraphaenops breuilianus
Parvospeonomus canyellesi
Parvospeonomus urgellesi
Perriniella bofilli
Perriniella faurai
Phylan ilerdensis
Pimelia interjecta
Reicheia bellesi
Steropus catalonicus
Timarcha monserratis
Trechus meregallii
Meloe cicatricosus
Carabus pyrenaeus
Buprestis sanguinea
Osmoderna eremita

Plecòpters

Marthamea vitripennis

Lepidòpters

Boloria eunomia
Erebia epistygne
Iolana iolas
Maculineaalcon
Maculinea arion
Artimelia latreillei

Crustacis

Triops cancriformis Tortugueta
Palaemonetes zariquieyi

Aràcnids

Troglobisium racovitzai
Argyroneta aquatica
Telema tenella

Ascalàfids

Libelloides coccajus

VERTEBRATS

Peixos

Alosa fallax Saboga
Chondrostoma miegii (= *C. toxostoma*) Madrilla
Salaria (= *Blennius*) *fluviatilis* Rabosa de riu

Caça i protecció d'espècies protegides a Espanya

Barbus meridionalis Barb de muntanya

Centrophorus granulosus Gutxo brut

Amfibis

Pleurodeles waltl Ofegabous

Pelobates cultripes Gripau d'esperons

Rèptils

Mauremys leprosa Tortuga de rierol

Acanthodactylus erithrurus Sargantana cua-roja

Timon lepidus (= *Lacerta lepida*) Llangardaix ocel—lat

Iberolacerta bonnali Sargantana pirinenca

Vipera latastei Escurçó ibèric

Ocells

Tadorna tadorna Ànec blanc

Lagopus muta Perdiu blanca

Podiceps nigricollis Cabussó collnegre

Phalacrocorax aristotelis Corb marí emplomallat

Calonectris diomedea Baldriga cendrosa

Platalea leucorodia Bec planer

Ardeola ralloides Martinet ros

Plegadis falcinellus Capó reial

Phoenicopterus roseus Flamenc

Neophron percnopterus Aufrany

Circus pygargus Esparver cendrós

Porzana pusilla Rasclat

Haematopus ostralegus Garsa de mar

Recurvirostra avosetta Bec d'alena

Glareola pratincola Perdiu de mar

Charadrius alexandrinus Corriol camanegre

Larus genei Gavina capblanca

Larus audouinii Gavina corsa

Gelochelidon (= *Sterna*) *nilotica* Curroc

Sterna bengalensis Xatrac bengalí

Sterna hirundo Xatrac comú

Sterna sandvicensis Xatrac becllarg

Sterna albifrons Xatrac menut

Chlidonias hybrida Fumarell carablanc

Clamator glandarius Cucut reial

Tyto alba Òliba

Athene noctua Mussol comú

Aegolius funereus Mussol pirinenc

Coracias garrulus Gaig blau

Melanocorypha calandra Calàndria

Calandrella rufescens Terrerola rogenca

Oenanthe leucura Còlit negre

Locustella luscinioides Boscaler comú

Acrocephalus melanopogon Boscarla mostatxuda

Sylvia communis Tallareta vulgar

Sylvia conspicillata Tallarol trencamates

Caça i protecció d'espècies protegides a Espanya

Ficedula hypoleuca Mastegatatxes
Tichodroma muraria Pela-roques
Lanius meridionalis Botxí
Lanius senator Capsigrany
Corvus monedula Gralla
Montifringilla nivalis Pardal d'ala blanca
Ciconia nigra Cigonya negra
Acrocephalus paludicola Boscarla d'aigua

Mamífers

Galemys pyrenaicus Almesquera
Neomys anomalus Musaranya d'aigua mediterrània
Rhinolophus ferrumequinum Rat-penat de ferradura gran
Rhinolophus euryale Rat-penat de ferradura mediterrani
Rhinolophus hipposideros Rat-penat de ferradura petit
Myotis myotis Rat-penat de musell llarg
Myotis blythii Rat-penat de musell agut
Myotis emarginatus Rat-penat d'orelles dentades
Myotis mystacinus Rat-penat de bigotis
Myotis daubentonii Rat-penat d'aigua
Nyctalus noctula Rat-penat nòctul mitjà
Nyctalus lasiopterus Rat-penat nòctul gran
Pipistrellus nathusii Rat-penat de Nathusius
Miniopterus schreibersii Rat-penat de cova
Barbastella barbastellus Rat-penat de bosc
Arvicola terrestris Rata talpera
Mustela nivalis Mostela
Tursiops truncatus Dofí mular
Balaenoptera physalus Rorqual comú
Delphinus delphis Dofí comú

ANNEX III. Resultats de la temporada 2011 del Programa de Cria del Linc Ibèric.

RESULTADOS DE LA TEMPORADA 2011

La temporada de cría 2011 finaliza con los mejores resultados obtenidos desde que se iniciara el Programa de Conservación Ex-situ del Lince Ibérico.

Los buenos resultados de esta temporada de 2011, con la obtención del mayor número de cachorros nacidos en el Programa de Cria hasta la fecha -25 nuevos cachorros (ver gráfico 1)- es sólo uno de los hitos que muestran un grado de madurez del programa. Actualmente se puede dar por controlado el grave episodio de ERC detectado a finales de 2009 que afectó de forma significativa los resultados de la pasada campaña. Además ha habido grandes avances respecto al manejo de la especie en cautividad -adopciones, preparación para la liberación al medio natural, control de peleas de cachorros, etc- que permitirán aumentar de aquí en adelante la calidad de los individuos nacidos en cautividad con vistas al comienzo de la liberaciones periódicas de lince en programas de reintroducción y/o reforzamiento.

Actualmente la población de lince ibérico albergada en los centros pertenecientes al Programa de cría está compuesta por 96 ejemplares (49 machos y 47 hembras) de los

cuales 25 son cachorros nacidos esta temporada 2011 (12 machos y 13 hembras). En total la población está compuesta por 32 (14:18) ejemplares fundadores y 64 (35:29) nacidos en el Programa de Cria (ver gráfico 2).

Esta temporada de cría se están preparando -siguiendo las técnicas que se detallan en este mismo boletín- los cachorros de seis camadas diferentes para su liberación en el medio natural en los próximos meses. En los centros de cría se está realizando un seguimiento y evaluación de cada ejemplar de estas camadas con el fin de seleccionar los más óptimos desde el punto de vista genético y etológico.

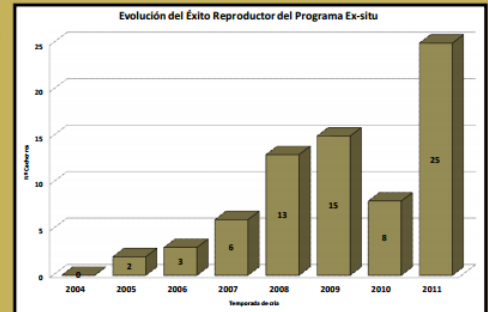
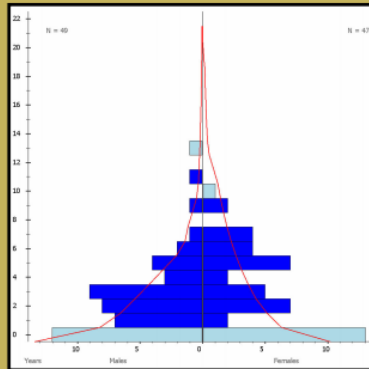
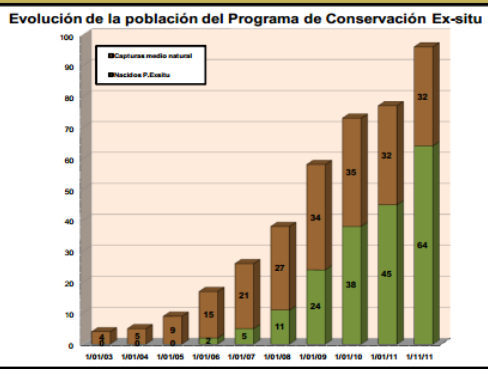

Gráfico 1

ANNEX IV. Dades de l'enquesta

Sexo: **58/58**

Hombre

21 (36%)

Mujer

37 (64%)

Edad: **58/58**

Menos de 18

1 (2%)

18-25

50 (86%)

25-35

3 (5%)

35-55

3 (5%)

Más de 55 1 (2%)

Comunidad Autónoma: 58/58

1. Cataluña: 49
2. Aragon: 2
3. València: 2
4. Illes Balears: 4
5. Madrid: 1

¿Sabes algo sobre caza? 58/58

Sí, considero que sé bastante sobre caza.		2 (3%)
Sí, sé algunas cosas.		6 (10%)
Sí, pero sólo lo que me han contado otras personas o muy pocas cosas.		29 (50%)
No, no sé nada.		21 (36%)

Consideras la caza... 58/58

Un pasatiempo cruel.		42 (72%)
Algo necesario para controlar la población animal.		10 (17%)
Un hobby como cualquier otro.		6 (10%)
Un arte.		0 (0%)

¿Sabes algo sobre las especies animales amenazadas en la Península Ibérica? 58/58

Sé que las hay, y podría nombrar unas cuantas.		35 (60%)
--	---	----------

Caça i protecció d'espècies protegides a Espanya

Sé que las hay, pero no sabría decir cuales son. 22 (38%)

No sé qué animales deben considerarse 1 (2%)

¿Cuál crees que es el principal factor (o factores) que amenaza a los animales en este país? (puedes marcar más de una opción) 266/266

Los cazadores, legales o ilegales. 28 (11%)

Solamente la caza ilegal. 18 (7%)

Aquellas personas afectadas por la fauna salvaje socioeconómicamente (ganaderos, agricultores...). 25 (9%)

El aumento de la población humana. 35 (13%)

La destrucción de su hábitat. 57 (21%)

Atropellos. 22 (8%)

Selección natural. 7 (3%)

Tráfico ilegal de animales. 27 (10%)

Invasión de especies exóticas (competencia). 45 (17%)

Otros. 2 (1%)

¿Conoces la legislación penal respecto a la caza furtiva? 58/58

Sí 7 (12%)

No 51 (88%)

¿Consideras dichos castigos suficientemente duros? 58/58

Sí. 1 (2%)

No, son demasiado blandos. 11 (19%)

No, son demasiado duros. 2 (3%)

No sé nada sobre ello. 44 (76%)

¿Consideras que es importante la conservación de las especies amenazadas? 58/58

Sí, hay que impedir la extinción de cualquier especie animal. 56 (97%)

Sí, pero sólo si no causa problemas a las personas (atacando al ganado, entrando en ciudades...). 2 (3%)

No, hay que invertir recursos en cosas más importantes. 0 (0%)

Me da igual. 0 (0%)

¿Crees que se da suficiente información sobre las especies animales amenazadas en nuestro país? 58/58

Sí 1 (2%)

No 57 (98%)

¿Consideras que se invierte suficiente esfuerzo en conservar las especies en este país? 58/58

